

Luku **Bay kere Ngerewuru ká Luku** **ɗaa mbedeke**

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbede ni key

Mbede key na ɓaa ha nzoɓri mii, Zezu ɓa Nzob Yaana Nzobri ká Ngerewuru waa bay pie ni ha ni yaa leɗ Izarayelri. Ba leɗ Izarayelri huo-ri hoy ya, roo le, ka ɓa nzoɓ yaana saw nzoɓri riw bele. Soro bay feri ká Luku ɗaa ɗo bil mbede key na, ruokeri ɗo maa ki bay bay ká ɗo bil mbede Matiye bay mbede Marki. Roo le, bay faa nzáara sawke le, nzoɓ ɗaa mbede key na, ɗaa bay kiri ngi-ngi zuo ɗi, munu ká soro bay mbona Zezu ká'a tina bay nzi-ε lem lem, kuban ká hu ká Zezu ha ni yi a kaw bay kumnun ndaw, soro bay ká se tul Zase ndaw, roo soro bay nzoɓri ká Zezu zinj ri ká faa Emayus ndaw pi. Robay, ka ɗaa law bay kiri zuo ɗi ndaw, munu ká law bay ká se tul nzoɓ law kere ká Samari, bay law bay ká se tul leɗ ká ti, roo a yi a vi zuo zinj bi-ε.

Zezu na ko nun sie nzoɓri. Ka ɗaa law kere zinj nzoɓ semri, zinj nzoɓri ká i ɗo bil kóko seke fe ndaw, nzoɓri ká i ɗaa nun-ri tuo sie ndaw, roo nzoɓ kukuri ndaw pi. Ká bil mbede key riw bele na, nzoɓ maa bay zinj suoriya ká tul vi Zezu Nzob Yaana Nzobri ndaw, ká tul yum ká'a haw ká tul hurusuo ngeretemndaya ndaw pi.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Mbona Zaa Batis bay taa Zezu: 1-2

Ped d́aa Zaa Batis: 3

Ped d́aa Zezu, b́ay ḱaa bay be ḱa kuđu zad ḱa
Galele: 4.1-9.50

Úru saa kuđu zad ḱa Galele kpuru mgbá
Zuruzalem: 9.51-19.27

Bay Zezu ḱa b́aa zinj nzoḅ túḅ ni ngerenri ḱa
Zuruzalem: 19.28-20.47

B́ie ḱa'a b́oko tul Zuruzalem, b́ay síe ýi Vu
Nzoḅ: 21

Ḱoko seke fe Zezu, t́i be saa luḅ huḑ, b́ay zol
be ba nulue: 22-24

Luku hii soko ha Tiyofil

¹ Soko bo Tiyofil ḱa mù ba nzoḅ luye. Nzoḅri ngji bamba i nzaa faa í daa mbede í kjiike feri ḱa kal ḱa sakra ḅuru na b́ay zadε. ² Nzoḅri ḱa i ko fekeri b́ay nun-ri titire d́ekre ḱa í vi ba nzoḅ ka-ḱaa Bay Kere na, i kji fal fekeri b́ay nzi-ε riw bele ha ḅuru laa. ³ Be mini ze, bi kara m̀i ko ba fe ḱa ndad bamba bay d́aa mbede kji bay kjiike feri ḱa kal b́ay nzi-ε lem lem na ha mù bo Tiyofil nzoḅ luye, bay ji le, m̀i vbi saw fekeri ḱa kal b́ay titire d́ekre na riw bele, mí ko b́ay zadε ta-taḅ ngid bele. ⁴ M̀i daa mini key bay haḅa mù yaa bay ḱa i fere mù pola na ka ba sùo bay.

Led nzaaped ḱa nulue b́aa bay mboḅa Zaa Batis

⁵ Sew ḱa *Erod re mbay ḱa tusiri Zibri ḱa kuđu zad ḱa Zude na b́ayji le, nzoḅ mbjw munu ba *nzoḅ fe poy, riḅ-ε ba Zakari. Ḱa sakra nzoḅ fe poyri na, ka kaw zinj kuđu nzoḅ taa Abiyari. Riḅ máy be ba Elizabeth, vu bulu *Arḅn, ngerenzob

*fe poy ká piēdke lew. ⁶ Bari sidī bele na, i ba nzobri ká i dāa fe báy zadε ká nun Ngerewuru, í dāa vu mbom bo tul *bol kusol Ngerembay í hje bol nzi-ε báy zadε riw bele. ⁷ Lεε, i mbon led ya, bay ji le, Elizabeth na se suo. Bari sidī bele na i dī taw bamba ro.

⁸ Nam mbjw munu kudfu nzob Zakariri i do dāa ped bari ká pol Ngerewuru, le, Zakari kara do dāa ped be ká pol-e ndaw. ⁹ Munu ká ba fe saw bari nzob fe poyri na, i dāa dji dji í náake ni do bod bay haɲa saw síe dāa nzaa bay kere na vi le, ka nduo a se bil hul kani Ngerembay, a uu fe ha bεε fu b̄y b̄y ha Ngerewuru. ¹⁰ Zadka saw síe ká'a do úuke fe ká bil hula na vi báyji le, ruo nzobri riw bele mbu tul k̄i í kaw kele í dāa nzaa bay kere. ¹¹ Báyji le, led nzaaped Ngerembay mbjw ká nulue t̄ji tul Zakari a do pol-e ká fi hofo *tutakra úu fe na. ¹² Zadka Zakari ko ni na báyji le, ha hje dāa ni a to gbala gbala. ¹³ Báyji le, led nzaaped ká nulue na baa ha ni mii: «Zakari, mu hje ya, bay ji le, fe ká mù kod Ngerewuru bayke na t̄d̄o bo suk-e. Elizabeth ká ba máy bo na, a mbón led w̄ara nzob, le, mù túu riɲ-ε ba Zaa. ¹⁴ Ka'a bá fe bawda suoriya bo, a nzobri ngji bamba i dāa suoriya bay tul mbona be ndaw, ¹⁵ bay ji le, a bá bawda nzob ká nun Ngerewuru. Ka ti nzoko him ȳɲke ya ndaw, him hay ká ȳɲ ya kara ka ti nzoko ya ndaw. Tem Law Pie ze a mbáa bil law-ε gbay gbay báy dol be ká'a d̄oke bil mi-ε kob hoy na. ¹⁶ Be na, a haɲa led Izarayelri ngji bamba tasiri ȳji í se fal Ngerembay Ngerewuru bari na. ¹⁷ Ka'a séke pol Ngerembay bay léke

faa be. Fe d́aa beri báy ḱer bay beri, a d́oko báy h́urusuo munu ḱa taa *Eli, nzob́ yaaṅa bay saa nzaa Ngerewuru. Ka'a léke law b́aa ledri báy vu bari bay haṅa ri zuo zinj ḱi mbijw hoy ndaw, a leke law nzob́ mbaka nzaari, a ha ri yaa nun nzem nzob fe d́aa báy zadferi ḱa nun Ngerewuru ndaw pi. Ka'a d́aa munu a ĺekeke law nzobri ha ri d́oke d́i ya báy vika Ngerembay.»

18 Báyyi le, Zakari yyi a vbi led nzaaped ḱa nulue na mii: «Waa, m̀i d́aa mina roo mí ko bay ḱa mù baa ha m̀i key na ba sùo bay le? Bay yi le, bi na, m̀i d́i t́aw ro, a máy bi kara ba ngeremay ndaw pi.» 19 LEE, led nzaaped ḱa nulue yinjra báy bay ha ni mii: «Bi na, m̀i ba Gabiriyel, nzob́ d́oko pol Ngerewuru bay d́aa ped ha ni. Ze ka píe m̀i bay haṅa m̀i ví baa Bay Kere key na ha mù. 20 Ze mu laa: timbede key na kusol-a a mbii gban, mù ti máa b́aa bay ya kpuru maa báy nam ḱa fekeri a ví na ndaw roo, mù b́aa bay na báy, bay yi le, mù d́aa law-a bo tul bay ḱa m̀i baa ha mù na ya. Roo le, ferri ḱa m̀i baa bayke ha mù na, sewke vi le, a d́oko munu.»

21 Báyyi le, sieke ku na, ruo nzobri ḱa i kaw keke na, i giyan Zakari na kurum a ha law-ri nzaa-ri bay tul ḱaw ḱa'a kaw bil *hul ḱani Ngerewuru ha bole d́i bamba na. 22 Zadka'a tji saa d́i na báyyi le, ka zinj faa ḱa bay b́aa bay zinj ri ya, a d́aa ba nduo-ε hoy ze ha ri a kaw ba mbiki. LEE, nzobri ko í baa mii: «Fe tina nun ha Zakari ḱa bil hul ḱani Ngerewuru.»

23 Zadka nam ped Zakari o na báyyi le, ka yyi a se puo. 24 Fal namkeri ku na báyyi le, máy be

Elizabeth na yaa bil, a muo bilke ku na ba few ndebe a baa mii: ²⁵ «Ì kò fe ká Ngerembay daa zinj mĩ na ze do key: timbede key na ka daa nun-ε bo tul-i, a naa fe ká daa sahoi bo nun-i ká sakra nzobri.»

Led nzaaped ká nulue baa bay mbona Zezu

²⁶ Bil ká'a do ndeke di few yieke na báyii le, Ngerewuru pie led nzaaped ká nulue ká riη-ε ba Gabiriyel se puo ká Nazared kudu zad ká Galele, ²⁷ luó máy tikdi mbijw ká riη-ε ba Mari. Ka ba máy mbana nzob mbijw munu ká riη-ε ba Zezeb ká ba vu bulu Mbay *David. ²⁸ Led nzaaped ká nulue na nduo a se zad ká Mari kaw di a baa ha ni mii: «Soko woo, bo ká Ngerewuru daa law kere zinj mù! Bo na, Ngerembay sad zinj mù.» ²⁹ Zadka Mari laa bayke na ku báyii le, bil law-ε nzaa ni ha ni baa ká bil law-ε mii: «Kiri soko ji ze mini key le?» ³⁰ Báyii le, led nzaaped ká nulue na baa ha ni mii: «Mari, mu hje ya, bay ji le, Ngerewuru daa law kere zinj mù. ³¹ Mu kò, mù yaana bil bay mbónj led wara nzob, le, mù túu riη-ε ba Zezu. ³² Ka'a bá bawda nzob, i dika ni ba Vu Ngerewuru ká nulue siya. Ngerembay Ngerewuru na, a daa ni kaw tul karingaw mbay ká saw kani bul-e David. ³³ Ka'a réke mbay ká tul led Izarayelri banuo kpadara wum. Puoruo be na, gbuke ti tiika ya.»

³⁴ Báyii le, Mari vbi led nzaaped ká nulue na mii: «Fe key na wa, a doko mina zu le? Bay ji le, mĩ naa zinj wara nzob ya báy.» ³⁵ Lee, led nzaaped ká nulue na yinjra báy bay ha ni

mii: «Tem Law Pie a ví káw tul-a, a hurusuo Ngerewuru ká nulue siya na a guba tul-a báy tem be rididí. Sawke mini ze, led ká do bod ba taa Ngerewuru ká mù mbón ni na, i díka ni ba Vu Ngerewuru. ³⁶ Róbay, mu kò, Elizabeth ká ba nzob ini bo ká'a dí táw, ká i dí ni ba máa suo na, ka do bil ba few yie ro. Bilke ku na a mbón ba led wára nzob, ³⁷ bay ji le, Ngerewuru na, fe mbjw mini kara mba ni ya.» ³⁸ Báyyi le, Mari baa há ni mii: «Mì ba led káw Ngerembay. Ndad bay haṅa ni ka daa zinj mǐ munu ká mù baa ká nzaa-a ku.» Fale ku báyyi le, led nzaaped ká nulue na poṅ ni a zol.

Mari se luo Elizabeth

³⁹ Bil namke ku hoy na, Mari uru vad a se ba puo ká do lakun kuori ká tusiri Zuda, ⁴⁰ a nduo a se bil hul Zakari a vaa hii soko há Elizabeth. ⁴¹ Zadka Elizabeth laa kusol Mari ká hii soko há ni na báyyi le, led ká naa bil-e na uru ndururu ndururu, le, Elizabeth na kara Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay, ⁴² a há ni baa bay báy bawda kusol-e belen mii: «Bo na, fe sami Ngerewuru do tul-a ká sakra máy ku-ori. Led ká do bil-a hoy kara, fe sami do tul-e ndaw! ⁴³ Máa Ngerembay bi ká vi bay kókò mǐ key na waa, law kereke uru saa haa roo, a vi tul-i mini key le, ⁴⁴ bay ji le, zadka kusol soko bo todo bo suk-i na, led ká do bil-i na uru ndururu ndururu báy bawda suoriya. ⁴⁵ Suoriya ba taa bo ká mù daa law-a bo tul bay ká Ngerembay baa há mù na, bay ji le, fekeri na a foko báy zadε.»

Sim ká Mari dī

- ⁴⁶ Báyii ɛ, Mari ɓaa mii:
 «Mì sīi gay Ngerembay!
- ⁴⁷ Bil law-i ɗaa suoriya ŋgii ɓamba
 ɓay tul Ngerewuru, Nzob Yaana mī.
- ⁴⁸ Bi ká mī ɓa leɗ káw ɓe taa máyke hoy
 ká mí ɗiŋ tul-i na, ka ɗaa nun-ε ɓo tul-i.
 Saŋke mini ze, tii saŋke vuri key kpuru váv na,
 nzobri riw bele i ɓáa mii, bawda suoriya ɓa
 taa ɓi,
- ⁴⁹ ɓay ji ɛ, Ngerewuru Nzob Hurusuo na
 ɗaa feri ká ndaɗ ɓamba tasiri ziŋ mī.
 Riŋ-ε taŋ kaɗaŋ,
- ⁵⁰ a ko nun síe nzobri ká i hje ni na
 mbiimbam ɓáy mbiimbam ɓaŋguo.
- ⁵¹ Hurusuo nduo-ε na ɗaa feri ká ŋgoŋ ɓamba
 tasiri.
 Ka nii nzob siika sùori na ha ri ɗuu kperke
 kperke.
- ⁵² Ka nii mbayri ká tul karingaw mbay ɓari,
 a yīi a ura tul nzobri ká i ɗiŋ tul-ri.
- ⁵³ Ka ha nzob konri fe kereri ŋgii ɓamba
 ha ɓil-ri vbiɗa kpaɗ kpaɗ,
 a ha nzob feziŋari zol nduo-ri hoy soli.
- ⁵⁴⁻⁵⁵ Ka ví so nzob peɗ ɓeri ká i ɓa leɗ Izarayelri
 na.
 Ka ker se tul Abaraham ɓáy vu bul-eri,
 a mɓa ini ziŋ ri ɓaŋguo kpaɗara munu ká'a
 waa na,
 ɓo ka yiŋra ri ya.»
- ⁵⁶ ɛε, Mari na kaw ziŋ Elizabeth ɗaa maa few say
 ndaw roo, a yīi a se puo ɓáy.

Mboŋa Zaa Batis

⁵⁷ Zadfka nam maa bay haṅa Elizabeth mbon na báyii ɛ, ka mbon ba lef w̄ara nzob. ⁵⁸ Zadfka nzob tul kpaṅ beri báyii nzob ini beri kɔ bawda law kere ká Ngerembay daa ziṅ ni na báyii ɛ, i daa suoriya ziṅ ni mbjw hoy.

⁵⁹ Zadfka lef na daa nam ndeke di tɔnɔ sidike na báyii ɛ, i vi bay *kún ṅgori be, í hii bay túu riṅ bi-ε Zakari ze bo tul-e. ⁶⁰ Roo ɛ, mi-ε mbi bay a baa ha ri mii: «U-uu, munu ya. I túu riṅ-ε ba Zaa.» ⁶¹ Bari riw bele ká i do zadε na, i yjira báyii bay ha ni mii: «Úwaa, bo na, nzob ini bo haɔ rɔɔ, i tuu riṅ-ε mini key ɛ?» ⁶² I yji í fere kóm bóm ba luo bi-ε bay kókɔ w̄aa, riṅ jii ze ka hii bay túu ha ni ɛ? ⁶³ Báyii ɛ, Zakari yji a vbi ri tutakra daa mbede. Lεε, ka vbie fe do di mii: «Zaa ze ba riṅ-ε.» Zadfka i kɔ munu na báyii ɛ, bari riw bele na, zad bay zee ri sel. ⁶⁴ Zadε ku hoy, kusol Zakari na vuo bolon ha ni baa bay ba k̄i, a tii saw pisi Ngerewuru.

⁶⁵ Báyii ɛ, nzob tul kpaṅ bari riw bele ká i do zadε na, h̄ε daa ri zikiki. A nzobri riw bele ká i daa puo ká lakun kuori ká kuɗu zadke ká Zude na, i lo soro feri ká kal na. ⁶⁶ Bari riw bele ká i laa bayke na, i kɔrɔ do bil law-ri í baa mii: «Lef key na w̄aa, a doko mina ɛ?» Tusueke ɛ, nduo Ngerembay do tul lef na.

Sim ká Zakari di

⁶⁷ Zakari, b̄aa lef tupen na, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay ha ni tinake bay ká'a ya saa nzaa Ngerewuru na mii:

⁶⁸ «M̄i pisi Ngerembay Ngerewuru naari lef Izarayeli,

bay ʒi ɛ, ka kɔ-kóm ɓa tul nzoɓ taa ɓeri, a ví
ỵaa naari.

69 Ka ha naari Nzoɓ Ỵaana Nzoɓ ká ɓa Nzoɓ
Hurusuo

ká ʒii saa saw bulu naari, Mbay David ká ɓa
nzoɓ ped ɓe,

70 munu ká'a ɓaa bayke pied lew hoy
ɓáy faa nzoɓ ỵaana bay saa nzi-eri ká'a nan
ri do bod na.

71 Nzoɓ Ỵaana Nzoɓ ká'a pie ni ha naari na,
a ỵaana naari saa nduo nzoɓ tul ngani naari,
ɓáy ɓari riw bele ká i hii dáa seke zinj naari.

72 Sawke mini ze, ka k̄ɛke bawda law ini ɓe ha
bulu naari,

a k̄erke ɓanguo se tul sáka kuni ká taŋ kaɗaŋ
ká'a sáake zinj ri pola na.

73 Ba bay ká'a waa zinj bulu naari *Abaraham,

74 bay ʒi ɛ, ka hii bay ỵaana naari saa nduo
nzoɓ tul ngani naari

bay pón faa do hoy ɓo, náa dáari ped ha ni
taŋ h̄ɛ,

75 ɓáy law ká *taŋ kad kad ɓo,
náa ɗori ɓáy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ
ɓáy namri riw bele ká náa káwri ɓáy kum-
nun na.

76 Bo ká mù ɓa led tupɛŋ na,

i ɗika mù ɓa nzoɓ ỵaana bay saa nzaa
Ngerɛwuru ká nulue siya,

bay ʒi ɛ, mù séke pol Ngerembay bay léke
faa ɓe,

77 bay haŋa nzoɓ taa ɓeri kɔ í ɓaa mii,
a ndáka buma ká tul feyaa ɓari a ỵake ɓari.

78 Be ze ɓa fe bawda law kere ɓe ká'a hanjake síe ṭji,

a so ɓil law naari nzar.

79 Zaf tanjake na,

a tánj ká ɓil law nzofri ká i ɗo ɓil sunj ká tem huf ɗo tul-ri,

a kie naari faa ká ɓay hanj náa séri ɓáy law ɗɛkɛkɛ.»

80 Báyii le, leɗ na ŋɔŋ ɓa pola pola, a nze kpáy kpáy ɓáy kér ɓay. Ka kaw ɓil law kɔr kpuru maa ɓáy nam ká'a ṭnake sùo-ε ká zaf hie ká nun leɗ Izarayɛlri.

2

Bay mboŋa Zezu (Mat 1.18-25)

1 Ká ɓil sewke ku na, Mbay Sezar Ogus ká Rom mbi nzi-ε ha nzofri riw bele ká ɓil puo ɓeri ɓoɗ ɓoɗ ɓay hanj ri ɗaa riŋ-ri ɗo ɓil mbede ḳiŋja nzofri. 2 ɗaa riŋ nzofri ɗo ɓil mbedeke ku na ɓa titireke roɓay ká Kirinis ɓáke nzof réke tul nzofri ká tusiri Siri. 3 Be ze nzofri riw bele i séke puu puo ɓari ɓari ɓay ɗaa riŋ-ri ɗo ɓil mbede ḳiŋja nzofri na. 4 Zezeb hoy kara uru saa puo ká Nazareɗ ká kuɗu zaf ká Galele ɓay séke ɓa kuɗu zaf ká Zude. Ka se puo ká riŋ-ε ɓa Betelehem, ɓa puo ká i mboŋ Mbay *David ká ɗi, ɓay ji le, ka ɓa *vu bulu David. 5 Ka se ɓáy Mari ká ɓa máy mbana ɓe ká ɗo ɓil na ɓay vaa ɗaa riŋ-ri ndaw. 6 Zafka i kaw Betelehem koɓ roɓay na, nam mboŋa ɓe na maa 7 ha ni mboŋ leɗ pol ɓe ɓa leɗ wɔra nzof. Ka kaa ni ɓáy gari a ɗaa ni

bo bil gbokro fe sũm ndayri ká zadε na ku, bay ji ε, hul nam varuri na, zad nam ti dī ya.

Led nzaaped ká nulue tji tul nzob kóro baduri

⁸ Di ya báy Betlehem na, nzob kóro baduri naa wáa í kóro badu bari ba sun ká dī. ⁹ Lεε, led nzaaped Ngerembay ká nulue tji tul-ri mbuda ha zad hie ri gberere, a kiri ri gbuk do sikda. Báyii ε, hje daa ri ngji bamba tasiri ha ri to kpak kpak.

¹⁰ Lεε, led nzaaped ká nulue na baa ha ri mii: «Ì hje ya, bay ji ε, mĩ vi báy bawda bay suoriya ká ba Bay Kere fie ha rĩ. Bayke ku na, a doko bay tul nzobri riw bele. ¹¹ Bil sun ká vuri key na, i mbon Nzob Yaana Nzobri ká bil puo *David ha rĩ. Be na ka ba Ngerembay a ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na. ¹² Fe ká bay haña rĩ kóke ba sũo bay na ze do key: led tupenke ku na, i kaa ni báy gari, í daa ni bo bil gbokro fe sũm ndayri. Be ze ba zad ká ì zín ni ká dī.» ¹³ Zadε ku hoy ruo led nzaapedri ká nulue tji gikiki, í zuo tul led nzaaped taa mbjwke na, i pisi Ngerewuru í baa mii:

¹⁴ «Rin dika ba taa Ngerewuru ká kaw nulue siya!

Dekeke taa be do tusiri key bay tul nzobri ká'a hii ri.»

Nzob kóro baduri se bay kóko Zezu

¹⁵ Zadka led nzaapedri ká nulue pon nzob kóro baduri kaw zadε, í yji báy tul bal-ri nzek ba nulue na báyii ε, nzob kóro baduri na, i baa bay ká sakra kj mii: «Munu zu ε, náa séri kpuru ba Betlehem, bo náa vaa kóri fe ká kal ká dī, fe ká

Ngerembay ha náa láari bayke na.» ¹⁶ Báyyi ɛ, i takra í zol fal ki ba váake, ɛ, i vaa zin Mari ndaw, Zezeb ndaw, a í zin leɔ tupen ka naa bil gbokro fe sum ndayri na ndaw pi. ¹⁷ Zadka i ko leɔ tupen na báyyi ɛ, i baa bay feri ka leɔ nzaaped ka nulue baa se tul leɔ key na ha nzofri laa. ¹⁸ Bari riw bele ka i laa bay ka nzob koro baduri baa na, tuku ri ha ri kaw yer bay tul bayri na ku. ¹⁹ Be Mari laa ɛ, koro bay feri na ku do bil law-ε kob, a ker bay ka di ngji bamba. ²⁰ Zadka nzob koro baduri do yi ba zad kaw bari na báyyi ɛ, i daa rin dika bo tul Ngerewuru, í pisi ni bay tul feri riw bele ka i laa bayke a í ko bay nun-ri na do maa bay zadε munu ka leɔ nzaaped ka nulue baa bayke pola ha ri laa na.

²¹ Zadka nam tonɔ sidi maa báyyi ɛ, i kun ngori leɔ tupen na ndaw roo, í tuu rin-ε ba Zezu. Ba rin ka leɔ nzaaped ka nulue tuu pola doɔ ndaw roo, mi-ε do bil be bay.

I kie leɔ tupen ka bil hul kan Ngerewuru

²² Zadka nam maa bay haŋa máa leɔ na ka tji kele na báyyi ɛ, Zezeb bay Mari i mbi faa bay séke ngerepuo Zuruzalem bay daa *fe poy se tul-e bay tul mbona be munu ka *bol kusol *Moyze baa. I mbi leɔ tupen na í séke bay kie ni ha Ngerembay ²³ faa mbiw munu ka i daa bayke do bil *mbede bol kusol Ngerembay mii: «Leɔ polri riw bele ka i ba leɔ warari na, i daa ri zuo bod ba taa Ngerembay*,» ²⁴ bay puo fe ha Ngerembay munu ka i baa bayke do bil mbede

* **2:23** 2.23 Tji kele 13.2, 12, 15.

bol kusol Ngerembay mii: «I mgbaka beɗe pieri ba sidi, mase i fáa vu kay beɗeri ba sidi ndaw roo, bay haɗa Ngerewuru báy.»

²⁵ Báyyi le, nzoɓ mbjw munu kaw Zuruzalem, riŋ-ε ba Simeon. Nzoɓke ku na ba nzoɓ fe d́aa báy zadε, a hje Ngerewuru. Ka giyaŋ nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví huɔ law leɗ Izarayelri. Be na, Tem Law Pie sad zin ni ²⁶ a baa ha ni pola hoy mii: «Mù ti huka ya kpuru bay kóko *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzoɓri na báy nun-a ndaw ro.» ²⁷ Lεε, Tem Law Pie suru ni ha ni se bil *hul kaŋi Ngerewuru. Zadka Zezeb báy Mari i mbi Zezu í séke ni bil hul kaŋi Ngerewuru bay d́aa fe ká bol kusol baa na báyyi le, ²⁸ Simeon na yaa ni a mbuo ni do nduo-ε a písike Ngerewuru mii:

²⁹ «Mbay, fe ká mù waa na mù d́aa ro.

Timbeɗe key na, bi ká m̀ ba nzoɓ ped bo na,
mu ála m̀ ha m̀ se báy law huoke dekeke,

³⁰ bay ji le, m̀ ko Nzoɓ Yaana Nzoɓri
ká mù pie ni na báy nun-i.

³¹ Nzoɓ Yaana Nzoɓri key na,
m̀ leke faake ká pol saw nzoɓri riw bele.

³² Be na, a bá zad taja
bay haɗa saw nzoɓri bod bod ká tusiri key
tuu mù,
a d́aa riŋ d́ika bo tul nzoɓ bori ká i ba leɗ
Izarayelri.»

³³ Bay ká Simeon baa se tul leɗ na ha zad
bay zee b́aa leɗ báy máa leɗ na sel. ³⁴ Báyyi le,
Simeon sam fe zuo tul-ri, roo a baa ha mi-ε Mari
na mii: «Igerewuru naa leɗ ni key na ha ni do

ba fe ledi nzobri ká i tun bay be ngeren, a ba fe úru siya nzobri ngji bamba ká *Izarayel ká i yaa bay be. Be na a yi a ba fe kie law hiiya Ngerewuru, roo le, nzobri tun ni ngeren. ³⁵ Be munu ndaw roo, a vbifake ker bay nzobri ngji bamba ká do zad muni na ba zad tanke. A bo ká mu ba mi-ε na, kóko seke fe bo a doko munu ba mii ká i mbi í vbieke wara law-a.»

³⁶ Lee, zob yaa bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ba may zob do di, ri-ε ba Anna. Ka ba vu Fanuyel, a ba saw kani Azer. Ka ba may ká mbiimbam be ngji bamba ro. Báy may tikdi be hoy na, ka yaa wara, a daa mbiimbam tono say zih ni. ³⁷ Fale ku roo wara na hu, a pon ni kaw ba may sie. Ka kaw ba may sie ki kpuru a ngónke, a daa mbiimbam sin tono sidí pare ni. Ka se-sed di ya báy hul kani Ngerewuru banquo, a mbi bal-ε to zad ki ya. Ka daa ped ha Ngerewuru sun báy bisie, a san sùo-ε a daake nzaa bay kereri. ³⁸ Lee, be na kara, ka ví zih ri ká saw sieke na ku ndaw, a tii saw pisi Ngerewuru. Ka baa bay ká se tul led piyen na ha nzobri riw bele ká i giyan mii, Ngerewuru a yaa nzobri ká Zuzalem na.

³⁹ Zadka Mari báy Zezeb daa fekeri na báy zad riw bele faa mbjw munu ká bol kusol Ngerembay baa na báyi le, i yi í se kudu zad ká Galele, puo bari ká Nazared. ⁴⁰ Led na ngon ba pola pola a nze kpay kpay báy ker bay. Nun nzem mbaa law-ε, le, Ngerewuru daa law kere zih ni.

Varu ká Zezu se báy led be ká mbiimbam be

ba duo fale sidi

⁴¹ Nzob mbónj Zezuri na, i se Zuruzalem báy mbiimbam mbjw mbjw riw bele bay d́aa suoriya tji saa bil koy. ⁴² Zadka Zezu na d́aa mbiimbam duo fale sidi na báyji le, i sùu ni se Zuruzalem zad suoriya munu ká ba fe saw puo bari ká i d́aa banɔɔ na. ⁴³ Zadka nam suoriya na ɔ báyji le, i yji faa puo, le, vu bari Zezu na kaw Zuruzalem kɔb. Lεε, nzob mbónj niri na i kɔ ya. ⁴⁴ Bari na i ker í baa mii, ka se zinj nzobri ká i ba b́aw sed varu bari. Lεε, i se-sed nam mbjw, a fale le, i tii saw nzáara ni ká sakra nzob ini bariri ndaw, nzob buo bari ndaw pi. ⁴⁵ Zadka i nzaara ni kpuy, í zinj ni ya na báyji le, i yji í se Zuruzalem na rɔbay bay nzáara ni ká d́i. ⁴⁶ Ndeke d́i nam sayke na báyji le, i zinj ni ká bil *hul kani Ngerewuru. Ka kaw sakra nzob fére nzobri fe, a te suk-e kie a láake bay bari. Lεε, ka yji a vbi ri bay ká tul bay bari na. ⁴⁷ Bari riw bele ká i laa bay be na, tuku ri ha ri kaw yer bay tul bay nun nzem be ká tji saa nzi-ε ndaw, báy bay ká'a yjinra báy kere do d́i ha ri ndaw pi. ⁴⁸ Zadka mi-ε báy bi-ε i mbi nun-ri í kɔ ni na báyji le, zad bay zee ri sel. Lεε, mi-ε baa ha ni mii: «Vu-i, bay ji ndaw rɔɔ, mù d́aa fe mini key zinj buru le? Mu kɔ, búru b́aa-ka buru nzaara mù báy rew yen yen.» ⁴⁹ Lεε, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Bay ji rɔɔ, ì nzaara m̀ le? Ped ká B́aa pɔɔ zuo nduo-i na ndad bay hanja m̀ mgba sawke. Ẃaa, ì kɔ ya hoy le woo!» ⁵⁰ Lεε, bay be ká'a baa ha ri na, vuo law-ri ya.

⁵¹ Báyji le, ka yji zinj ri a se Nazared a d́aa vu mbom bo tul-ri. Lεε, mi-ε na kɔɔ fekeri na ku

riw bele dɔ bil law-ε. ⁵² Zezu na ηγοη βα pola pola, num nzem be kara se βα pola pola ndaw, a vi βα nzoβ law kere ká nun Ngerewuru ndaw, nun nzoβri ndaw pi.

3

Káa bay Zaa Batis

(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Zaa 1.19-28)

¹ Fekeri ku na dɔ báy mbiimbam duo fale ndebeke ká Mbay Tiber Sezar réke mbay ká tusiri Róm kɔβ rɔbay. Sewke ku na, Pɔs Pilad bákε nzoβ réke tul puori ká kuđu zad ká Zude. *Erod re tul puori ká kuđu zad ká Galele. Yυ-ε Filib re tul puori ká tusiri Iture báy Tarakonik. A Lizanias laa ε, re mbay ká tusiri Abilen. ² Ká sakra Zibri laa ε, Anasi báy Kayif i βα *ηgerenzob fe poyri. Sewke ku na Ngerewuru ha bay tɔdɔ bo suku Zaa ká βα vu Zakari ká dɔ bil law kɔr. ³ Lεε, Zaa tii saw séke báy puori riw bele ká kiri mbii Zurdε a ka-káa ha nzoβri mii: «Ì suo kér bay baari bo, í dfaa tul-rĩ nduo mbii, ε, Ngerewuru a ndáka buma ká tul feyaa baari zih ri.»

⁴ Be mini ze, ha bay ká Ezay nzoβ yaaja bay saa nzaa Ngerewuru baa pola dɔ bil mbede be na, dɔ munu báy zadε. Bayke baa mii:

«Ì láa kusol nzoβ mgba belen ká bil law kɔr mii:
I léke faa Ngerembay báy kere;

I léke ha ni ka dɔ sikda kparak kparak!

⁵ Kporori riw bele na i léke maa kɔ gbay gbay;

Kuori báy mborori riw bele i gáy ri gbururu zuo siri,

Faa ráakeri na i ndadfa ri do sikdfa kparak kparak,

Faari ká ba kporo kara i léke ha ni maa kị ruy ruy ndaw.

⁶ LEE, nzofri riw bele i kóko faa ká Ngerewuru leke

a yáake nzofri na.»

⁷ Báyii le, ruo nzofri vi luo Zaa bay haña ni ka daa tul-ri nduo mbii, le, ka baa ha ri mii: «Baari mjiiri kuotolri! A ve ze fere ri dũu here Ngerewuru ká a tji báy nam kún sal bay na le? ⁸ I daa ped ká do báy zadfe ká kie súo kér bay baari na ndaw ro! I baa sũo-ri hoy mii: “Buru ba vu bulu Abaraham” na munu ya, bay ji le, mi baa ha ri: tisawri ká do key hoy kara, Ngerewuru maa bay fere ri ha ri vi ba vu bulu Abarahamri!

⁹ Timbedfe key hoy kara, tikal do saw puuri ro. Puu haa haa ká lie ndaya le, Ngerewuru a kún ni báy sawke nzef a vbu ni bo huu.»

¹⁰ Báyii le, ruo nzofri vbi ni bay mii: «A munu ku waa, buru daa mina báy sũo buru le woo?»

¹¹ LEE, ka yijira báy bay ha ri mii: «Nzob ká do báy gari nduo do sũo-ε ba sidi le, ka wál mbiw a ha yu-ε hay ká tike ya. A nzob ká do báy fe sum na, ndad bay haña ni ka daa faa mbiw munu na ndaw.»

¹² Báyii le, nzob yaña larimbuo haneri laa ro, i vi luo Zaa bay haña ni ka daa tul-ri nduo mbii, ze i vbi ni mii: «Mbay, a buru na waa, buru daa mina báy sũo buru le woo?» ¹³ LEE, ka yijira báy

bay ha ri mii: «Ì yaa fe kị ka kal tul fe ká *bol kusol fere rì na ya.»

¹⁴ Báyyi ɛ, nzob yumri laa ro i ví vbi ni bay mii: «A buru na waa, buru daa mina bay sùo buru ɛ woo?» ɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: «Baari na, ì yaa fe nzob bay hurusuo ya ndaw, í daa bay gob ka bo tul nzob ya ndaw. Fe ká i puoke rì ká ba fe tundo baari na, ì daa law-rì ka bo di bo, ì nzaa kị ka nde tul-e ya.»

¹⁵ ɛɛ, nzobri riw bele ká i do zadɛ ku na, i daa law-ri nzokdo te tul Zaa í ker í baa mii, ko ya ɛ, Zaa ze ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na. ¹⁶ Báyyi ɛ, Zaa mbi bay a baa ha ri riw bele mii: «Bi na, mbii ze m̃ daa tul-rì nduo di, roo ɛ, nzob ká'a ví fal-i vuku na, hurusuo-ɛ kal tul-i pavbad. M̃ maa bay hina sal dikon ká bal-ɛ ya. Be na, a daa rì nduo bil Tem Law Pie bay huu. ¹⁷ Fe vekɛ nan do nduo-ɛ kek, ka'a vekɛke nan be na tan pedede, a faa pare a daa zuo bil pul be. Roo ɛ, mbuyke na, ka'a nzun bay huu ká se a ru-ruma ya banuo.»

¹⁸ Be mini ze, Zaa baa bay bay nzaa boko kịri bod bod ngji bamba, a kaa ke kaa Bay Kere ha nzobri. ¹⁹ Báyyi ɛ, Zaa yiw Erof nzob reke tul puori ká kuđu zad ká Galele, bay yi ɛ, ka yaa Erodiade ká ba may yu-ɛ, a daa fe kaayari ngji bamba bod bod ndaw. ²⁰ ɛɛ, Erof daa fe kaaya kị mbiw robay nde tul-e taa hawri, a ha ri mgbá Zaa bo hul sal.

*I daa tul Zezu nduo mbii
(Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11)*

²¹ Falẹ́ ká Z̄aa ɗaa tul nzobri nduo mbii riw bele na, Zezu kara ha ni ɗaa tul-e nduo mbii ndaw. Zadka Zezu ɗo bil mbii koɓ a ɗo ɗaa nzaa bay kere na báyyi ɛ, nulue mgbudá ɓoloŋ ²² ha Tem Law Pie ɗi z̄aa munu ká beɗe pie a ví mgbá tul-e kókró a kaw ɗi. Báyyi ɛ, kusol nzob mgbá belej ká nulue mii: «Mù ɓa vu-i; mĩ kó mù ɓa nzob nun-i. Ba ɓo na ze sùo-i rii mĩ ɓamba ká tul-a.»

Saw bulu Zezu Krisi
(Mat 1.1-17)

²³ Zadka Zezu tii saw ɗaa ped na, ka ɗaa mbiimbam maa siŋ sayri munu. Ká bil kér bay nzobri ɛ, i ɓaa mii, ka ɓa vu Zezeɓ. Zezeɓ ɓa vu Heli, ²⁴ Heli ɓa vu Mataɗ, Mataɗ ɓa vu Levi, Levi ɓa vu Melsi, Melsi ɓa vu Zanay, Zanay ɓa vu Zezeɓ, ²⁵ Zezeɓ ɓa vu Matatiyas, Matatiyas ɓa vu Amos, Amos ɓa vu Nayum, Nayum ɓa vu Esli, Esli ɓa vu Nagay, Nagay ɓa vu ²⁶ Mat, Mat ɓa vu Matatiyas, Matatiyas ɓa vu Semey, Semey ɓa vu Zosek, Zosek ɓa vu Zoda, ²⁷ Zoda ɓa vu Yohana, Yohana ɓa vu Reza, Reza ɓa vu Zorobabel, Zorobabel ɓa vu Salasiyel, Salasiyel ɓa vu Neri, Neri ɓa vu ²⁸ Melsi, Melsi ɓa vu Adi, Adi ɓa vu Kosam, Kosam ɓa vu Elmadam, Elmadam ɓa vu Er, Er ɓa vu ²⁹ Zezu, Zezu ɓa vu Eliyezer, Eliyezer ɓa vu Zorim, Zorim ɓa vu Mataɗ, Mataɗ ɓa vu Levi, Levi ɓa vu ³⁰ Simeon, Simeon ɓa vu Zuda, Zuda ɓa vu Zezeɓ, Zezeɓ ɓa vu Zonam, Zonam ɓa vu Eliyakim, Eliyakim ɓa vu ³¹ Meleya, Meleya ɓa vu Mena, Mena ɓa vu Matata, Matata ɓa vu Natan, Natan ɓa vu *David, David ɓa vu ³² Zese, Zese ɓa vu Obed, Obed ɓa vu Boaz, Boaz ɓa vu

Salmon, Salmon ba vu Naason, Naason ba vu ³³ Aminadaḅ, Aminadaḅ ba vu Adm̄in, Adm̄in ba vu Arni, Arni ba vu Esrom, Esrom ba vu Fares, Fares ba vu Zuda, Zuda ba vu ³⁴ *Zakoḅ, Zakoḅ ba vu Izak, Izak ba vu *Abaraham, Abaraham ba vu Tara, Tara ba vu Nakor, Nakor ba vu ³⁵ Seruk, Seruk ba vu Rago, Rago ba vu Falek, Falek ba vu Eber, Eber ba vu Sala, Sala ba vu ³⁶ Kaynam, Kaynam ba vu Arfazad, Arfazad ba vu Sem, Sem ba vu *Noe, Noe ba vu Lamek, Lamek ba vu ³⁷ Matusala, Matusala ba vu Enok, Enok ba vu Zared, Zared ba vu Maleleyel, Maleleyel ba vu Kaynan, Kaynan ba vu ³⁸ Enos, Enos ba vu Sed, Sed ba vu *Adam, Adam ba vu Ngerewuru.

4

Ngeretemndaya lie law Zezu (Mat 4.1-11; Mrk 1.12-13)

¹ Ȳji Zezu saa mbii Zurde na baȳji le, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbaȳ gbaȳ, a nda faa pol-e ha ni se bil law kor. ² Lee, ka bil namri ka sin̄ niñ na, ngeretemndaya lie law-ε ka di. Bil namkeri ku na, munu ka mbii fe sum̄ tɔɔ bo bil-e ya wum̄, kpuru maa baȳ ɔro bie nam na baȳji le, kon̄ piri law-ε. ³ Baȳji le, ngeretemndaya na baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu mbi nzaa-a ha tisaw key na, ka fere vi ba maapa ha mu su naa ko.» ⁴ Lee, Zezu yin̄ra baȳ baȳ ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Fe sum̄ ki mbijw hoy ze, nzoḅ a kawke baȳ kumnun ya, roo le, bayri riw bele ka ti saa nzaa

Ngerewuru na ze, nzob a káwke báy kumnun taa tusueke*.”»

⁵ Fale ku báyii le, ngeretemndaya na sùu ni a séke tul kuo ká siya. Ká zadε ku hoy, ka kie ni puoruori riw bele ká tusiri key ha ni ko ⁶⁻⁷ a baa ha ni mii: «Hurusuo báy feziakeri riw bele ku na, i daa zuo nduo-i. Ze, nzob ha ha ká m̄ hii le, m̄ haña ni munu ká law-i hii. Ze bo, zadka mù huku pol-i le, fe niri riw bele ká mù ko key na, m̄ haña mù ba taa bo.» ⁸ Báyii le, Zezu yiñra báy bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Ngerembay Ngerewuru bo na, be huο-ε k̄i hoy ze mù húku pol-e mú ruo ni, a mú mbi sùo-ο ha ni†.”» ⁹ Robay, ngeretemndaya na sùu ni se Zuruzalem a ha ni do tul *hul k̄ani Ngerewuru ká siya zenlen ndaw roo, a baa ha ni mii: «Zadka mù ba Vu Ngerewuru le, mu zo bo siri náa ko, ¹⁰ bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii: “Ngerewuru a mbika nzi-ε ha led nzaaped beri ká nulue ha ri korο mù.” ¹¹ Robay, i daa do bil mbede Ngerewuru mii: “I yaña mù báy nduo-ri zan bay haña tisaw mb̄iw kara ka nda bal-a ya‡.”» ¹² Lee, Zezu yiñra báy bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii, “Ngerembay Ngerewuru bo na, mù ti líe law-ε ya§.”» ¹³ Fale ká ngeretemndaya nzaara faari k̄ire bod bod riw bele ká bay líe law Zezu na báyii le, ka poñ ni a zol a baa mii: «Nam k̄i do ku, náa kóko z̄in k̄i báy.»

* **4:4** 4.4 K̄iña bol kusol ba sidfike 8.3. † **4:8** 4.8 K̄iña bol kusol ba sidfike 6.13. ‡ **4:11** 4.11 Simri 91.11-12. § **4:12** 4.12 K̄iña bol kusol ba sidfike 6.16.

*Zezu tii saw d'aa ped be
(Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15)*

¹⁴ Báyyi ɛ, Zezu ȳi a se kuɗu zaɗ ká Galele, ɛ, hɔrusuo Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay. ɛɛ, nzobri lo soro bay be ká kuɗu zaɗke na ku riw bele. ¹⁵ Ka fere nzobri fe ká bil *hul mbú k̄i Zibri boɗ boɗ ká'a se ɗi, ɛ, nzobri riw bele pisi ni.

*I tuɲ Zezu ngereɲ ká Nazareɗ
(Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6)*

¹⁶ Zezu ȳi a se Nazareɗ, ba puo ká i hol ni ká ɗi. Ká bil *nam mgbaka taram Zibri na, ka nduo a se bil *hul mbú k̄i bari munu ká'a ɗaa banɲuo kpadara na. Ka uru siya bay k̄iɲa Bay Ngerewuru, ¹⁷ ɛ, i mbi mbede Ezay nzoɓ yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ha ni. Ka hina bil mbedeke na ku ȳereɛ, a nzaara zaɗ k̄iɲake a ziɲ. Báyyi ɛ, bay ká'a k̄i na ze ɗo key:

¹⁸ «Tem Ngerembay ɗo tul-i;

Ka náa m̄i ɗo boɗ bay haɲa m̄i ka-káa Bay Kere ha nzoɓ k̄ukuri.

Ka pié m̄i bay haɲa m̄i ka-káa t̄i saa bil seke fe ha nzobri ká i naa hul salri,

Ha rawri ko-kóm ndaw,

Roo, nzobri ká i mba nzaa-ri na, m̄i tina ri ká ɗi ha law-ri huo.

¹⁹ Ka pié m̄i bay haɲa m̄i ka-káa mbiimbam

ká Ngerembay ɗáake law kere ziɲ nzobri*.»

²⁰ Zaɗka Zezu k̄i bay na o báyyi ɛ, ka kaa mbede na n̄im ɗo ɗi, a zuɗa ha nzoɓ kóro hul mbú k̄i na, a ȳi a kaw siri bay fére nzobri fe.

* 4:19 4.19 Ezay 61.1-2.

Λεε, nzobri riw bele ká i kaw bil hul mbú k̄i ku na, i mbú kóm yim ba luo-ε. ²¹ Falε ku báyȳi le, ka tii saw b́aa bay ha ri mii: «Vuri key na, bay ká i d́aa d́o bil mbede Ngerewuru key na, feke t̄ji a d́o b́ay zadε ro. Feke d́o munu maa b́ay bay ká ì laa b́ay k̄ijnake ku.» ²² Bari riw bele ká i d́o d̄i a í laa bay be na, i baa bay be b́ay kere. Bay kere ká t̄ji saa nzi-ε na tuku ri riw bele ha ri baa mii: «W̄aa be key na, ka ba vu Zezeb ya le woo?» ²³ Λεε, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Máyke tiya, baar̄i na, ì séke kpuru í baa sim bay b́aa nzobri na h̄a m̄i mii: “Bo nzob haɲa sawpuu v́aa nzob na, mu vaa s̄u-o-o s̄u-o-o h̄a buru ko!” I b́aa h̄a m̄i r̄obay mii: “Fe san̄ri riw bele ká mù d́aa ká Kapernayum ká i baa bayke h̄a buru laa na, be ze mù d́aa ká saw puo bo ndaw key!”» ²⁴ Báyȳi le, Zezu ȳji a baa na r̄obay mii: «Mì baa ha r̄i ta-taɲ ba tusε k̄i: nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká i yaa bay be b́ay kere ká saw puo be na, mb̄iw tiya. ²⁵ Mì baa ha r̄i: sew ká *Eli b́ake nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru r̄obay, ká mbam t̄o ya ba mbiimbam say b́ay few yie h̄a k̄on luye lie gbīb bo puoruori riw bele na, máy s̄ieri nḡji bamba d́o tusiri *Izarayel. ²⁶ Ze munu hoy kara Ngerewuru pie Eli se luo máykeri na ya, roo le, ka pie ni se luo máy síe mb̄iw munu ká kaw vu puo ká riɲ-ε ba Serebta ká tusiri Sidon. ²⁷ R̄obay, sewke ká Elize ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru na, nzob kp̄iriri nḡji bamba d́o tusiri Izarayel. Λεε, kp̄iri na duo ká s̄uò nzob mb̄iw mini ká sakra bari nzob kp̄iriri na ku ya. Roo le, ba Naaman ká ba nzob ká tusiri Siri hu-o-ε

hoy ze, kpiri na duo ká sùò-ε.»

²⁸ Λεε, bari riw bele ká i kaw hul mbú kị na, zadka i laa bayke na munu báyyi le, law-ri f̄aa ri puu-u, ²⁹ í uru gbaw í d̄aa so tul-e, a í nii ni t̄ii saa bil puo bari na, a í se ziη ni kpuru se tul kuo ká puo bari d̄o d̄i na bay s̄uru ni saa suku ba siri ha ni lie. ³⁰ Roo le, Zezu kal ká sakra bari ku hiyaw a zol.

*Zezu nii temndaya saa tul nzob ká Kapernayum
(Mrk 1.21-28)*

³¹ Fale ku báyyi le, Zezu se Kapernayum, puo ká kudfu zad ká Galele. Ká bil *nam mgbaka t̄aram Zibri na, ka fere nzobri fe ká d̄i. ³² Fe ká'a fere ri na tuku ri ha ri kaw silili, bay ịi le, bay be na d̄o báy h̄urusuo ká uru saa luo N̄gerewuru. ³³ Ká bil *hul mbú kị na, nzob mb̄iw munu temndaya d̄o tul-e. Ka t̄ii saw d̄aa fe ba siya b̄okoko b̄okoko mii: ³⁴ «Óy! Bo Zezu ká Nazared, bay ịi kị gbad̄ roo mù nzáake fal buru le? W̄aa, mù vi bay b̄ie buru le woo? Mù ba ve le na, m̄i ko ta-taη: mù ba nzob ká mù taη kaɗaη ká N̄gerewuru pie mù vi!» ³⁵ Báyyi le, Zezu ȳiw temndaya na a baa ha ni mii: «Mu m̄gba nzaa-a d̄o d̄i; mú t̄ii ká tul led̄ban na key!» Báyyi le, temndaya na mbi ni nda siri gbirik ká nun ruo nzobri riw bele, roo a t̄ii ká tul-e taη d̄aa seke mb̄iw ziη ni, ³⁶ a ha nzobri riw bele ká i kaw zad̄e na, feke tuku ri, ha ri baa bay ká sakra kị ba lie ba lew mii: «K̄iri bay ni key na w̄aa, d̄o mina zu le? Zezu na mbi nzi-ε báy w̄ara, báy h̄urusuo ha temndayari, le,

i tji í duu!» ³⁷ Báyyi ɛ, soro bay be yaa zadri riw bele ká kufu zadke ku.

*Zezu vaa nzob suosereMRI ngji bamba
(Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34)*

³⁸ Tji Zezu saa *hul mbj kji Zibri na ku báyyi ɛ, ka se bil hul Simon. ɛɛ, máa fay Simon na, suosereM sùo zaŋa se ni, a ha sùo-ɛ mbi huu bid bid naa di. ɛɛ, i vbi Zezu bay haŋa ni vaa ni.

³⁹ Ro, ka soro sùo-ɛ ba lakun máy na a diŋ ba tul-e, a mbi nzi-ɛ a yiw suosereM sùo zaŋa na. Báyyi ɛ, suosereMke huɔ ni, a poŋ ni kaw bay kere. Zafɛ ku hoŋ ɛ, máa fay Simon na uru siya a daa fe sum ha ri su.

⁴⁰ Zafka síe riŋ sjiw na báyyi ɛ, nzobri riw bele ká i do bay nzob suosereMRI ká kire bod bod na, i faa ri í séke luo Zezu. ɛɛ, ka daa nduo-ɛ bo tul-ri mbjw mbjw a vaa ri. ⁴¹ Temndayari kara tji saa tul nzob semri ngji bamba ndaw í guu fe belen belen í baa mii: «Bo na mù ba Vu Ngerewuru!» Roo ɛ, Zezu yiw ri a haa ri faa baá bay, bay ji ɛ, bari temndayari na ì ko ndaw, be na, ka ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na.

*Zezu ka-káa ká kufu zadf ká Zude
(Mrk 1.35-39)*

⁴² Zafka nzaaruɔ sil na báyyi ɛ, Zezu tji saa bil puo, a se ba zadf ká do bisuy kolok. ɛɛ, ruo nzobri tii saw nzáara ni. Zafka i zin ni na báyyi ɛ, i hii bay kún ni kaw zin ri ká'a mgbaka a zol ká lakun-ri. ⁴³ Roo ɛ, Zezu baá ha ri mii: «Do nun haŋa mɔ se tul puo kji ri ndaw, bay ka-káa Bay Kere ká se tul Ngerewuru ká re mbay ká

tul nzofri na. Sɔwke mini ze, Ngerewuru pié mǐ ðayke.» ⁴⁴ Falé ku báyii lé, ka se a ka-káa ðay ká ðil *hul mbú kǐ Zibri ðof ðof ká kuđu zad ká Zude.

5

*Simon Piyer báy bǎw pef beri, i se fal Zezu
(Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20)*

¹ Nam mbjw munu, zadka Zezu ðo nzaa bawda maambii ká riŋ-ε ða Zenezareð na, ruo nzofri nzuru kǐ nzid nzid, í kiri ni gbuk ðo sikða ðay láa Bay Ngerewuru. ² Zadka'a mbi nun-ε a kóóm na báyii lé, ka kó tuori ða sidí ðo nzaakon, lé, nzof súo mbiiri ðí saa ðil tuori na, í ðo wáa basan ðari. ³ Ze, Zezu hil a kaw ðil tuo taa mbjwke ká ða taa Simon, a vbi ni ðay haŋa ni ka súru nzaa mju tuo na ndji ká nzaakon ða zad kǐ ha beri. Báyii lé, ka mgba zad káw a kaw ðí ká ðil tuo na, roo a fere ruo nzofri fe.

⁴ Zadka'a ðaa ðayri na o báyii lé, ka yǐi a ðaa ha Simon mii: «Mu súru nzaa mju tuo na mak ða zad ðíke, a ðo báy nzof buo-ori í vbuku basan ðaarí zúo mbii í súoke mbii, a í kuo báy sǐiri vi kele.» ⁵ Lεε, Simon yjira báy ðay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, buru na ðuru suo mbii ða sunje kǐ hoy kpuru ha nzaaruo sil tul ðuru koy koy, lé, ðuru mbi fe mbjw vbeŋ ya mgban! Roo lé, munu ká mù mbi nzaa-a ðay haŋa mǐ ðaa na, mǐ vbuku basanri na zúo mbii ða kǐ mí kó.»

⁶ Falé ká i se í vbuku basan ðari na ku báyii lé, sǐiri tab ðí tusuru, a í tii saw góðo basankeri na.

⁷ Lεε, i kaa nduo-ri í ðíke bǎw kǐni ðari ká i kaw

bil tuo k̄i na bay haɲa ri vi bo, í sɔ bari. Báyyi ɛ, bari ku na, i vi í mgba s̄iri na z̄iɲ ri mbaa bil tuo bari na gb̄ay gb̄ay síd̄i bele, a ha mbii mgba gar tuori na fɛd̄ɛd̄ɛ r̄ii fe ká se bay ri-riɲ mini key. ⁸ Zadka Simɔn Piyer na kɔ munu báyyi ɛ, ka huku pol Zezu gburuk a baa mii: «Mbay, mu sóro s̄uò-ɔ ká lakun-i ba fal, bay j̄i ɛ, m̄i ba nzob feyaa.»

⁹ Simɔn na, h̄je d̄aa ni zikiki, b̄aw k̄ini be h̄awri ká i d̄o z̄iɲ n̄i na h̄oy kara, h̄je d̄aa ri munu nd̄aw bay tul s̄iri ká i mgba ɲ̄j̄i bamba tasiri na. ¹⁰ Zak báyy Zaa ká i ba vu Zebederi, ká i ba b̄aw k̄ini Simɔnr̄i na h̄oy kara, h̄je d̄aa ri nd̄aw pi. Lɛɛ, Zezu baa ha Simɔn mii: «Mu d̄aa h̄je ya. Tii sawke vuri key na, mù bá nzob séke k̄ini nzobri laa ro!» ¹¹ Lɛɛ, i ȳii saa bil maambii na báyy tuo bari í ví d̄aa daa nzaakon̄ í t̄ji keɛ, í pɔɲ fe b̄ariri riw bele ba fal a í se fal Zezu.

*Zezu vaa nzob mb̄iw ká kp̄iri d̄o s̄uò-ɛ
(Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45)*

¹² Nam mb̄iw munu ká Zezu kaw ɲ̄gerɛpuo mb̄iw munu na, nzob mb̄iw ká kp̄iri zuo s̄uò-ɛ kp̄urukud̄ d̄o puoke na ku. Zadka' a mbi nun-ɛ a kɔ Zezu na báyyi ɛ, ka ví huku pol-e mgbuu a d̄iɲ tul-e ká saw bal-ɛ a kod̄ ni mii: «Mbay, zadka mù h̄ii ɛ, mù maa bay haɲa s̄uò-i key na ka duo mgberɛɲ.» ¹³ Báyyi ɛ, Zezu ndaɗa nduo-ɛ a zaa ni a baa ha ni mii: «M̄i hi-hii! S̄uò-ɔ na ka duo ha mù!» Lɛɛ, ká zadɛ ku h̄oy kp̄iri na ɔ ká s̄uò-ɛ. ¹⁴ Fale ku ɛ, Zezu mbi nzi-ɛ a baa ha ni mii: «Koko ká mu baa bayke ha nzob! Roo ɛ, mu se mú v̄aa kíe s̄uò-ɔ ha *nzob fe poy ɲ̄gerɛwuru.

Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká dī h̄a nzobri ká kp̄iri dō sùo-ri ká i vaa le i puo na, mu puo. Be nd̄aw r̄oo, a kíε nzobri riw bele ha ri k̄o mii, sùo-ɔ na vaa báy kere kad kad báy.»

¹⁵ Fale be nu ku na báyii le, soro bay fe d́aa Zezu na yaa zad mbiki mbiki, a h̄a ruo nzobri mbuo ni luo luo bay láa bay be nd̄aw, bay haɲa ni ka vaa ri ká tul sem bari nd̄aw pi. ¹⁶ Lεε, Zezu na, naa sùo-ε ba zadri ká dō kolok a d́aa nzaa bay kere.

Zezu vaa nzob ká sùo-ε hu wũ
(*Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12*)

¹⁷ Nam mb̄iw munu, Zezu dō fére nzobri fe. Lεε, *Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká i vi báy puo puo saa kudu zad ká Galele nd̄aw, kudu zad ká Zude nd̄aw, r̄oo ηgerepuo ká Zuruzalem kara nd̄aw na, i kaw zadε ku. H̄urusuo Ngerembay dō tul Zezu bay haɲa ni v̄aake nzob semri. ¹⁸ Báyii le, nzob haɲeri sob nzob mb̄iw munu ká sùo-ε hu wũ báy hii be i víke, a í nzaa faa bay mbika ni í r̄iike se hula, bo í v̄aa d́aa ni ka naa pol Zezu. ¹⁹ Roo le, i z̄iɲ faa ká bay kálke ya bay tul ruo nzobri. Báyii le, i mbi ni í h̄ilke tul hul ká siya, í nzuo faa ká tul-e siya, a í d́ira ni báy hii be z̄aa ká sakra ruo nzobri na, í d́aa ni bo pol Zezu. ²⁰ Zadka Zezu k̄o law-ri ká i d́aa bo tul-e na báyii le, ka baa h̄a nzob ká sùo-ε hu wũ na mii: «Nzob buo-i, feyaa bori na, m̄i nda bumake z̄iɲ mù ro.»

²¹ Zadka nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri, i laa bayke na báyii le, i tii saw k̄er

bay ká bil law-ri í baa mii: «Ledban key na ka ba nzoɓ ve ki ndaw roo, a baa bay a t̃irike riŋ Ngerewuru mini key le? Nzoɓ ve ze maa bay ndaka buma tul feyaa nzobri le? Ba Ngerewuru huo-ε hoy ya le woo!» ²² Leε, munu ká Zezu ko kér bay bari ko na, ka ỹinra báy bay ha ri mii: «Bay ji ndaw roo kér bay ká mini key na do bil law-ri le? ²³ Bay ha ze baake se ya le? “Mi nda buma feyaa bori na ziŋ mù,” mase, “úru siya mú se-sed” le? ²⁴ Munu zu le, nda-ndad! Mi hii bay haŋa ri ko mii, bi *Vu Nzoɓ na, mi do báy hurusuo ká tusiri key bay ndaka buma ká tul feyaa nzobri!» Báyii le, ka baa ha nzoɓ ká sùo-ε hu wũo na mii: «Mi baa ha mù, úru siya mú mbi hii bo a mú se puo!» ²⁵ Zaɗε ku hoy le, ledban na uru siya vad ká nun ruo nzobri riw bele, a mbi fe nam be a séke puo. Zól be ku na, ka pisi Ngerewuru. ²⁶ Nzobri ká i do zaɗε na, feke tuku ri riw bele ha ri pisi Ngerewuru na ndaw. Hie daa ri ha ri baake bay mii: «Vuri key na, fe ká ba hie zikiki ká ndad kóko laa ro, buru ko!»

Zezu di Levi
(*Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17*)

²⁷ Fale ku báyii le, Zezu t̃i kele, le, ka ko nzoɓ yaana larimbuo mb̃iw ká riŋ-ε ba Levi kaw hul yaana larimbuo. Leε, Zezu baa ha ni mii: «Mu se fal-i.» ²⁸ Báyii le, Levi na uru siya, a poŋ fe beri riw bele yaa a se fal-ε.

²⁹ Fale ku le, Levi daa fe sum ng̃ji bamba tasiri ká bil puo be bay tul Zezu. Leε, *nzoɓ yaana larimbuori báy nzoɓ haŋri ruo ng̃ji bamba í ví kaw nzaa fe sum ziŋ ri ndaw. ³⁰ Leε, *Fariziri báy

nzob fére nzobri *bol kusol ɓariri na, law-ri se ri ha ri ɓaa ɓay ziŋ leɗ nduoɓal Zezuri í vbi ri mii: «Mina rɔɔ, ì sù í nzo ziŋ nzob yaɗa larimbuori ɓáy nzobri ká soro ɓay ɓari mɓa ndaya mini key le?» ³¹ Báyyi le, Zezu mbi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Nzobri ká sùo-ri ɗo ɓáy kere ɓáy na, i se síe nzob haɗa saɓpuu váa nzob ya. Roo le, nzob suosereɓri ze se síe nzob haɗa saɓpuu. ³² Mĩ vi ɓay ɗika nzobri ká i ker mii, ɓari ɓa nzob ɗáa fe ɓáy zadɗeri na ya, roo le, mĩ vi ɓay tul nzobri ká i kɔ sùo-ri ɓa nzob feyaari, ze ɓay haɗa ri suo kɛr ɓay ɓari.»

Vbiw ká se tul sáŋ sùo
(*Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22*)

³³ Báyyi le, nzob haɗeri vbi Zezu mii: «Baɗguɔ na leɗ nduoɓal Zaa Batisri i saɗ sùo-ri í sù fe ya í ɗáake nzaa ɓay kere. Leɗ nduoɓal *Fariziri kara i ɗaa munu na ndaw. Waa, ɗaa mina ndaw rɔɔ leɗ nduoɓal-ari na i sù í nzo mɓbum le?» ³⁴ Leɛ, Zezu yiɗra ɓáy ɓay ha ri mii: «Waa, nam ká nzob máy fie yaa máy be na, ì máa ɓay haɗa nzobri ká'a ɗi ri vi zad suoriya yaɗa kɔ na, ha ri saɗ sùo-ri í sù fe ya ká nzob máy fie na ɗo ziŋ ri kɔɓ rɔɓay na le woo? Munu ya mɓbaɗ! ³⁵ Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzob máy fie ká sakra ɓari. Be ro le, i sáŋ sùo-ri ɓáy.»

³⁶ Leɛ, Zezu mbi law ɓay mɓiw a ɓáake ɓay ha ri mii: «Nzob mɓiw ti gɔko nzaa gari fie, a ɓóke nun kaɗ gari ya. Zadka nzob ɗaa munu le, gari fie ká i gɔ na, a ɗoko ɓáy kere mbáa ndaw, a nzaa gari fie ká i búoke nun kaɗ gari na kara

ti mgbaka kị báý tǎw gari na báý kere ya ndaw pi. ³⁷ Rɔbay, nzob mbijw ti áń him fie zuo tǎw ɓol huɔri ya. Zadka nzob ɗaa munu le, him fie na a lón a fuo ɓol huɔri na, ha him na kii zuo ɓisuy, a ɓol huɔri kara, a ɓie ndaw. ³⁸ Roo le, ndaf bay áń him fie zuo ɓol huɔ fieri. ³⁹ Ndaw rɔbay, nzob ká nzo tǎw him nzo ro na, ti hii bay nzoko him fie ya, bay ji le, nzobri ɓaa mii, “Tǎw him na ze ndaf.” »

6

Zezu ba mbay tul nam mgbaka taram (Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28)

¹ Nam mbijw munu ká ɓa *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu báý led nduɔbal-eri i saka báý bil wáa fe payri. Leɛ, led nduɔbal-eri haw tul fe pay haneri, i uuri báý nduo-ri a í su. ² Báýji le, Farizi haneri ká i ɗo í ko ri na i vbi bay mii: «Bay ji ndaw roo i ɗaa fe ká *bol kusol naari haa faa ɗáake ká síe nam mgbaka taram na le?»

³⁻⁴ Báýji le, Zezu mbi bay a ɓaa ha ri mii: «Wáa, i kji mbede ká ɓaa bay se tul fe ɗáa *David na ya le? David na, zadka kon i ni báý nzob ɓeri na, ka se bil *hul kani Ngerewuru ká i ɗaa báý huɔ, a faa maapari ká i ha ɓa fe tundo ha Ngerewuru na a su, roo a ha nzob ɓeri su ndaw. Báý faa bol kusol naari le, maapakeri ku na, ɓa nzob fe poyri huɔ-ri hoy ze i ɗo báý faa ká bay suna.»*
⁵ Rɔbay, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na mi ɓa mbay tul nam mgbaka taram.»

* 6:3-4 6.3-4 I kji 1 Samiyel 21.1-6.

Ze zu vaa nzo b ká nduo-ε hu wũo
(*Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6*)

⁶ Nam mgbaka t̄aram k̄i mb̄iw munu na, Ze zu ri i a se bil *hul mb̄ú k̄i Zi b̄ri mb̄iw, a tii sa w fére nzo bri fe ká d̄i. Lεε, wa ra nzo b mb̄iw ká nduo ho do be hu wũo do d̄i. ⁷ Lεε, *nzo b fére nzo bri bol kusolri bá y *Fariziri ká i do za dε ku na, i nḡaa Ze zu zii bay kóko wa a, ka 'a váa nzo b ká sie nam mgbaka t̄aram na le? I d̄aa munu, bay ji le, i nzaa faa bay zi ŋ bay ha ne ká bay d̄aa ke bay bo tul-e. ⁸ Roo le, Ze zu ko k̄er bay ká do bil law-ri, a ba a ha nzo b ká nduo-ε hu wũo na mii: «Úru siya mú do bá y za d̄ ga ŋa bo ká nun ruo nzo bri riw bele.» Lεε, led̄ban na uru siya a do bá y za d̄ ga ŋa be na. ⁹ Fa le ku bá yji le, Ze zu fe re nun-ε ba lu o-ri a ba a ha ri mii: «Mì vbi ri: wa a, *bol kusol naari na ba a mina le? Ndad̄ bay d̄aa fe kere mase ndad̄ bay d̄aa ndaya ze ká sie nam mgbaka t̄aram na le? Ndad̄ bay ya a ŋa nzo b mase ndad̄ bay bíe ni le?» ¹⁰ Fa le ku le, Ze zu ko-kóm ba nun-ri mb̄iw mb̄iw riw bele, roo a mbi bay a ba a ha led̄ban na mii: «Ndá d̄a nduo-o!» Lεε, ka ndad̄a nduo-ε, le, nduo-ε na vaa bá y kere. ¹¹ Roo le, nzo b fére nzo bri bol kusolri bá y Fariziri na, law-ri fa a ri gbururu gbururu, a í tii sa w má y bay ká sakra k̄i bay kóko fe ká i má a bay d̄aa zi ŋ Ze zu.

Ze zu nan nzo b ndá y nzaa ped̄ri duo fal-ε sid̄i
(*Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19*)

¹² Bá yji le, ká bil namkeri ku na, Ze zu se a hil tul kuo bay d̄aa nzaa bay kere ká pol Nge re wu ru. Ka d̄aa nzaa bay kere kpu ru ha nzaa ruo sil ni

koy koy. ¹³ Zadfka nzaaruo sil na báyii ɛ, ka ɔi nzoɔbri riw bele ká i se fal-ɛ na, a nan ri ɔa duɔ fale sidi ká sakra ɔari ku a ɔi ri ɔa nzoɔb ndáy nzaapedri: ¹⁴ Simɔn ká Zezu ɔi ni ɔa Piyer ɔáy yu-ɛ Andere, Zak ɔáy Zaa ndaw, Filiɔ ɔáy Batelemi ndaw, ¹⁵ Matiye ɔáy Toma ndaw, Zak vu Alfe ɔáy Simɔn ɔe ká hii nzoɔb ɔeri a ru-ruy ɔay tul-ri ndaw, ¹⁶ Zud vu Zak ndaw, roɔ Zudas Iskariyod, ɔe ká'a ɔere sùo-ɛ a vi ɔa nzoɔb mbika tul Zezu ndaw pi na.

*Zezu fere ruɔ nzoɔbri fe, a vaa nzoɔb suosɛmri
(Mat 4.23-25)*

¹⁷ Zezu ɔáy led nduoɔal-eri i ɔi saa tul kuo, a í ɔaa í ɔo zad ká ɔo ráy munu. Zafɛ ku na, i zin led nduoɔal-eri ɔgii ɔamba ká ɔi, a ruɔ nzoɔbri kara ɔgii ɔamba tasiri uru saa kuɔu zad ká Zude riw bele ndaw, ɔgerepuo Zuruzalem ndaw, ɔáy puori ká ɔo nzaa maambii ká Tir ɔáy Sidon ndaw pi. ¹⁸ Bari na, i vi ɔay láa ɔay ká nzi-ɛ ndaw, ɔay haɔa sùo-ri ká se ri na kara ka vaa ha ri ndaw. Bari ká temndayari ɔaa nun-ri tuɔ síe na kara, i vaa kiyaw kiyaw ndaw pi. ¹⁹ Ruɔ nzoɔbri riw bele ká i ɔo zadɛ ku na, i nzaa faa zaa ni, ɔay yi ɛ, hurusuo ɔii saa luo-ɛ a vaa nzoɔbri riw bele.

*Suoriya ɔáy kóko seke fe
(Mat 5.1-12)*

²⁰ Fale na ku báyii ɛ, Zezu ɔere nun-ɛ ɔa luo led nduoɔal-eri a ɔaa mii:
«Suoriya ɔa taa ɔaari nzoɔb kükuri
ká ï ko mii, ï se síe Ngerɛwuru;

baarĩ na, puoruo Ngerewuru ba taa baarĩ†.

21 Suoriya ba taa baarĩ ká kɔn Ngerewuru d́aa rĩ
timbede key;

baarĩ na, Ngerewuru a haɲa kɔnke maa rĩ
sib sib báy.

Suoriya ba taa baarĩ ká ì kaw báy rew timbede
key;

baarĩ na, Ngerewuru a haɲa rĩ zay sùo-rĩ
báy.

22 Zadka nzebri fuy rĩ, mase i túɲ rĩ ngeren,
mase i rad rĩ, mase i baa bay baarĩ ndaya bay
tul-i ká mĩ ba *Vu Nzob na ɛ, suoriya ba taa
baarĩ. 23 Zadka fekeri ku tji tul-rĩ na, ì záy sùo-rĩ
í zo zakra zakra, bay ji ɛ, fe tundo baarĩ ngji
bamba do nulue giyaɲ rĩ. Be munu ndaw ze,
bulu bari dáake seke zinj *nzob yaɲa bayri saa
nzaa Ngerewuru pola. 24 Roo ɛ,

Kóko seke fe ba taa baarĩ nzob feziɲari

ká ì se síe Ngerewuru ya;

baarĩ na, ì zinj fe taa baarĩ na doɔ ro.

25 Kóko seke fe ba taa baarĩ ká ì kaw bil ndadĩ
badak

ká kɔn Ngerewuru ti bil law-rĩ ya;

baarĩ na, kɔn a ika rĩ báy.

Kóko seke fe ba taa baarĩ ká ì kaw báy nzaa
sere sem nzoke timbede key;

baarĩ na, ì doko bil síe, a í re-rew báy.

26 Kóko seke fe ba taa baarĩ

† 6:20 6.20 Zadka i baa mii: «Puoruo Ngerewuru ba taa nzob»
na, bayke baa mii, nzobke ku na do báy fe samiri ngji-ngji ká vi
báy faa ká Ngerembay réke mbay ká tul-e. Ba fe ká nzobke doke
do ro bo, ba fe ká'a gi-giyaɲ bay zinj ká luo Ngerewuru lew ya.

ká nzoɓri riw bele ɓaa ɓay ɓaari ɓáy kere.
 Be munu ndaw ze, bulu ɓari ɗáake zinj
 nzoɓri
 ká i ɗi sùo-ri ɓa nzoɓ yaana ɓayri saa nzaa
 Ngerewuru pola na.»

I hii nzoɓ tul ngani ɓaari
 (Mat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Roo le, ɓaari ká i lía mi key na, mi ɓaa ha ri: I hii nzoɓ tul ngani ɓaari, i ɗaa kere zinj nzoɓri ká i fuy ri. ²⁸ I sám fe ka zúo tul nzoɓri ká i faɗ ri, i ɗaa nzaa ɓay kere ɓay tul nzoɓri ká i ɗaa fe seke zinj ri. ²⁹ Zadka nzoɓ nda hala nun-a fi mbjw le, mu fére fi mbini ha ni ka nda ndaw. Zadka nzoɓ mbi maagari ɓo le, mu haa ni faa ɓay haɗa ni ka mbi vu gari fi siya ɓo ya ndaw. ³⁰ Nzoɓ haɗa haɗa ká vbi mù fe le, mu ha ni. A zadka nzoɓ mbi fe ká ɓa fe ɓo le, mu yi mú vbi ni ɓayke ya. ³¹ Fe ká i hii ɓay haɗa nzoɓri ɗaa ha ri na, i ɗaa faa mbjw munu ka zinj ri.

³² «Zadka i hii nzoɓri ká i hii ri hoy na waa, ɓay yi ndaw roo i giyan ɓay haɗa nzoɓri pisi ri ká ɗi le? Yiii! Nzoɓ feyari hoy kara, i hii nzoɓri ká i hii ri! ³³ Zadka i ɗaa kere zinj nzoɓri ká i ɗaa kere zinj ri hoy na waa, ɓay yi ndaw roo i giyan ɓay haɗa nzoɓri pisi ri ká ɗi le? Nzoɓ feyari na hoy kara, i ɗaa faa mbjw munu na ndaw. ³⁴ A zadka i ha nzoɓ kpaa fe ɓaari ká i ɗaa law-ri ɓo ɗi, i ker i ɓaa mi, hurusuo-ε maa ɓay yinjra feke ha ri na waa, ɓay yi ndaw roo i giyan ɓay haɗa nzoɓri pisi ri ká ɗi le? Nzoɓ feyari hoy kara, i kpaa fe munu ká sakra ki, roo i ker ɓay yinjra ha ki faa mbjw munu ká i kpaa feke na

ká sakra k̄i. ³⁵ I ɗaa munu ya, roo ɛ, ì hii nzoɓ tul ŋɔni ɓaari, í ɗaa kere zinj ri, a í kpaa ri fe í giyaŋ ha ri yijira ɓáy feke ha ri ya. Zafka ì ɗaa munu ɛ, fe tundo ɓaari a ŋgiŋa ɓamba tasiri, a í ɓa vu Ngerewuru ká nulue siya, ɓay ji ɛ, ka ɗaa kere zinj nzoɓ máy nunri ndaw ɓáy nzoɓ mgbóri. ³⁶ I ha law kere ka mbaa bil law-ri faa mbijw munu ká law kere mbaa bil law Baa ɓaari Ngerewuru na.»

*I kuŋ ɓay ka zuo tul ku-i ɓaari ya
(Mat 7.1-5)*

³⁷ «Ì kuŋ ɓay ká zuo tul ku-i ɓaari ya, ɛ, Ngerewuru a kún ɓay zuo tul-ri ya. I ɗaa ɓay ɓo tul ku-i ɓaari ya, ɛ, Ngerewuru a ɗaa ɓay ɓo tul-ri ya. I nda buma ka zinj ku-i ɓaari, ɛ, Ngerewuru a ndaka buma zinj ri. ³⁸ I ha fe ha ku-i ɓaari, ɛ, Ngerewuru a haŋa ri fe. Ka'a kúna fe mbaa bil ɓol ɓaari taŋ lieke a iki ɗo ɗi a laŋ yik yik ha ni mbaa ɗi gbay gbay. Faa mbijw munu ká ì lie fe ha nzoɓri na, ɓe k̄i ndaw ze Ngerewuru a lieke fe kere ɓeri ha ri.»

³⁹ Roɓay, Zezu mbi law ɓay mbijw munu a ɓaa ha ri mii: «Raw a ɗaa puu nduo nduo raw ku-ɛ, a í séke seɗ ɛ? A ku waa, i ti líe siɗi bele wuruk zuo luɔ ya ɛ? ⁴⁰ Nzoɓ ká fere fe na, ka ti kál tul gaŋ ɓe ká fere ni fe na ya, roo ɛ, nzoɓ fére fe haa haa ká ɗaa peɗ ɓeri ɓáy kere ha ni ɔ riw bele na, a ɗoko munu ɓa gaŋ ɓe.

⁴¹ «Waa, ɓay ji ndaw roɔ, mù geɗe kóm ɓa bum suy ká ɓo nun yu-ɔ, a mú ko kparaŋ ká ɓo nun-a ku ya wum hoy ɛ? ⁴² A ku waa, mù ɗaa mina

rɔɔ, mú baa h̄a yu-ɔ mii: “Yu-i, giyan h̄a mi mbi bum suy ká bo nun-a ku h̄a mù,” a mú kɔ kparan ká bo nun-a ku na ya h̄oy l̄e? Bo nzoɔ nzaa rúɔ bay! Kparan ká bo nun-a na, mu mbi pola a mú kɔ zad ka ta-tan ndaw rɔɔ, mú kɔ faa mbika bum suy ká bo nun yu-ɔ na ku báy.»

Kóko puu báy lereke

(Mat 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «Puu kere na ti líe lereke ndaya ya. A puu ká ndaya na ti líe báy kere ya ndaw. ⁴⁴ Puu h̄a h̄a kara, i kɔ ni báy lere be, lere be. Nzoɔ ti hóro lere nzum saa puu ngatukru ya. Mase, nzoɔ ti hóro tavoko saa kurikun ya. ⁴⁵ Nzoɔ kere na, fe kere ká uru saa bil law-ε na, t̄ji kele. A nzoɔ ndaya na laa l̄e, fe ndaya ká do bil law-ε na, t̄ji kele ndaw. Nzoɔ h̄a h̄a l̄e, fe ká mbaa bil law-ε gbay gbay na ndaw rɔɔ, t̄ji ká nzi-ε báy.»

Bay ká se tul hulri ká sifi

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ Zezu baa h̄a nzoɔri na rɔɔbay mii: «Bay j̄i ndaw rɔɔ, ì d̄i m̄i mii “Mbay, Mbay,” a í d̄aa fe ká m̄i baa ha r̄i na ya l̄e woo? ⁴⁷ M̄i k̄ie r̄i, nzoɔ ká r̄i nzoɔ ká vi luo-i a laa bay bi a d̄aaake ped. ⁴⁸ Nzoɔke ku na do munu ba nzoɔ ká t̄i saw mbúo hul be. Ka tie luo d̄i d̄i kpokro a zin tisaw, rɔɔ a leke tigb̄aa hul na do d̄i bay mbúo. Zadka mbam to a h̄a mbii yaa zad remlen remlen a nda hul na paw paw h̄oy kara, hul na lan s̄uo-ε nd̄i ya, bay j̄i l̄e, nzoɔ d̄aa hul key na leke tigb̄aa hulke báy kere. ⁴⁹ Roo l̄e, nzoɔ ká laa bay bi a d̄aaake ped ya na, ka r̄i nzoɔ ká d̄aa hul be do

tusiri bina taŋ léke tigbaa hulke. Zadfka mbam to ká mbii yaa zad remleŋ remleŋ a nda haŋ hul na paw pãw na báyyi le, zadε ku hoy hulke ku na haw wuruk zuo sirí a biε ruk ruk bele.»

7

Zezu vaa lef káw ngerenzob yum ká Róm (Mat 8.5-13)

¹ Fale ká Zezu baa bay be o riw bele ha ruo nzobri ká zadε ku na báyyi le, ka zol ká dī, a se Kapernayum. ² Lεε, ngerenzob yum mbjw munu ká Róm do bay lef káw ká'a hii ni bamba naa sem ká dī. Semke na daa ni ha huɔ be tòn ndji mini. ³ Zadfka ngerenzob yum na laa soro bay Zezu na báyyi le, ka dī ngerε Zib haŋeri, a pie ri se luu Zezu bay haŋa ni ka vi bo, a vaa lef káw beri na ha beri. ⁴ Lεε, bari na i se luu Zezu í kod ni kpuru kpuru í baa mii: «Ngerenzob yum key na, ndad bay haŋa mù so ni, ⁵ bay ji le, ka hii saw naari Zibri bamba. Ba be ze ka daa *hul mbũ kɪ naari key.»

⁶ Báyyi le, Zezu uru siya a se zinj ri. Zadfka i se í tòn dī ya deb bay puo be na báyyi le, ngerenzob yum na pie zob buo-eri ha ri baa ha Zezu mii: «Mbay, mu yoklo sùo-o gor hoy ya, bay ji le, bi hoy mĩ maa bay haŋa mù daa tul-a nduo bil hul bi ya. ⁷ Sawke mini ze, mĩ ko sùo-i maa bay séke luu-o sùo-i ya. Roo le, mu baa bay mbjw bo, ha sùo lef káw bi na ka vaa. ⁸ Mĩ baa munu, bay ji le, bi hoy kara mĩ do bay gan tul-iri ká mĩ daa bol nzaa-ri, a mí do bay zob yum biri ká i daa bol nzaa-i ndaw. Zadfka mĩ baa ha zob mbjw mii:

“Mu se,” ɛ, ka se na k̄i. A mí baa hā nzob̄ k̄i mii: “Mu vi,” ɛ, ka vi. A mí ȳi mí baa hā lef̄ k̄aw̄ bi mii: “Daa fe key,” ɛ, ka ɗaa feke.» ⁹ Zaf̄ka Zezu laa baykeri na munu báyyi ɛ, tuku ni hā ni fere kóm̄ ba luo ruo nzobri ká i se fal-ε na a baa ha ri mii: «Mì baa ha rì ta-taṅ: ká tusiri *Izarayel riw bele na, k̄iri ɗaa law bo tul-i mini key na, m̄i zin ká ɗi ya mgbāṅ!»

¹⁰ Zaf̄ka nzobri ká ngerenzoḅ yum pie ri na, i ȳi í t̄ji puo na báyyi ɛ, i ko lef̄ k̄aw̄ ká sùo-ε se ni na vaa báy kere.

Zezu tuma vu máy síe ká hu na hā ni kaw báy kumnun

¹¹ Fale ku báyyi ɛ, Zezu zol a se ba puo mb̄iw munu ká riṅ-ε ba N̄ayi. Lεε, lef̄ nduobal-eri báy ruo nzobri nḡji bamba, i se faa zin ni mb̄iw hoy.

¹² Zaf̄ka i se ɗi ya deb̄ báy nzaa puo na báyyi ɛ, nzobri mbi hud̄ báy hiike dukuku, í t̄jike saa bil puo ba zaf̄ vóro hud̄. Ka ba lef̄ w̄ara nzob̄ keklek a ba vu máy síe. Lεε, nzobri ká puoke ku na nḡji bamba tasiri, i mgbā ni í se zin ni ba zaf̄ vóro hud̄ na. ¹³ Zaf̄ka N̄gerembay mbi nun-ε a ko máy síe na munu báyyi ɛ, ka ko nun síe be a baa hā ni mii: «Mu re-rew ya!» ¹⁴ Báyyi ɛ, ka soro ba lakun hud̄ na a zaa daṅni hud̄ na, ɛ, nzob̄ sób̄ hud̄ri na i s̄i bal-ri zik í ɗo. Lεε, Zezu mbi bay a baa hā hud̄ na mii: «Kuban, m̄i mbi nzaa-i hā mù. Úru siya!» ¹⁵ Lεε, hud̄ na kaw siri a tii saw̄ b̄aa bay. Fale ku ɛ, Zezu mgbā ni a ɗaa nduo ndúo mi-ε. ¹⁶ Feke ku na mbi h̄je hā nzobri riw bele ká i ɗo zad̄e ku, ha ri písi N̄gerewuru í baa mii: «Bawda nzob̄ yaṅa

bay saa nzaa Ngerewuru mbjw k̄i laa ro t̄ji sakra naari ká vuri key!» Rɔbay, «Ŋgerewuru vi bay sókɔ nzoɔ ɓeri.» ¹⁷ Bayke ku na yaa zad̄ kpol kpol ká kuɗu ká Zude riw bele ndaw, ɓáy puori riw bele ká i kiri Zude ndaw pi.

*Zezu baa bay se tul Zaa Batis
(Mat 11.2-19)*

¹⁸ Led̄ nduobal Zaari v̄aa lo soro feri ká kal na riw bele hā ni laa. Báyii ɛ, ka d̄i nzobri sid̄i ká sakra ɓari ku, ¹⁹ a pie ri ɓa luo Ngerembay bay haɗa ri vbi ni mii: «Waa, ɓa ɓo ze mù ɓa *Krisi, nzoɔ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na mase, ɓuru Zibri na ɓuru giyan̄ nzoɔ k̄i ɓáy ɛ?» ²⁰ Zad̄ka nzoɔkeri t̄ji luo Zezu na báyii ɛ, i ɓaa hā ni mii: «Zaa Batis pie ɓuru ɓa luo-ɔ bay vbika mù bay kóko, waa, ɓa ɓo ze mù ɓa Krisi, nzoɔ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na mase, ɓuru Zibri ɓuru giyan̄ nzoɔ k̄i ɓáy ɛ?»

²¹ Báyii ɛ, ká ɓil saw sieke ku na, Zezu vaa nzobri nḡji ɓamba ká suosereɓ ɓari ɓoɔ ɓoɔ. Ka vaa nzobri ká tul feri ká se ri ndaw, a nii temdayari ká tul nzobri ndaw, rɔɔ a mgbuɗa nun rawri nḡji ɓamba ha ri kɔ zad̄ ndaw pi. ²² Lɛɛ, Zezu yiɗra ɓáy bay hā led̄ nduobal Zaari na mii: «Ì ȳji í se ɓo, í v̄aa k̄ji fal feri ká ì kɔ ɓáy nun-r̄i, í laa ɓáy suku-r̄i ndaw key na hā Zaa laa. Rawri kɔ-kóm *taɗ kad̄ kad̄ ndaw, nzoɔ kpɛɗeri se siya kiyaw kiyaw ndaw, nzobri ká kp̄iri ɗo s̄o-ri kara, kp̄iri ɓari na ɔ a pɔɗ s̄o-ri duo mgberɛɗ ndaw, mbikiri laa bay ndaw, nzobri ká i hu hoy kara, i tuma í kaw ɓáy kumnun ndaw,

roo i ka-káa Bay Kere ha nzoɓ kukuri ndaw pi.
²³ Nzoɓ ká daa law-ε bo tul-i a poŋ mbika law-ε ya ε, suoriya ba taa be.»

²⁴ Zadka leɗ nzaaped Zari zoɓ báyyi ε, Zezu tii saw baa bay se tul Zaa ha ruo nzoɓri mii: «Zadka i se bil law kor bay láa kaa bay Zaa ká kaa na waa, fe ji ze i vaa ko ε? Waa, i se i vaa ko nzoɓ ká do tul bay be ya munu ká ngasikri ká zuu kila ri mgbaya mgbaya ε? Munu ya! ²⁵ A waa ba fe ji ki roo i se i vaa ko ε? I se i vaa ko nzoɓ ká nduo gari nduy ziriri ziriri ε? Kúy! Nzoɓri ká i nduo gari ká nduy mgbilik mgbilik a i kaw bil ndadi na, bil puo mbay luyeri ze ba zad káw bari. ²⁶ A ku waa, fe ji ki roo i se i vaa ko ε? I se i vaa ko nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru ε? Nda ndad! Roo ε, mi baa ha ri: be Zaa na, ka ba nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru taa hoyke ya, ²⁷ bay ji ε, be Zaa na, Ngerewuru baa bay se tul-e ká bil mbede be mii:

“Bi na, mi pie leɗ nzaaped bi ha ni vi do pol-a bay haɗa ni ka léke faa bo pola ha mu*.”

²⁸ «Mi baa ha ri ta-taɗ: sakra nzoɓri ká máyri mboɗ ri ká tusiri key na, nzoɓ mbjw mini ká kal tul Zaa kal na tiya. Ze munu hoy kara, nzoɓ ká ndii ká bil sew ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzoɓri na, nzoɓke do bay fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbaɗ.»

²⁹ Tusueke ε, nzoɓri riw bele bay *nzoɓ yaana larimbuori ká i laa bay Zaa na i ko mii, Ngerewuru ba nzoɓ ká daa fe bay zadε. Ro, i ha Zaa daa tul-ri nduo mbii. ³⁰ Roo ε, *Fariziri

* 7:27 7.27 Malasi 3.1.

báy *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri na, i tunj fe ká Ngerewuru hii bay haṅa ri daa na ngerenj í ha Zaa daa tul-ri nduo mbii ya. ³¹ Zezu baa roḅay mii: «Nzoḅ ve ndaw roḅ, mĩ mgbaka bay líeke nzoḅri ká timbeḏe key le? Waa i riĩ nzoḅ veri le? ³² I riĩ ledri ká i kaw káa í guu fe ká sakra kị mii: “Buru ul tịw ha ri, le, ì nda-nday ya!

Buru dī sim rew hudri ha ri kara, ì re-rew ya ndaw!”

³³ I ko, Zaa Batis na vi, a saṅ sùo-ε a sụ maapa ya ndaw, a nzo him ya ndaw. Leε, baarĩ na ì baa mii: “Temndaya ze ḏo tul-e.” ³⁴ A bi *Vu Nzoḅ ká mĩ vi na laa le, mĩ sụ fe ndaw, a mí nzo him ndaw, le, baarĩ na ì baa mii, mĩ ba nzoḅ fe sụm luye ndaw, mí ba nzoḅ buo him ndaw, a mí mgbá buo zinj nzoḅ yaṅa larimbuori báy nzoḅri ká soro bay bari mgbá ndaya ndaw, le jì maale. ³⁵ Roo le, nun nzem taa Ngerewuru na, nzoḅri ko ba fe ká ḏo báy zadε báy faa vi-eri riw bele ká i yaa bayke.»

Zezu nda buma zinj máy feyaa

³⁶ Nam mbịw munu Farizi mbịw munu dī Zezu bay haṅa ni sụ fe zinj ni. Leε, ka se bil puo be na a kaw nzaa fe sụm zinj ni mbịw hoy. ³⁷ Leε, máy mbịw munu ká soro bay be mgbá ndaya na ḏo bil puoke na ku. Zadka’a laa mii, Zezu kaw nzaa fe sụm ká bil puo Farizike na báyjii le, ka mbi guma num ká i daa báy tisaw ká riṅ-ε ba *alabastre* ká num ká b̄are fụ b̄y b̄y mbaa dī, ³⁸ a ví ḏoke fal Zezu ká saw bal-ε. Ka re-rew ha mbii nun-ε zuu zuo bal Zezu, a nzun báy sụy tul-e, roḅ a aw

bal-eri a d̄aa num ká b̄are f̄u b̄ȳ b̄ȳ na zuo d̄i. ³⁹ L̄εε, Farizi ká d̄i Zezu na ko munu b̄áȳji l̄ε, ka ker bay ká bil law-ε a b̄aa mii: «Zadka ledban key na ba nzob ȳāāa bay saa nzaa N̄gerewuru taa tusueke l̄ε, a kóko k̄iri máy ká zaa ni na key, a kóko ni ba máy nzob fe d̄áa ȳāa.»

⁴⁰ B̄áȳji l̄ε, Zezu mbi bay a b̄aa h̄a Farizi na mii: «Simon, m̄i b̄áa bay mb̄iw h̄a mù laa.» L̄εε, Simon ȳīn̄ra b̄áȳ bay h̄a ni mii: «Mbay, b̄aa h̄a m̄i laa.» ⁴¹ L̄εε, Zezu b̄aa mii: «Nzobri sid̄i kpaa lari, l̄ε, i ȳīn̄ra h̄a nzobke ya b̄áȳ. Nzob mb̄iwke na, mbol ká d̄o tul-e ká bay hāa ni puo na maa lari ped̄ mbiimbam sid̄i. A nzob sid̄ike na laa l̄ε, maa lari ped̄ few sid̄i. ⁴² Munu ká i d̄o b̄áȳ fe mb̄iw ká bay p̄úoke mbol b̄ari ya na, ka h̄a mbol b̄ari na sid̄i bele d̄o tul-e. A ku w̄āa, nzob taa h̄āa r̄oo, a kóko ni ba nzob nun-ε mba nzob h̄aw l̄ε?»

⁴³ L̄εε, Simon ȳīn̄ra b̄áȳ bay h̄a ni mii: «M̄i ko l̄ε, nzob ká ȳāa mbol d̄o tul-e ba bawdake nḡi-nḡi ká'a p̄úo riw bele.» Zezu b̄aa h̄a ni mii: «Mù ȳīn̄ra b̄áȳ zad̄ε.» ⁴⁴ Fal̄ε ku b̄áȳji l̄ε, ka fere nun-ε ba luo máy na a b̄aa h̄a Simon mii: «Mù ko máy key na ko l̄ε? Bi na, m̄i vi bil puo bo, l̄ε, mù h̄a m̄i mbii w̄áa bal-i ya. Roo l̄ε, be na, ka w̄áa bal-i b̄áȳ mbii nun-ε, r̄oo a nzun b̄áȳ s̄uy tul-e. ⁴⁵ Bo na, mù mgba m̄i girik ya. Roo l̄ε, máy key na, b̄áȳ ví bi ká bil hule key na, ka aw̄ bal-iri ban̄guo a p̄ōn̄ nzi-ε ya r̄obay. ⁴⁶ Bo na, mù kuna num zuo tul-i ya. Roo l̄ε, be na, ka d̄aa num ká b̄are f̄u b̄ȳ b̄ȳ zuo bal-iri. ⁴⁷ S̄awke mini ze, m̄i b̄aa h̄a mù: feȳāa b̄eri ká nḡi b̄amba na, N̄gerewuru

nda bumake zinj ni ro. Bay tul buma ká'a nda zinj ni na ku ze, máy na kie híi ká'a híi ni ngji bamba. Roo le, nzoɓ ká feyaa be ndji ká Ngerewuru nda bumake zinj ni na, nzoɓke a híi ni ndji na laa.»

⁴⁸ Lee, Zezu yi a baa ha máy na roɓay a baa mii: «Feyaa ɓori na o ká tul-a ro.»

⁴⁹ Báyii le, ɓari ká i kaw nzaa fe sum zinj Zezu na, i tii saw kér bay ká ɓil law-ri, í baa mii: «Nzoɓ ni key waa, ka ɓa nzoɓ ve roo, nzoɓ feyari hoy kara ka nda buma zinj ri mgbum key le?» ⁵⁰ Fale ku le, Zezu baa ha máy na mii: «Law-a ká mù daa ɓo tul-i na yaa mù ro. Mu se bay kere dekeke.»

8

Máyri ká i su Zezu

¹ Fale ku báyii le, Zezu se bay ngerɛpuori bay vu puori, a ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tusiri key na ha ri. ² Led nduobal-eri ká duo fale sidi na, i se zinj ni bay máy haneri ká Zezu nii temndayari saa tul-ri, a vaa sem ɓari na. Máykeri na ze riŋ-ri do key: Mari ká i di ni ɓa Mari ká puo be do Madala, ká Zezu nii temndayari ɓa tɔno say saa tul-e ndaw, ³ Zani ká ɓa máy Suza, be ká'a ɓa nzoɓ kóro feri ká ɓil puo mbay *Erod ndaw, roo Suzan bay máy hawri ndaw pi. Máykeri key na, i se zinj Zezu bay led nduobal-eri, a í so ri bay fe kere ɓari.

*Law bay ká se tul para fe pay miike
(Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9)*

⁴ Nzobri ká ngerɛpuori mbɔw mbɔw na i ví mbu kɔ mɛr mɛr ká luo Zezu. Báyii ɛ, ka mbi law bay key na a ɓaa ha ri mii: ⁵ «Nzob pay mbɔw munu tji a se wáa bay mii para fe pay be. Zadka'a do mii para fe pay na báyii ɛ, pɛɛ hɛnɛri toɔ kporonj kporonj zuo lafaa. Lɛɛ, nzobri se tul-e ndaw, a nduyri kara ví re ndaw. ⁶ A pɛɛ hɛnɛri laa ɛ, gay zuo tul nzekɛ. Zadka fe paykeri na tji báyii ɛ, huɔ wɔɔ, bay ji ɛ, saw-ɛ huɔ ya. ⁷ A pɛɛ hɛnɛri gay zuo sakra ngatukruri ha ri uru maa kɔ vbububu, ha ngatukruri kpanj tul fe paykeri na. ⁸ Roo ɛ, pɛɛ hɛnɛri gay zuo tusiri kere, ɛ, fe paykeri na uru bay kere a daa para bay kere. Sawke mbɔw ɛ, daa para ba isodri munu kal tul-e taa hayri ká'a mii na.» Lɛɛ, Zezu ɓaa na robay mii: «Nzob ká do bay suku bay láake ɛ, ka laa.»

Bay ji Zezu mbi law bay, a ɓaa ɛ?

(Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Fale ku báyii ɛ, led nduobal Zezuri vbi ni bay haɓa ni tina saw mára law bay ká'a ɓaa na ku. ¹⁰ Lɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: «Baari na, Ngerɛwuru mgbudɔ nun-ri ha ri kóke feri ká do zad muni ká se tul faa ká'a réke mbay ká tul nzobri. Roo ɛ, nzob hawri na, mi ɓaa bay ha ri bay faa law bayri bay haɓa bo
“i ko bay nun-ri, roo ɛ, i ko sawke ya;
i laa bay suku-ri, roo ɛ, i laa ba láake kɔ hoy*.”»

Zezu tina saw máa law bay ká se tul mi para fe pay

(Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20)

* **8:10** 8.10 Ezay 6.9-10.

11 Zezu ɓaa mii: «Ì kɔ saw mɔra law bay key na ze ɔo key: Para fe pay na ɔo munu ba Bay Ngerewuru. 12 Nzob haneri ɔo munu ba lafaa ka para fe payri gay zuo di. Bari na, i laa Bay Ngerewuru na, roo le, ngeretemndaya vi naa bayke ka i laa bo law-ri na hon ba fal bay hana bo, i daa law-ri bo tul bayke na ku ha Ngerewuru yake ri ya. 13 Nzob haneri ɔo munu ba para fe pay ka gay zuo tul nzekre. I laa Bay Ngerewuru, a i yaa bay suoriya, roo le, i ha bayke na bar saw ka bil law-ri ya. I daa law-ri bo tul Bayke na ku bole di ndji hoy. Zafka fe lie law tji tul-ri le, i pon mbika law bari na yak. 14 A para fe pay haneri ka gay zuo sakra ngatukruri na, ɔo munu ba bari ka i laa Bay Ngerewuru, roo le, i pon faa ha ker bay feri bod bod, mase feziya, mase kon feri ka tusiri key na kpan faake ha lereke ngon ya. 15 Para fe pay haneri ka gay zuo tusiri kere na ɔo munu ba nzobri ka law-ri puu kpa kpa a ɔo hoy bay yana bay. Bari na i laa Bay Ngerewuru i korɔ ɔo bil law-ri i ɔo tul-e banquo; ze i lie lerekeri ɔo di.»

*Law bay ka se tul huu ndele
(Mrk 4.21-25)*

16 «Ì kɔ, nzob mbijw ti daa huu taa huu ndele, roo a mbi suna a gubake, mase a daa sii saw ngon dokro ya. Roo le, i daa huu ndele na sii siya bay hana bo, nzobri ka rii hula na, i koke zad. 17 Tusuke le, feri riw bele ka ɔo lanzon na, namke vi le, a tji ɔo zad hie gbay gbay ka nun nzobri. A feri riw bele ka ɔo zad muni kara feke na a tji ɔo kele gbay gbay ha nzobri ko. 18 I

nze báy sùo-rì báy faa láa bay baarì ká ì laa na! Tusueke le, nzoɓ ká ɔo báy fe na, Ngerewuru a haɲa ni k̄i nde tul-e. Roo le, nzoɓ ká ɔ̄oke ya na, haɲ ká nd̄ji ká'a ker se tul-e bay z̄iɲ na kara, ka'a náa ɔ̄oɔ a p̄oɲ ni.»

*Nzoɓ ini Zezu taa tusuekeri
(Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35)*

¹⁹ Maa Zezu báy yu-eri i vi bay kóko ni. Roo le, i z̄iɲ faa ká bay séke kpuru se luo-ε ya, bay ɲi le, ruo nzoɓri nḡji bamba, i mbuo ni luo. ²⁰ Lεε, i baa ha Zezu na mii: «Maa-ɲa báy yu-ori i ɔo kelu í h̄ii bay kóko mù.» ²¹ Lεε, Zezu ȳiɲra báy bay ha nzoɓri riw bele mii: «Maa báy yu-iri na, ba bari ká i laa Bay Ngerewuru a í ɔ̄aake ped.»

*Zezu ha nzaa zuu bura kuj nzeɔ
(Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41)*

²² Nam mb̄iw munu, Zezu báy leɔ nduoɓal-eri, i hil í kaw bil tuo. Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Naa séri ba nzaa kporombii ká fi kelu.» Lεε, i zol na k̄i. ²³ Zadka tuo se tul mbii koɓ roɓay na, Zezu na-nam. Báyi le, ká zadε ku hoy zuu bura uru bivbiɔ a tii saw kúuka ká tul maambii na ha mbii ɔaa bay mbaa bil tuo na. Lεε, tuo na t̄oɲ nd̄ji bay fére ri te mbii ha ri z̄iɲ bíε. ²⁴ Báyi le, leɔ nduoɓal-eri soro ba lakun-ε í tuma ni í guúke fe mii: «Mbay! Mbay! Naa húkari!» Lεε, Zezu na tuma a uru siya, a baa bay ngo-ngoɲ z̄iɲ zuu báy mbiiri ká nda tuo paw paw na ha ri mɓba nzaa-ri. Lεε, zad ɔo nd̄iɲ; zuu na kuu ya ndaw, mbii na kara nda tuo mbaa ndaw pi. ²⁵ Fale ku le, Zezu baa ha leɔ nduoɓal-eri mii: «Mbika law

baari na do haɗa le?» Bayji le, hje daa ri zikiki, a tuku ri ha ri kaw yer í vbi bay ká sakra kɔ mii: «Ledban key na waa, ka ba nzoɓ ve roo, a mgbá nzaa zuu báy mbiiri kara kek kek ha ri daa vu mbom bo tul-e mini key le?»

*Zezu vaa ledban ká temndaya do tul-e
(Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20)*

²⁶ Zezu báy led nduoɓal-eri na i tji fi kelu ká tusiri nzoɓ Gerazari ká do maa báy kudú zad ká Galele. ²⁷ Zafka Zezu di a do siri na bayji le, ledban mbijw munu ká ngerɛpuoke ku, ká temndayari ngi-ngji do tul-e na suɔ nun-ε. Ba diɛ lew hoy na, ka nduo gari ya ndaw, a naa hula ya ndaw, roo le, zad nam be ba tupalri. ²⁸ Zafka'a mbi nun-ε a ko Zezu na bayji le, ka huku pol-e gburuk a guuke fe belej belej bay bawda kusol-e mii: «Zezu, Vu Ngerɛwuru ká nulue siya, fe ji ze do sakra náa le woo? Mi kod mu, mu fére tul-i ya!» ²⁹ Ka baa munu, bay ji le, Zezu mbi nzi-ε bay haɗa temndaya ka tji ká tul-e. Tusuke le, ledban key na temndayakeri na i mgbá ni faa bal ngi-ngji. Ze i siɗ nduo-eri bay bal-eri bay sal lari bay kórɔke ni kek hoy kara, ka mjiira salri na mgbad mgbad ha temndaya na kuɔ ni a séke bil law korri. ³⁰ Bayji le, Zezu yi a vbi ni mii: «Riɗ-a ba ji le?» Ka yinra bay bay ha ni mii: «I di mi ba Ngi-ngji.» Ka baa munu, bay ji le, temndayari ngi-ngji do tul-e. ³¹ Leɛ, bari temndayakeri na, i kod Zezu bay haɗa ni ka mbi nzi-ε a nii bari zúo *luo zad baw ká gbuke tiya na ya. ³² Zafɛ ku na kudú mbel puori ngji bamba do suɗa fe ká han ku. Bayji le, temndayari na, i

kod Zezu bay haɲa ni ka pɔŋ faa ha bari se bari riɪ tul mbel puɔri na ku. Lɛɛ, Zezu na pɔŋ faa ha ri. ³³ Báyji ɛ, temndayari na tji ká tul ledban na, í dɔu í vǎa riɪ tul mbelri na. Kudɔ mbelri riw bele ku na, i zuɔ dɔl vbubuɔ báy takra, í tji nzaa ngen í zoɔ kirim kirim zuɔ maambii ha mbii yaa ri riw bele. ³⁴ Zadka nzob kóro mbel puɔri kɔ feri ká kal na munu báyji ɛ, i haw dɔl í vǎa daa bayke nda zad ká ngerɛpuo báy vu puori ká dɔ bisuy. ³⁵ Báyji ɛ, nzobri tji fal kɪ bud bud, í se bay vǎa kókɔ fe ká kal na. Zadka i tji luo Zezu na báyji ɛ, i zinj ledban ká temndayari dɔ tul-e pola ká í tji saa dɪ na. Gari dɔ sùo-ɛ a kaw saw bal Zezu a dɔ báy kere. Lɛɛ, hɛ daa ri. ³⁶ Bari, nzobri ká i kɔ feke ká kal na, i lo soro fe ká Zezu daa a vǎake ledban ha temndayari tji saa tul-e na ha ri laa. ³⁷ Báyji ɛ, nzobri riw bele ká tusiri Geraza na, i kod Zezu bay haɲa ni ka zól ká zad bari, bay ji ɛ, hɛ daa ri nɔji bamba tasiri. Lɛɛ, Zezu hil a kaw bil tuo bay zól. ³⁸ Báyji ɛ, ledban ká temndayari tji saa tul-e na kod Zezu bay haɲa ni ka pɔŋ faa ha beri dɔ zinj ni. Roo ɛ, Zezu baa ha ni bay haɲa ni zól a baa mii: ³⁹ «Mu yi mú se puɔ, bo mú lo soro feri riw bele ká Ngerɛwuru daa zinj mù na ha ri laa.» Lɛɛ, ledban na uru a vǎa haari bil ngerɛpuo na bele, a vǎa ka-káa bay feri riw bele ká Zezu daa zinj ni na ha ri laa.

*Vu Zayrus báy máy ká zaa nzaa gari Zezu
(Mat 9.18-26; Mrk 5.21-43)*

⁴⁰ Zadka Zezu yi saa nzaa kporombii ká fi kelu na báyji ɛ, ruɔ nzobri yaa ni báy kere, bay ji ɛ,

bari riw bele na i giyaŋ ni. ⁴¹ Báyyi ɛ, nzob mbjw munu ba mbay tul *hul mbú kǐ Zibri, riŋ-ε ba Zayrus vi a huku saw bal Zezu gburuk, a kod ni bay haŋa ni ka se puo be, ⁴² bay ji ɛ, ka do báy lef mbjw keklek, ba lef máy tikdi ká mbiimbam be maa duo fale sidi do di ya bay huka.

Zadka Zezu uru a se ba badi na báyyi ɛ, nzobri mbuo ni luo luo. ⁴³ Lεε, máy mbjw do di ku, ká sim tji ni daa mbiimbam duo fale sidi ro. Be na ka bie fe beri riw bele ká luo nzob haŋa sawpuu vaa nzobri, roo ɛ, nzob mbjw ká'a máa bay vaa ni na tiya. ⁴⁴ Báyyi ɛ, ka soro a se báy fal Zezu, a zaa nzaa gari be ká fi siri. Zade ku hoy ɛ, sim ká tji ni na, nzi-ε kuŋ nzed. ⁴⁵ Lεε, Zezu vbi nzobri a baa mii: «A ve zaa mi key ɛ?» Ruo nzobri riw bele ká i do zade na, i may tul-ri. Lεε, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, ruo nzobri ká i kiri mù í mbúo mù luo luo key na, mù ko ya ɛ woo?» ⁴⁶ Roo ɛ, Zezu gedε bayke a baa ha ni mii: «Nzob zaa mi, bay ji ɛ, mi ko hurusuo tji saa sùo-i.» ⁴⁷ Zadka lef máy na ko ba be kǐ sùo-ε báyyi ɛ, ka vi báy hje a to dek dek, a huku saw bal Zezu gburuk, a kji bay feri na ká nun ruo nzobri riw bele. Ka kji bay fe ká daa ha ni zake Zezu, báy faa ká daa ha sùo-ε vake ká zade ku na ndaw. ⁴⁸ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Vu-i máyke, law-a ká mù daa bo tul-i na, ha sùo-o na vaa mù. Mu se báy kere dekeke ro.»

⁴⁹ Zadka Zezu do baa bay kob rɔbay na báyyi ɛ, nzob nzaaped mbjw uru saa puo mbay Zayrus, a vi zij ni a baa ha ni mii: «Vu-o na hu-hu! Mu yoklo Mbay Zezu na gor mbaa.» ⁵⁰ Zadka

Zezu laa bayke munu na báyyi ɛ, ka mbi nzi-ε ha Zayrus mii: «Ha hje ka daa mu ya! Mu daa law-a ka bo tul-i, ɛ, vu-ɔ na a vaa bay kere.»
⁵¹ Zadka i tji puo Zayrus na báyyi ɛ, Zezu ha faa bay haɗa nzoɓ mbjw kara, ka riɪ ziɗ ni se hula ya. Roo ɛ, ba Piyer bay Zaa bay Zak, roɔ baɗa led bay maɗa led ze i se ziɗ ni. ⁵² Lεε, nzoɓri riw bele, i rε-rεw, í rε sùo-ri bay tul huɗ led na. Báyyi ɛ, Zezu baɗa ha ri mii: «Ì rε-rεw ya. Ka hu ya, roo ɛ, ka na-nam.» ⁵³ Lεε, bari na, i sie ni sie hoy, bay ji ɛ, i ko ba huɗ na kji. ⁵⁴ Báyyi ɛ, Zezu mgbanduɗo led na, a baɗa bay bay bawda kusol-e mii: «Máyy tikɗi, úru siya!» ⁵⁵ Fale ku ɛ, tem sùo led na yi a vi di ha ni tuma, a uru siya ka zadε ku hoy. Lεε, Zezu mbi nzi-ε bay haɗa ri ha ni fe sy.
⁵⁶ Báyyi ɛ, bi-ε bay mi-ε na zad bay zee ri sel ha ri kaw yer. Roo ɛ, Zezu baɗa ha ri bay haɗa ri baɗa bay fe ka kal na ha nzoɓ mbjw ya.

9

Zezu pie led nduoɓal-eri ka duo fale sidí (Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Zezu mbu led nduoɓal-eri ka duo fale sidí na, a ha ri hurusuo ní temndayari riw bele, a í vaa nzoɓ semri ndaw. ² Fale ku ɛ, ka pie ri bay haɗa ri vaa ka-kaa bay ka se tul réke mbay Ngerewuru ka tul nzoɓri, a í vaa nzoɓ semri. ³ Ka baɗa ha ri mii: «Ì mgbafɛ mbjw do nduo-ri bay sed varu baari ya. Í mgbafɛ kaw ya ndaw, boɓ ya ndaw, fe sum ya ndaw, lari ya ndaw, nzoɓ mbjw ka do bay gari ba sidí ya ndaw pi. ⁴ Ze bo, puo haɗa haɗa ka

ì se dī, rɔɔ nzoɔ mgba rī naa luo-ε báy kere ɛ, ì káw dī kpuru maa báy zól baarī. ⁵ A puo hāa hāa ká ì se dī rɔɔ, nzoɔkeri hii bay mgbaka rī báy kere ya ɛ, ì t̄ji ká puoke ku na í nda kusal puoke ká bal-rī kuɔ kuɔ bay bákake ri se tul fe kāaya ká i dāa na.»

⁶ Lɛɛ, bari led̄ nduobal-eri na i zól í se báy tul puori riw bele, í ka-káa Bay Kere hā nzoɔbri, a í vaa nzoɔ semri báy zadri riw bele.

*Kér bay zukri Eroɔf
(Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29)*

⁷ Soro bay feri riw bele ká kal na tɔɔɔ ɔo suku *Eroɔf ká ba nzoɔ réke tul puori ká kuɔu zad ká Galele na. Lɛɛ, ka kɔ bay ká bay kér mbăa, bay ji ɛ, nzoɔ haneri baa mii, Zaa Batis t̄ji saa luɔ hud. ⁸ Nzoɔ k̄iri baa mii: «Ba *Eli ze t̄ji.» Nzoɔ hāwri ɔoɔ rɔɔbay baa mii: «Nzoɔ yāaŋa bay saa nzaa Ngerewuru mb̄iw munu ká piɛdke lew ze t̄ji a kaw báy kumnun.» ⁹ Roo ɛ, Eroɔf na baa mii: «Zaa na, m̄i ha ri kuɔ tul-e. Waa, led̄banke ku na ka ba nzoɔ ve rɔɔ, m̄i laa soro bay fe dāa beri riw bele mini key ɛ?» Ze ka nzaa faa bay kóko Zezu.

*Zezu hɔl nzoɔbri ba isɔɔf sɔɔf duɔ zad ndebe
(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Zaa 6.1-14)*

¹⁰ Lɛɛ, *nzoɔ ndáy nzaapedri na, i ȳji í ví k̄ji fal feri riw bele ká i daa na hā Zezu laa. Ka fāa ri zuɔ fal-ε, a zólke ba zad k̄i ɔoɔ ká ɔo dī ya báy ngerɛpuo ká riŋ-ε ba Besayda. ¹¹ Zadka ruɔ nzoɔbri laa mii, ka ɔo dī ya báy Besayda na báyji ɛ, i se fal-ε wuu wuu. Zadka i t̄ji luo-ε na, ka

mgba ri báy kere, a baa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na ha ri, a vaa bari ká i se síe haṅa sem bari vaa.

¹² Zadka zad ba lów báyii le, led nduobal-eri ká duo fale sidi na, i soro í vi lakun-ε í baa ha ni mii: «Ála ruo nzobri key na ha ri zól í se bil puori báy vu puori, bo í zinj fe sum í su, a í zinj zad nam kara i naa di, bay ji le, zad ká náa káwri di timbede key na ba bil law kor ze do key.» ¹³ Roo le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Baari kji ze, ì ha ri fe sum ha ri su.» Lεε, i yinjra báy bay ha ni mii: «Maapa ba ndebe báy sjiri ba sidi hoy ze do key. Waa, mù hii bay haṅa buru se, búru vaa hie fe sumri bay tul ruo nzobri na key riw bele le?» ¹⁴ Í baa munu, bay ji le, wari ri hoy tul-ri maa isod sod duo zad ndebe ká zadε ku (5.000). Lεε, Zezu baa ha led nduobal-eri na mii: «Ì mgba kudu nzobri maa sin ndebe ndebe ha ri káw tul kji zukum zukum.» ¹⁵ Lεε, i laa nzi-ε í ha nzobri riw bele kaw siri. ¹⁶ Báyii le, Zezu yaa maapa ká ndebe báy sji ká sidi na, a ura nun-ε ba siya a daa taambol ha Ngerewuru bay tul fe sumri na, roo a haw a ha led nduobal-eri leke ruo nzobri na. ¹⁷ Bari riw bele na, i su ha bil-ri mbaa maa báy zad kon bari, a bieri ká tòn ká i faa na mbaa budu ba duo fale sidi.

Zezu ba Krisi

(Mat 16.13-19; Mrk 8.27-29)

¹⁸ Nam mbiw munu, Zezu daa nzaa bay kere ká nzaa zad, le, led nduobal-eri do zinj ni. Lεε, ka vbi ri bay mii: «Waa, ruo nzobri baa bay mina ze se tul-i le?» ¹⁹ Í yinjra báy bay ha ni mii:

«Nzob hañeri baa mii, mù ba Zaa Batis, nzob kiri bod baa mii, mù ba *Eli. Nzob hañwri rɔbay baa mii, mù ba nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ká pola lew ká tji saa luɔ huɔ a kaw báy kumnun.» ²⁰ Báyji ɛ, ka yji a vbi ri mii: «A baarĩ kji na waa, i baa mii mi ba nzob ve ɛ?» Piyer yjira báy bay ha ni mii: «Mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na.»

*Zezu baa bay huɔ be báy tji be saa luɔ huɔ
(Mat 16.20-28; Mrk 8.30-9.1)*

²¹ Báyji ɛ, Zezu baka ri ngo-ngoñ bay haña ri baa bayke na ha nzob mbjw ya. ²² Ka baa ha ri na rɔbay mii: «Bi *Vu Nzob na, do nun haña mi ko seke fe ngji bamba. Ngerɛ Zibri báy *ngerenzob fe poyri báy *nzob fere nzobri bol kusolri na, i tuj mi ngeren a i i mi, a ndeke di nam sayke ɛ, mi tji saa luɔ huɔ mi kaw báy kumnun.»

²³ Falɛ ku ɛ, ka baa ha nzobri riw bele mii: «Nzob ká hii bay seke fal-i ɛ, ka pɔñ sùo-ɛ yaklak ha mi, a mbi puu say huɔ be a sob nam báy nam a seke fal-i. ²⁴ Tusueke ɛ, nzob ká hii bay koro kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti zin ya. Roo ɛ, nzob ká pɔñ sùo-ɛ yod bay tul-i na, a zin kumnun taa tusueke. ²⁵ A zadka nzob zin feri ká tusiri key riw bele, roo a daa sùo-ɛ bo bisuy, mase a bie ká di na waa, ba feziña ji kji zu ɛ woo! ²⁶ Tusueke ɛ, nzob ká daa sahoi bay tul-i báy tul bay biri na, bi Vu Nzob na, sieke ká mi vika báy rin dika bi ndaw, rin dika taa Baa ndaw, roo rin dika taa led nzaaped Ngerewururi

ká nulue ndaw na, mi d'aa sahoi bay tul nzoŋke ndaw. ²⁷ Mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue ki: nzoŋ haŋeri ká sakra bari ká i do zad ni key na, i ti huka ya kpuru bay kóko nam ká Ngerewuru a vi réke mbay na bay nun-ri ndaw roo i hu bay.»

*Leɗ nduoŋal Zezuri ko riŋ dika be ka tul kuo
(Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8)*

²⁸ Fale ku maa nam tonɔ sidiri munu ká fal bay beri na ku bayji le, Zezu na ha Piyer, Zaa bay Zak se zinj ni i hil tul kuo mbjw munu bay daa nzaa bay kere ká di. ²⁹ Zadka'a do d'aa nzaa bay kere koŋ robay na, nun-e fere do bod, a gari beri kara fere a puu rak rak ndaw. ³⁰ Leɛ, ká zadɛ ku hoj nzoŋri sidiri tji i do loko soro zinj Zezu. Ba *Moyze bay *Eli ³¹ ká i tji i do sikda riŋ dika. I lo soro zinj Zezu se tul huɗ be ká'a huka ká ngerewuru Zuruzalem, a ŋroke ped be ká Ngerewuru ha ni. ³² Leɛ, Piyer bay baw seɗ beri na, i zuo nam rád. Roo le, zadka i tuma na bayji le, i ko riŋ dika Zezu bay nzoŋri ká sidiri ká i do zinj ni na. ³³ Zadka nzoŋkeri do zol bay pɔŋ Zezu na bayji le, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, do ndad bamba bay haŋa náa káwri zad ni key. Ha buru daa hul puɗi ba say. Mbjw ba taa bo, mbjw ba taa Moyze, a mbjwke laa le, ba taa Eli.» Tusueke le, bay ká'a baa na do ni nduj munu hoj. ³⁴ Zadka Piyer do baa bay fekeri na munu koŋ robay na, sii mbam vi guɓa tul-ri gbukru. Zadka Piyer bay baw seɗ beri, i ko sii mbam ká vi guɓa tul-ri gbukru na bayji le, hje daa ri. ³⁵ Ká bil sii mbamke ku na, kusol mgba belɛŋ ká di mii: «Be key na, ka ba

Vu-i ká mǐ naa ni dfo bodf. I laa bay be.» ³⁶ Fale ká kusol baa bay ha ri na báyii le, i kɔ Zezu huο-ε hɔy ze dfo. Bil namkeri ká Zezu dfo zinj ri rɔbay na, i mɔu fekeri rik rik, í lo soro fe ká i kɔ báy nun-ri na ha nzof mbjw ya.

*Zezu vaa lef ká temndaya dfo tul-e
(Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27)*

³⁷ Nzaaruoke taa ruo na báyii le, Zezu báy lef nduobal-eri ká say na, i dfi saa tul kuo, le, ruo nzofri vi fal kɔ yaw yaw í suo nun-ε. ³⁸ Báyii le, ká bil ruo nzofkeri ku na, wɔra nzof mbjw tii saw dfaa fe belej mii: «Mbay! Mǐ kodf mù, mu daa nun-a ka bo tul vu-i ká ba lef wɔra nzof mbjw kekkek hɔy key na ha mǐ, ³⁹ bay jii le, temndaya mbjw mgba ni ha ni guu fe ba vaa munu hɔy, a laj ni ngɔ-ngɔy yik yik a ha mbii nzi-ε tji fuka fuka. Temndayake ku na dfaa ni kɔ seke fe ngji bamba, a zoli be ká tul-e kara ngɔy bamba tasiri. ⁴⁰ Lεε, mǐ kodf lef nduobal-ari bay haɔa ri nii temndayake na, roo le, faake mba ri.»

⁴¹ Báyii le, Zezu yinjra báy bay a baa mii: «Baari nzof law ngɔ-ngɔri ká law-ri ndaya! Wɔa, nam tɔn ba mina báy rɔɔ bay haɔa mǐ kaw zinj ri rɔbay le? Nam tɔn ba mina báy rɔɔ mǐ iki law-i ká tul-ri le? Mgba vu-ɔ na ba lie ha mǐ.»

⁴² Zadka lef na soro dfi ya deb ba lakun Zezu munu báyii le, temndaya na mbi ni a daa ni nda siri gbirik, a laj ni ngɔ-ngɔy yik yik. Báyii le, Zezu yjw temndaya na ha ni tji, a ha lef na kaw báy kere, a daa ni nduo ndúo bi-ε. ⁴³ Lεε, bari riw bele ká i dfo zadε na, feke tuku ri bay tul bawda hɔrusuo Ngerewuru.

Zezu baa bay huf be báy t̄i be saa luɔ huf ba k̄i rɔɔbay

(Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32)

Zadka nzobri kaw yer bay tul feri riw bele ká Zezu daa rɔɔbay na báȳji ɛ, ka baa ha leɔ nduobal-eri mii: ⁴⁴ «Baarì na, bayri ká m̄i baa ha r̄i timbeɔɔ key na, ì m̄gba bayke báy kere ndaw rɔ! Bi *Vu Nzob na, i pón̄ m̄i bo nduo nzobri.» ⁴⁵ ɛɛ, i laa bayke na taɲ ya. Saw bayke na muu ri muu bay haɲa bo i laa taɲ ya, roo ɛ, i daa h̄ɛ bay vbika Zezu bayke na.

Nzob ve ze ba n̄gerenzob ɛ?

(Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37)

⁴⁶ Báȳji ɛ, leɔ nduobal Zezuri tii saw máy bay ká sakra k̄i bay kóko w̄a, nzob ve ze ká sakra bari rɔɔ ba n̄gerenzob ɛ? ⁴⁷ ɛɛ, Zezu kɔ k̄er bay bari ká bil law-ri na, ro, a m̄gba leɔ mb̄jw a daa ni d̄o lakun-ɛ ⁴⁸ a baa ha ri mii: «Nzob ká m̄gba leɔ key na ba s̄uò-ɛ bay tul-i ɛ, ba bi k̄i s̄uò-i ze ka m̄gba m̄i ba s̄uò-ɛ ku. A nzob ká m̄gba m̄i ba s̄uò-ɛ ɛ, ka m̄gba nzob ká píe m̄i vi ze ba s̄uò-ɛ ndaw. Tusueke ɛ, nzob ká ba leɔ nd̄ji ká sakra baarì riw bele na, ba be ze, ka ba n̄gerenzob.»

Nzob ká ruu z̄iɲ Zezu ya na, ba nzob fal n̄gaɲ be

(Mrk 9.38-40)

⁴⁹ Báȳji ɛ, Z̄a mbi bay a baa mii: «Mbay, buru kɔ w̄ara nzob mb̄jw ká nii temndayari báy riɲ-a, ɛ, buru nzaa faa bay háa ni, baȳ ji ɛ, ka se fal-a z̄iɲ buru ya.» ⁵⁰ Roo ɛ, Zezu ȳiɲra báy bay ha

ni mii: «Ì haa ni ya, bay ʒi ɛ, nzob ká ruu zin ri ya ɛ, ba nzob fal nɔaŋ baari zu.»

Puo mbɔw ká Samari hii bay yaaŋa Zezu ba sùo-ɛ ya

⁵¹ Zadka namri tòn dī ya bay haŋa Zezu zol a se ba nulue na báyi ɛ, law-ɛ te bay séke Zuruzalem. ⁵² Báyi ɛ, ka pie nzob nzaapedri se pol ha ni ndaw rɔɔ, a se fal-ri báy. Bari nzob nzaapedri na, i tji puo mbɔw munu ká do kuɖu zad ká Samari bay léke zad nam beri riw bele ha ni. ⁵³ Roo ɛ, nzob puokeri ku na, i hii bay yaaŋa ni báy kere ya, bay ʒi ɛ, ka mbi nun-ɛ ndoy ba Zuruzalem. ⁵⁴ Zadka leɖ nduobal-eri ká ba Zak báy Zaa ko feke na munu báyi ɛ, i vbi ni mii: «Mbay, waa, mù hii bay haŋa buru mbi nzaa buru ha huu ka úru saa nulue a duku ri ɛ?» ⁵⁵ Báyi ɛ, Zezu fere nun-ɛ ba luo-ri a uru zin ri. ⁵⁶ Falɛ ku ɛ, i zol í se puo kɔ.

*Séke fal Zezu na ba fe vbem ya
(Mat 8.19-22)*

⁵⁷ Zadka i se faa koɔ rɔbay na, waa nzob mbɔw munu baa ha Zezu mii: «Zadri riw bele ká mù séke dī na, mī séke fal-a nɔm nɔm.» ⁵⁸ Lɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mɔnri na, luo nam bari do dī, a nduyri hoɔy kara kpaŋ nam bari do dī ndaw. Roo ɛ, bi *Vu Nzob na, zad ká bay haŋa mī daa tul-i nduo dī bay mgbaka taŋam sùo-i ká dī na tiya.»

⁵⁹ Zezu baa ha waa nzob kɔ bod mii: «Se fal-i.» Lɛɛ, nzob na baa ha ni mii: «Mbay, mu pɔŋ faa ha mī se mí vaa vóro baa ndaw rɔɔ, mí yi mí

se fal-a báy.» ⁶⁰ Lεε, Zezu yiinra báy bay ha ni mii: «Pón ha bari ká i do munu ba nzob huderu na i vóro hudf k̄i, roo ε, bo na, mu se mú v̄aa ka-káa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tusiri key na.»

⁶¹ W̄ara nzob k̄i bodf rɔbay yi a baa ha ni mii: «Mbay, bi na m̄i séke fal-a k̄i. Roo ε, mu pón faa ha mi se mí v̄aa daa soko ha nzob ini biri ndaw rɔɔ, mí yi mí se fal-a báy.» ⁶² Lεε, Zezu mbi law bay a baa ha ni mii: «Nzob h̄aa h̄aa ká mbi kpaa nday a do pa-pay, rɔɔ a ferε nun-ε ba fal-ε ε, ka maa d̄aa pedf ha réke mbay Ngerewuru se ba pola ká tusiri key ya.»

10

Zezu pie led nduobal-eri sin̄ tɔnɔ say

¹ Fal fekeri ku báyii ε, Ngerembay nan led nduobal-ε k̄iri bodf bodf ba sin̄ tɔnɔ say, a mgba ri sid̄i sid̄i a pie ri ha ri se pol ha ni ká bil ngerɛpuori báy zadri riw bele ká be k̄i s̄u-ε a séke d̄i. ² Ka baa ha ri mii: «Fe payri na nḡji bamba, a nḡɔɔ maa vb̄ie, roo ε, nzob pedkeri nḡji ya. Munu zu ε, ì kóf Ngerembay ká ba ngerenzob w̄aa na, ha ni ka pie báy nzob pedkeri ka nḡji maa fe ha ri zúɔ tul nzob h̄awri rɔbay. ³ I se! M̄i píe r̄i munu ba vu badfuri ká i do sakra v̄áy koyri. ⁴ I mgba vu b̄ol lari, mase b̄ol séke varu ka do nduo-r̄i ya ndaw, a í faa dikɔn bal-r̄i ya ndaw pi. I t̄aa í do faa í daa soko ha nzob mb̄iw ya. ⁵ Zadka ì t̄ji puo, rɔɔ í se bil puo nzob mb̄iw munu ε, ì s̄ám fe zúɔ d̄i pola í baa mii: “Dekeke ka do bil puo key.” ⁶ Zadka nzob law

lom naa bil puo key na le, law dεkeke taa baarì na a doko tul-e. A zadka nzob law lom ti dī ya le, fe sami baarì na a yīi a ví dō tul-rì kī hoy. ⁷ Lεε, ì káw bil puoke na ku. Feri ká i ha rì na ì sū ndaw, a í nzo zinj ri ndaw, bay jī le, nzob ped na dō báy faa ká bay zinj fe tunduo ped be. I háari báy faa hulri lem lem ya.

⁸ «Rɔbay, puo haa haa ká ì tji dī, rɔɔ nzobri mgba rì báy kere le, ferì ká i ha rì na ì sū. ⁹ I váa nzob semri ká bil puoke ku a í baa hā nzob puokeri mii: “Saw síe ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tul nzobri na, tòn dī mbāa ká lakun-rì ro.” ¹⁰ Roo le, zadka ì tji puo mbiw munu, rɔɔ nzob puokeri mgba rì báy kere ya le, ì tji í se faa buo í baa mii: ¹¹ “Kusal puo baarì ká mbuolɔ bal buru na hoy kara, buru nda kuɓ kuɓ zuo tul-rì. Roo le, dō nun haɲa rì kɔ ndaw rɔ: saw síe ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tul nzobri na, tòn dī mbāa ro.” ¹² Mì baa ha rì ta-taɲ: nam kúnj sal bay na, bay ká i kúnj bo tul nzob puokeri ku na, a ngónj kal taa hay ká i dfaa bo tul nzob ndayari ká Sodɔm na pavbaɗ rɔbay.»

*Puori ká tun bay Zezu ngeren
(Mat 11.20-24)*

¹³ «Baarì, nzobri ká Korazin, kóko seke fe ba taa baarì! Baarì, nzobri ká Besayda, kóko seke fe ba taa baarì ndaw, bay jī le, fe sanri ká mī dfaa báy hurusuo Ngerewuru ká sakra baarì na, ba fe ká mī dfaa ká bil ngerepuo ká Tir báy Sidon ze munu le, ba dīε lew hoy nzob puokeri ku na, i dfaa síe a í kaw bil síε, í súoke kér bay bari ká

tul fe d́aa yaa bari na. ¹⁴ S̄awke mini ze, nam ḱa Ngerewuru a kún sal bay na, bay ḱa'a kún bo tul-rì na a kál taa hay ḱa'a kún bo tul nzobri ḱa Tir báy Sidon na pavbaɗ rɔbay. ¹⁵ A baarì nzobri ḱa Kapernayum, waa ì ker í baa mii, i fáa rì kpuru se nulue lew le woo? Munu ya mgban! Ngerewuru a yìñra rì kpuru ha rì se puo nzob hudferi ḱa zad baw.» ¹⁶ Lεε, ka baa ha led nduobal-eri rɔbay mii: «Nzob ḱa laa bay baarì le, ka laa bay bi ndaw zu. A nzob ḱa tun rì ngeren le, ka tun m̄ ngeren ndaw. A nzob ḱa tun m̄ ngeren na, tun nzob ḱa pie m̄ vi na ngeren ndaw.»

Led nduobal Zezu ḱa s̄in tɔnɔ say na i ȳi i vi

¹⁷ Báyji le, bari ḱa Zezu pie ri s̄in tɔnɔ say na i ȳi í ví z̄in ni báy bawda suoriya í baa mii: «Mbay, taambol rin-a ze buru mbíke nzaa buru ha temndayari kara, i d́aa vu mbom bo tul buru.» ¹⁸ Báyji le, Zezu yìñra báy bay ha ri mii: «M̄ kɔ *Satan lie saa nulue gb̄y ba sùke munu ḱa mbam sie yela. ¹⁹ I laa bay bi key: m̄ ha rì h̄urusuo bay haɗa rì tɔɗke tul s̄oyri báy ndáyri ndaw, a í kálke tul h̄urusuo nzob tul nḡani naari riw bele. Fe mb̄iw mini kara ti d́aa rì seke ya. ²⁰ I d́aa suoriya bay tul temndayari ḱa i d́aa vu mbom bo tul-rì ku h̄oy ya, roo le, ì d́aa suoriya bay tul rin-rì ḱa Ngerewuru d́aa do bil mbede pam be ḱa nulue.»

Zezu zay s̄uò-ε

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ḱa zadε ku h̄oy, Tem Law Pie ha suoriya mbaa bil law Zezu gbay gbay ha ni b̄ake bay

mii: «Băa, ɓo ká mù ɓa Ngerembay nulue ndaw, Ngerembay tusiri key ndaw na, mĩ písi mù ɓay tul fe niri key ká mù m̄u nzoɓ nun nzemri ɓáy nzoɓ fe kókɔri, a mú mgbuda nun nzoɓri ká i kɔ fe nḡji ya na ha ri kɔ. Ba tusue, taambol Băa, ɓay ʒi ɛ, ɓo na mù hii ɓay haɲa ni ka do munu.»

²² Falɛ ɛ, Zezu ɓaa mii: «Feri riw bele na, Băa pɔŋ zuo nduo-i. Nzoɓ mb̄jw mini ká tuu mĩ mii, a ve ze ɓa Vi-e ɛ na, tiya. ɓa Băa huo-ɛ hoy ze tuu mĩ. Roɓay, nzoɓ mb̄jw mini ká tuu Băa na tiya ndaw; ɓa ɓi ká mĩ ɓa Vi-e huo-i hoy ɓáy nzoɓri ká mĩ hii ɓay mgbúda nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.»

²³ A falɛ ku ɛ, Zezu fere nun-ɛ ɓa luo led nduobal-eri a ɓaa ha ri huo-ri hoy mii: «Suoriya ɓa taa nzoɓri ká i kɔ fe ká ì kɔ ɓáy nun-rì na.

²⁴ Ba tusue k̄i, mĩ ɓaa ha ri: *nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɓáy mbayri ká pola lew nḡji ɓamba i daa kɔn ɓay kókɔ fe ká ì kɔ key, roo ɛ, i kɔ feke na ɓáy nun-ri ya. I daa kɔn ɓay láa ɓayri ká ì laa key, roo ɛ, i laa ɓayke na ya.»

Law ɓay ká se tul nzoɓ law kere ká Samari

²⁵ Nzoɓ mb̄jw munu ká ɓa *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na uru siya a vbi Zezu ɓay, ɓay nzáake nzi-ɛ a ɓaa mii: «Mbay, fe ʒi ze mĩ dáa ndaw roo ɓay káwke ɓáy kumnun ɓaŋguo ɛ?» ²⁶ Lɛɛ, Zezu ȳiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Bay ʒi ze i daa do bil *mbede bol kusol naari na ɛ? Waa, mù k̄i mú laa ɓayke mina ɛ?» ²⁷ Lɛɛ, ledban na ȳiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Ngerembay Ngerewuru ɓo na, mù hii ni ɓáy bil law-ari riw bele ndaw, ɓáy para nun sùo-ori riw bele ndaw, ɓáy hurusuo-ori riw

bele ndaw, rɔɔ báy kér bay bori riw bele ndaw pi. Rɔɔbay, mù híi kɔ-ɔ munu ká sùo-ɔ bo kɔ* .»

²⁸ Báyji ɛ, Zezu yjɛra báy bay ha ni mii: «Nda ndad! Mù yjɛra bay na ha mǐ báy kere. Fe niri key na, mù ɗaa munu baŋguɔ ɛ, mù káw báy kumnun baŋguɔ.» ²⁹ Roo ɛ, nzob ká fere nzobri bol kusolri na hii nzaa nasi bay be. Ro, a vbi Zezu mii: «Nzob ve ze ba bǎw kɔ-i ɛ?»

³⁰ Báyji ɛ, Zezu yji a mbi bay a baa ha ni mii: «Nzob mbjw munu uru saa Zuruzalem a se ba Zeriko. Báyji ɛ, ka tji sakra nzob riɓari. Lɛɛ, i mgba ni í ndaka ni wɔb wɔb í nan gari beri, báy fe hawri í pɔŋ ni bo gbelen ba huɗ a í zol.

³¹ Lɛɛ, faake ku na, *nzob fe poy Ngerewuru mbjw munu se ɗi ndaw. Zadka'a ví dar ledban na gbukru na báyji ɛ, ka mbi nun-ɛ mari bo zad kɔ, a to faa kuŋ pola a kal. ³² Rɔɔbay, nzob ped Ngerewuru mbjw munu ba nzob ká saŋ kaŋi Levi kɔ hɔy kara ɗaa faa mbjw munu na ndaw. Zadka'a ví ɗi ya deb báy zad nam ledban na báyji ɛ, ka mbi nun-ɛ mari bo zad kɔ, a to faa kuŋ faa pola a kal na rɔɔbay. ³³ Roo ɛ, nzob mbjw munu ká kuɗu zad ká Samari se varu báy faa na ku ndaw. Ba nzobri ká Zibri kɔ ri ba fe ya. Zadka'a ví dar ledban na ku gbukru a mbi nun-ɛ a kɔ ni na báyji ɛ, ka kɔ nun síe be, ³⁴ a soro ba lakun-ɛ a mgba ni a wàa nuɔ-eri na báy mbii feri kad kad, a kuna num zuɔ ɗi, rɔɔ a kuo báy vay gariri. Falɛ ku ɛ, ka mbi ni bo tul maasoɓa be kɔ sùo-ɛ, a séke hul nam varuri a ɗaa ni varu báy

* **10:27** 10.27 Kjinja bol kusol ba sidike 6.5; Soro ped ɗaa Leviri 19.18.

kere. ³⁵ Nzaaruoke ku báyii ɛ, ka nduo bil ɓɔl be a faa lari vay ɓa sidɪ, a ha nzoɓ kóro faa hul varuri na a ɓaa ha ni mii: “Mu yaa lari na key ɓo, mú d́aaake leɗban key na báy kere ha m̀. Ze ɓo mù ɓie lari kɪ bay tul-e hoy kara, ỳi ɓi ɛ, ɓi kɪ s̀o-i m̀ p̀o mù mbol fe hayri ká mù ɓie bay tul-e ká fal-i na báy.”»

³⁶ ɛɛ, Zezu vbi ni bay mii: «Ká sakra nzofri ká say key na waa, nzoɓ ve ze ɓa ɓaw nzoɓ ká tɪi saa sakra nzoɓ riɪbari na ɛ woo?» ³⁷ Nzoɓ ká fere nzoɓri bol kusolri na yɪɪra báy bay mii: «Ba nzoɓ ká ko nun síe leɗban na.» Báyii ɛ, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mu se mú d́aa faa mbɪw munu ká be na ndaw.»

Zezu se luɔ Marte báy Mari

³⁸ Zadka Zezu báy leɗ nduoɓal-eri i se faa koɓ roɓay na, i tɪi p̀o mbɪw munu. ɛɛ, máy mbɪw ká riɪ-ɛ ɓa Marte mgba ni ɓa bil hul be a d́aa ni varu. ³⁹ ɛɛ, ỳ-ɛ ká riɪ-ɛ ɓa Mari na do d́i ndaw, a kaw siri ká saw ɓal Ngerembay Zezu a laa bay be. ⁴⁰ Roo ɛ, Marte na yoklo s̀o-ɛ báy ped fe karari ngɪi ɓamba tasiri. Ndɪi munu hoy ɛ, ka ví zɪɪ Zezu a vbi ni mii: «Mbay, ỳ-ɪ na poɪ ped fe karari d́aa m̀ faɓ huɔ-i hoy na waa, mù ko ɓa fe kere zu ɛ? Mu ɓaa ha ni ɓo, ka ví a so m̀.» ⁴¹ ɛɛ, Ngerembay yɪɪra báy bay ha ni mii: «Marte, ɓo na, mù ha law-a nzáa mù ɓa lie ɓa lew, mú yoklo s̀o-o bay tul feri ngɪi ɓamba tasiri. ⁴² Roo ɛ, fe mbɪw hoy ze ndadɗ ɓamba tasiri. Fe ká Mari ko ɓa fe kere a naa a d́aa nun-ɛ ɓo d́i na, nzoɓ ti yaana saa nduo-ɛ ya.»

11

Zezu fere led nduobal-eri faa d'aa nzaa bay kere

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Nam mbijw munu Zezu do d'aa nzaa bay kere ka zad hanε munu. Zadka'a daa nzaa bay kere o na bayji le, led nduobal-ε mbijw ka sakra nzob hawri vbi ni mii: «Mbay, mu fere buru d'aa nzaa bay kere munu ka Zaa fere led nduobal-eri na.»

² Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Zadka i daa nzaa bay kere na, i baa mii:

“Baa buru,

Ndad bay haηa nzobri riw bele i tuu mu

bo huo-o ki hoy mu ba Ngerewuru.

Ndad bay haηa mu vi re mbay ka tusiri key.

³ Mu ha buru ηgaw, bo buru re maa buru nam bay nam

⁴ Mu nda buma tul fe d'aa yaa buru,

bay ji le, buru kara buru nda buma zin
nzobri riw bele

ka i daa kaaya zin buru na.

Mu ha buru se bil nzaa ula ya.”»

⁵ Ka baa ha ri na robay mii: «Munu ka nzob mbijw ka sakra baari key se luo nzob buo-ε mbijw munu ba nzaa zad buo a baa ha ni mii: “Nzob buo-i, mu kpaa mi maapa ba say ⁶ ha mi seke ha nzob buo-i hanε ka uru saa varu a tji tul-i ka mi do bay fe mbijw ka nduo-i bay d'aa ha ni ya.”

⁷ Lεε, nzob buo-ε na naa hula genjen, a yijra bay ha ni mii: “Mu yoklo mi ya. Ha mi naa dekeke mi uo. Faa hul bi kara dar gbukru do di ro, a buru vu-iri kara buru naa hii doo ndaw. Mi

maa bay úru siya bay f̄aa maapari na hà mù ya.”
 8 Ku w̄aa, nzoḅ a d̄áa fe munu ndaw̄ le? M̄i baa
 hà r̄i ta-taṅ: ze ka’ a úru siya bay haṅa ni fe bay
 bá ká’ a ba nzoḅ buo-ε na ya h̄oy kara, ka’ a úru
 a hà ni fer̄i riw bele ká’ a se síeke na mgbum bay
 náake sahoṅ ká’ a d̄oko tul-e.

9 «Bi na, m̄i baa hà r̄i: ì vbi Ngerewuru fe, le,
 a haṅa r̄i. I nzaa fe, le, ka’ a mbika bo pol-r̄i hà r̄i
 báy. I nda faa hul, le, ka’ a mgbúda hà r̄i, 10 bay
 ji le, nzoḅ haṅa haṅa ká vbi ni fe le, a haṅa ni; a
 nzoḅ ká nzaa fe le, a mbika bo pol-e hà ni. Ze,
 nzoḅ ká nda faa hul le, a mgbúda hà ni.

11 «W̄aa, b̄aa led̄ haṅa ká sakra baar̄i key ká vi-e
 vbi ni s̄ii le, ka’ a mbika kuotol ze bo nduo-ε hà
 ni le? 12 Mase, ka vbi ni paṛa kay le, ka’ a mbika
 ndáy ze bo nduo-ε hà ni le? 13 Baar̄i ká ì ba nzoḅ
 law ndayari le, ì ko faa haṅa fe kereri hà vu baar̄i
 ku ya roo, maa bay B̄aa baar̄i ká kaw nulue ze,
 ti haṅa Tem Law Pie hà nzoḅri ká i vbi ni na ya
 le woo!»

Zezu báy Belzebul

(Mat 12.22-30; Mrk 3.22-27)

14 Nam mbijw munu Zezu d̄o níi temndaya ká
 tul led̄ban ká temndaya mbii kusol-e gbaṅ hà ni
 baa bay ya. Zadka temndaya na t̄ji saa tul-e na,
 poṅ ni hà ni tii saw̄ b̄aa bay hà ruo nzoḅri ká
 i d̄o zad̄e ku na tuku ri hà ri kaw yer. 15 Roo
 le, nzoḅ haṅeri ká d̄i ku baa mii: «Ba *Belzebul
 ká ba mbay tul temndayari na ze hà ni h̄urusuo
 bay haṅa ni níike temndayakeri na ku!» 16 Nzoḅ
 haṅwri ká d̄i ku roḅay, i h̄ii bay nzáa nzi-ε. Ze, i

vbi ni bay haɲa ni ka ɗaa fe saɲ mbijw ha ri kóke hɲurusuo-ε na uru saa luo Ngerewuru le, bari ko.

17 Munu ká Zezu ko kér bay bari ko ro na, ka baa ha ri mii: «Puoruo taa haa haa ká nzoɓkeri te bil kɪ na, a b́ie, a hulri ká ɗi kara a háw wukluk wukluk. 18 A munu ku waa, zadka *Satan ruu zɪɲ sùo-ε sùo-ε na waa, puoruo be a ɗoko báy kere ɗaɲguo mina le? Mí baa munu, bay jɪ le, ì baa mii, Belzebul ze ha m̀ m̀ hɲurusuo ha m̀ níike temndayari. 19 A zadka m̀ nii temndayari báy faa hɲurusuo Belzebul na waa, hɲurusuo ve ze nzoɓ baarì na, i níike temndayari na ku le? Fe ɗaa nzoɓ baarì kɪ kie mii, bay b́aa baarì *Fariziri na ɗo báy zadε ya. 20 A ze bo, ba hɲurusuo Ngerewuru ze, m̀ níike temndayari le, be nu ku na kie mii, síe ká Ngerewuru tii saɲ réke mbay ká tul nzoɓri na, t̄i sakra baarì ro.

21 «Zadka nzoɓ hɲurusuo f̄aa fe ruy beri zuo sùo-ε roo a k̄roke faa hul be le, feziɲa beri riw bele na ɗo kɲunu. 22 Roo le, zadka nzoɓ ká hɲurusuo-ε kal taa be na t̄i tul-e le, a mgbaka ni vεb a nan fe ruy beri ká'a ɗaa law-ε bo ɗi na, a leke feziɲa beri riw bele ká'a f̄aa na yaa yaa ha nzoɓri.

23 «Nzoɓ ká zuo zɪɲ m̀ ya le, ba nzoɓ ká t̄ɲ m̀ ngeren zu. A nzoɓ ká so m̀ bay f̄aa nzoɓri ha ri se fal-i ya le, ka ba nzoɓ ká ɗaa ha nzoɓri zekre kɪ kad kad.»

Ȳi temndaya faa bal ba sid'ike

(Mat 12.43-45)

24 «Zadka temndaya mbijw t̄i saa tul nzoɓ na báyii le, ka zol a haari bil law kor ba lie ba lew,

a nzaara zad bay d'aa puo ka di. Zadka'a nzaara kpuy a zinj ya na bayji le, ka baa ka bil law-ε mii: "Mi yji bay seke bol nduobal-i ka hul nam bi ka mi tji saa di pola na." ²⁵ Zadka'a yji saa lew, a vi di na bayji le, ka ko bil hul na ka i faa keren keren, a i leke feri zuo di ngay ngay. ²⁶ Ro, a yji nzek a vaa faa temndaya kiri tul-ri tonɔ say ka law-ri ndaya kal tul-e taa be ku robay, a vike ri zuo bil hulke na, a i daa puo ka di. Be nu ku laa le, ledbanke na kaw bay kere ya ngji bamba tasiri kal taa pola ku robay.»

²⁷ Zadka Zezu do baa bay fekeri munu hoy le, may mbjw munu ka do sakra ruo nzobri na, baa bay bay bawda kusol-e belej mii: «Suoriya ba taa may ka mbon mu, a aw mu wan.» ²⁸ Bayji le, Zezu yjinra bay bay ha ni mii: «Munu na ki. Roo le, nzobri ka i laa Bay Ngerewuru, a i daa vu mbom bo di na ma, suoriya ba taa bari.»

Zezu hii daa fe san ha nzobri ka timbede key ya

(Mat 12.38-42)

²⁹ Zadka ruo nzobri mbu ki mer mer ka luo Zezu na bayji le, ka mbi bay a baa mii: «Nzobri ka timbede key na, i ba zob law ndayari, ze i vbi fe san ze bay koko. Roo le, fe san ki bod ka bay daa nde tul-e taa ha ka Ngerewuru daa ka tul *Zonas na, tiya. ³⁰ Do faa mbjw munu ka Zonas do ba fe kie fe ha nzobri ka ngerepuo ka *Ninive ko na, bi *Vu Zob na hoy kara, mi doko ba fe kie fe ha nzobri ka timbede key. ³¹ Sew ka Salomon re mbay ka tul led Izarayelri na, may mbjw munu ka ba mbay ka tul nzobri ka fi hofo

na, uru faa dī dī ká gbu zad, a vi bay láa bay nun nzem Mbay Salomon. Sawke mini ze, nam ká Ngerewuru a ví kún sal bay zuo tul nzobri na, máy na a úru zinj nzobri ká timbede key, a daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzob ká do pol-rĩ ká ì ko ni báy nun-rĩ key na, ka kal tul Salomon pavbad robay. ³² Robay, nam ká Ngerewuru a ví kún sal bay zuo tul nzobri na, nzobri ká bil ngerepuo ká Ninive na, i úru zinj nzobri ká timbede key í daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzobri ká Ninive na, zadka i laa kaa bay Zonas na báyji le, i suo kér bay bari ká tul fe daa yaa bari. Mi baa ha ri: nzob ká do pol-rĩ key na, ka kal tul Zonas pavbad robay.»

*Nun nzob do munu ba huu ndele be
(Mat 5.15; 6.22-23)*

³³ «Nzob mbijw ti daa huu taa huu ndele, roo a mbi sii lanzon, mase a mbi tunguo guba di ya. Roo le, huu ndele na, i daa huu taa di, roo í daa sii siya bay hanja bo, nzobri ká i rihi hula na, i kóke zad. ³⁴ Nun-ari na do munu ba huu ndele ká sùo-o. Zadka nun-ari do báy kere le, sùo-ori riw bele a tán kad kad. Roo le, zadka nun-ari ba sem le, sùo-ori riw bele, a doko bil sunj tilo. ³⁵ Munu zu le, ì nze báy sùo-rĩ bay hanja zad tanja ká hie ká bil law-ri na, ka fére a ba sunj tilo ya. ³⁶ Zadka bil law-ari riw bele do bil zad tanja, roo fe ká bay sii di sii ndji tiya le, sùo-ori riw bele na, a tán kad kad, a hie gbie munu ká huu ndele ha mù kóke zad báy kere.»

*ZeƷu ɗaa bay bo tul Fariziri báƷ nzoɓ fére
nzoɓri bol kusolri
(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)*

³⁷ Zaɗka ZeƷu ɗo báa bay koɓ báƷ na báƷji le, Farizi mbjw munu ɗi ni bay haɗa ni se puo be a su fe. Leɛ, ZeƷu se ziɗ ni a vaa kaw nzaa fe sum na. ³⁸ BáƷji le, Farizi na nɗaa fe ɗaa be, le, tuku ni, bay ji le, ka sje nduo-ε *taɗ kad kad munu ka *bol kusol ɓari kie na ya hoy, a kal a kaw nzaa fe sum. ³⁹ Leɛ, Nɗerembay ɓaa ha ni mii: «Áa! Baari *Fariziri, i ɗo munu ɓa tunɗuo toƷ báƷ tunɗuo nɗaw ka i waa fal-ε ki hoy ha ni taɗ kad kad. Roo le, bil law-ri ka nziiya na, law riiba báƷ law mgboro ze mbaa ɗi ɗoro. ⁴⁰ Baari kòkòri! Nɗerewuru ka ɗaa fal fe ka kele na, ka ɗaa bil-e ka nziiya ndaw ya le woo? ⁴¹ Munu zu le, fe ka ɗo bil tunɗuo toƷ báƷ tunɗuo nɗaw baari na, i ha nzoɓ kukuri. Be ndaw ro, feri riw bele a taɗ kad kad bay tul-ri báƷ.

⁴² «Baari Fariziri, kóko seke fe ɓa taa baari, bay ji le, vay feri ka bare fu buy buy ka riɗ-ε ɓa *mante*, mase *ruu*, mase kiri vay náƷ ji ji hoy kara, duo le, i naa mbjw ha Nɗerewuru báƷ zaɗe zaɗe, roo le, ɗaa fe ka ɗo báƷ zaɗe ka nun Nɗerewuru báƷ mgbaka ini ziɗ ni na, i poɗ fal-ε taɗ ɗaake. Be ze, ɓa feri ka ndaɗ bay ɗaa nun-ri bo ɗi taɗ yinra bie fe hawri.

⁴³ «Baari Fariziri, kóko seke fe ɓa taa baari, bay ji le, i hii bay kaw zaɗ kaw riɗ ɗika ka ɗo pola ka bil hul mbu kiri, a i hii bay haɗa nzoɓri hii soko korma korma ha ri ka nun nzoɓri riw bele ka zaɗ ruo.

44 «Kóko seke fe ba taa baarì, bay ji le, baarì na ì dō munu ba tupalri ká gól maa kị ruy ruy ká nzoḅ kó zadε ya, ká nzoḅri ká i se tul-e kara, i kó ba tupalri ya.»

45 Báyii le, nzoḅ fére nzoḅri bol kusol mbjw munu ká sakra nzoḅ hawri ká i dō zadε ku na vbi ni bay mii: «Mbay, bay ká mù baa mini ku na, mù rad buru key ndaw zu waa, mù kó ya lo!»

46 Leε, Zezu yjira báy bay mii: «Baarì *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri na kara ndaw: kóko seke fe ba taa baarì, bay ji le, ì daa soba ká hii bamba tasiri bo tul nzoḅri bay haṅa ri soḅ. A baarì kị sùo-rì na, vu nduo-rì ngedεṅ mini hoy kara ì hii záake ya. 47 Kóko seke fe ba taa baarì! Baarì na ì mbuo tupal *nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru ká bulu baarì i ri na vur vur. 48 Be ze ì kieke sùo-rì ba nzoḅri ká ì hii bay fe daa bulu baarì zih ri, bay ji le, bari na, i i nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru, a baarì laa ro ze, ì ba nzoḅ léke tupalkeri na vur vur. 49 Sawke mini ze, Ngerewuru fere nzoḅri fe báy faa nun nzem be ta-taṅ mii: “Mì píe nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa-i, báy *nzoḅ ndáy nzaapedri ha ri se luo nzoḅ niri na key. Leε, bari nzoḅkeri na, i ika nzoḅ haneri a í daa nun nzoḅ haneri tuo síe ngji bamba.” 50 Ze, bay sím nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele ká i i ri ká piedke báy sew ká Ngerewuru daake tusiri kpuru tji vuri na kara, ka’a daa bayke zuo tul nzoḅri ká timbede key: 51 tii sawke saa tul sím *Abel kpuru tjiike tul-e taa Zakari ká i i ni ká sikda zad ká *tutakra fe poy bo di báy *hul kani Ngerewuru na. Mì baa

ha rì ta-taṅ: bay sím nzoḅ niri key riw bele na, a ḁoko tul saṅw nzoḅri ká timbeḁe key.

⁵² «Kókɔ seke fe ba taa baarì nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri, bay òi ɛ, baarì na, ò mbi lakerere mgbúḁa faa hul nun nzem ká bay tul pam na ḁo nduo-rì. ɛɛ, baarì kò sùo-rì kara, ò nduo ḁi ya, a nzoḅri ká i hii bay ndúo ḁi hɔy kara, ò haa ri faake.»

⁵³ Fal bay ku báyii ɛ, Zezu uru ká zaḁe ku a zol. ɛɛ, nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri báy Fariziri na, law-ri faa ri ha ri tii saṅw úru zin òi báy bay gal gal bay tul bayri na ku, ro í vbi òi bayri kòre ḁoḁ ḁoḁ ḅgji bamba ⁵⁴ í nzáake nzi-ɛ bay láa bay kò ḁoḁ ká'a tji saa nzi-ɛ.

12

Zezu bo leḁ nduobal-eri bay tul nzoḅ nzaa rúo bayri

(Mat 10.26-27)

¹ Ká bil namkeri ku na, ruo nzoḅri mbu kò mer mer ká luo Zezu a í toḁ fal bal kò mbór mbór. ɛɛ, Zezu tii saṅw báa bay zin leḁ nduobal-eri pola mii: «Ì kókɔ sùo-rì ká tul fe hew fe *Fariziri ká ba nzaa rúo bay ḁari na. ² Feri riw bele ká ḁo lanzoṅ na, a tji ḁo zaḁ hie gbay gbay; a feri riw bele ká ḁo zaḁ muni kara, nzoḅri kókɔ riw bele. ³ Saṅwke mini ze, feri riw bele ká òi baa bayke ká zaḁ muni na, nzoḅri láa bayke ká bisie biribin. Bayri riw bele ká òi ḅgu-ḅgurike ká sakra kò ká bil hul nam baarì na hɔy kara, i ḁoko sikḁa puo ndaw roo, i ka-káake ba siya ha nzoḅri laa báy.»

Ngerewuru huο-ε hoy ze ba nzοb ká ndad h̄ie ni

(Mat 10.28-31)

⁴ «Baarì nzοb buο-iri, mì baa ha r̄i: nzοbri ká i i naysuo nzοb, a fale le, i maa bay d̄áa fe mb̄iw z̄iη ni mb̄aa na, ndad bay h̄ie ri ya. ⁵ M̄i k̄ie r̄i nzοb ká ndad h̄ie ni: ì h̄ie Ngerewuru ká maa bay ika naysuo nzοb, a fale le, ka d̄o b̄áy h̄urusuo bay vbuka ni bo bil zad kókò s̄eke fe ká bil huu ká ru-ruma ya ban̄guο na. Ba tusue mì baa ha r̄i: be na ze ka ba nzοb ká ndad h̄ie ni.

⁶ «T̄itiri na w̄aa, i f̄aa ri ba ndebe ndaw r̄oο, i hie b̄áy vu lari s̄idi hoy ya le? Be nu ku hoy kara, Ngerewuru ȳiηra fal-ri mb̄iw ya. ⁷ A suy tul-r̄i kara, Ngerewuru k̄ii b̄áy nzi-ε lem lem riw bele. Munu zu le, ì d̄aa h̄ie ya, bay j̄i le, ká nun Ngerewuru na, ì kal tul t̄itiri wuruk wuruk kal robay!»

K̄ie s̄uo ba nzοb taa Krisi ká nun nzοbri
(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Mì baa ha r̄i ta-taη: nzοb h̄aa h̄aa ká baa ta-taη ká nun nzοbri m̄ii, beri ba taa bi le, bi *Vu Nzοb kara mì b̄aa ta-taη ká pol led nzaaped Ngerewururi ká nulue ndaw m̄ii, ka ba taa bi. ⁹ Roo le, nzοb ká baa ta-taη ká nun nzοbri m̄ii, beri k̄o mì ya le, bi Vu Nzοb na kara mì b̄aa ta-taη ká nun led nzaaped Ngerewururi ndaw m̄ii, mì k̄o ni ya. ¹⁰ A nzοb h̄aa h̄aa ká'a b̄aa bay, a t̄unke bi Vu Nzοb na, Ngerewuru a ndáka bumake z̄iη ni. Roo le, nzοb ká t̄jiri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake z̄iη ni ya.

11 «Zadka i mgba rì í séke bay d́aa bay bo tul-rì ká bil *hul mbú kị Zibri, mase pol mbayri b́ay nzoɓ réke tul puori kara, ì h́a law-rì ka nźaa rì ká d́i bay tul bayri ká ì b́aa bay ýaɗake sùo-rì, mase bayri ká ì b́aa ká zadε na ku ya, 12 bay jì le, ká zadε ku h́oy ze Tem Law Pie a fére rì bayri ká bay haɗa rì b́aa na.»

Law bay ká se tul nzoɓ feziɗa ká ba kòko

13 Ká bil ruo nzoɓri ku na, nzoɓ mbjw munu mbi bay a b́aa h́a Zezu mii: «Mbay, mu b́aa h́a yu-i, bo búru kị búru leke kị fe pile ká b́aa búru pɔɗ na saa sikda.» 14 B́ayjì le, Zezu ýiɗra b́ay bay h́a ni mii: «Bo ledban ni key! Nzoɓ ve ze d́aa m̀ kaw ba nzoɓ d́aa bay, mase nzoɓ wál fe baarì ha rì le?» 15 Fale ku b́ayjì le, ka ýi a b́aa h́a nzoɓri riw bele ká i d́o zadε na mii: «Ì nze b́ay sùo-rì! Kóko nun fe taa jì jì h́oy kara, ì kóro sùo-rì ká d́i, bay jì le, b́ay faa zín feri na ì ti zín káw b́ay kumnun taa tusueke ká d́i ya. Ze feziɗakeri ɗjì na bamba h́oy kara, be ze ba faake ya.»

16 Rɔbay, Zezu b́aa bay b́ay faa law bay ha ri a b́aa mii: «Nzoɓ feziɗa mbjw munu, fe payri d́o ẃaa be ɗjì bamba. 17 Leε, ka ker bay ká bil law-ε a b́aa mii: “M̀ d́aa mina kị ro zey le, bay jì le, zad ká bay haɗa m̀ d́aa fe pay b́iri riw bele zuo d́i na tiya.” 18 Rɔbay, ka ýi a b́aa mii: “M̀ ko ro! Fe ká m̀ d́aa na ze d́o key: m̀ góɗo pul b́iri riw bele zuo b́isuy, mí kan kịri ba bawdake bawdake kal tul-e taa polari na ku rɔbay, a mí faa para fe pay b́iri b́ay fe kere b́iri riw bele zuo d́i. 19 Fale ku le, m̀ b́aa h́a sùo-i mii: ‘Mu naa d́εkεε

ro! Mù dɔ báy feziŋari ŋgii bamba tasiri ká bay haŋa mù káwke báy mbiimbam mbiimbam maa fe ro. Munu zu ɛ, mu mgbá taram sùo-ɔ, mú sù mú nzo, a mú d́áake suoriya.' " ²⁰ Ro, Ngerewuru baa ha ni mii: "Bo kòkò nzo! Bil suŋ ká vuri key kị na, m̀ mgbaka mù bay náa para nun sùo-ɔ na. Ku waa, feri ká mù leke zuo báy zaɛ zeb zeb na, a b́a taa ve ro ɛ?" ²¹ M̀ baa ha ri: a doko faa mbjw munu ndaw bay tul nzo ká mbu feziŋari ŋgii-ŋgii ba taa be ká tusiri key, roo ɛ, ká luo Ngerewuru ká nulue na, ka dɔ báy feziŋa mbjw ká d́i ya.»

Hą law-r̀ ka nzáa r̀i ya
(Mat 6.25-34)

²² Fale ku ɛ, Zezu baa ha leɔ nduo-bal-eri mii: «Sawke mini ze, m̀ baa ha ri: ̀ ha law-r̀ ka nzáa r̀i bay tul fe sum ká ̀ se sieke bay káwke báy kumnun na ya, mase bay tul gari ká ̀ ndúo na kara ya ndaw, ²³ bay ji ɛ, káw báy kumnun baar̀i na kal tul fe sumri ndaw, a sùo-r̀i kara kal tul gari ká ̀ nduo na ndaw pi. ²⁴ ̀ mbi nun-r̀i ̀ kó gambereri ká i haari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, ̀ vbie fe pay ya ndaw, a ̀ dɔ báy pul mase dura kóro fe kere bari mbjw ya ndaw pi. Roo ɛ, Ngerewuru hol ri! A baar̀i na, Ngerewuru kó-kóm ba tul-r̀i, bay ji ɛ, ̀ kal tul bari nduyri na ku robay.

²⁵ «Ká sakra baar̀i key na waa, nzo ve ze báy faa law-ɛ ká nzaa ni na, a máa bay d́a nam kị nde tul nam káw báy kumnun be na ɛ woo?

²⁶ Munu ká ̀ maa bay d́a vu fe ndjii mini key

ya waa, bay ji roo, i ker bay se lie se lew bay tul fe hawri ka ton na le? ²⁷ I bekle fukri feri ka do mbyu ka bil wari ku i ko. I daa ped ya ndaw, i kan gari ya ndaw, roo le, mi baa ha ri ta-tan: Mbay Salomon ki ka ba nzoɓ riŋ diika ka'a kaw bil feziŋa badak na hoy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri key na ya. ²⁸ Feri ka fuu do mbyu ka bil wari ka do vuri key, ka ruo le, i faa ri zuo huu hoy le, Ngerewuru ko-kom ba tul-ri a ha ri fuu mbyu ba gama ku ya roo, maa bay baari ze, ka ti haŋa ri gari ka i se sieke na ya le woo? Aa, baari ka mbika law baari ndji na!

²⁹ «Munu zu le, i yoklo suo-ri banɗo bay tul feri ka i suna ya ndaw, bay tul feri ka i nzoko ya ndaw, ³⁰ bay ji le, nzoɓri ka tusiri key ka i tuu Ngerewuru ya ze i nzaa feri ka mini key banɗo. Roo le, baari na, i do bay Baa ka ko feri ka i se sieke na. ³¹ I nzaa faa ha Ngerewuru ze ka re mbay ka tul-ri, roo a haŋa ri fe niri ka i se sieke na nde di bay.»

Fe fere ka se tul feziŋa
(Mat 6.19-21)

³² «Baari vu badu biri na, i hie ya, bay ji le, Baa baari ka kaw nulue na do bay suoriya bay haŋa ri kaw bil puuroo be. ³³ I hie feri ka i doke a i pon larike ha nzoɓ kukuri. I nzaa bol lari ka go-goɗo ya i daa feziŋa baari ka zuo di, a i koro ka do nulue. Be ze ba zad ka nzoɓ koro feziŋa be do di le, bie ya banɗo kpadara. Ba zad ka riibari maa bay soro i vi lakun-e ya ndaw, ndereri kara nde fe ka di ya ndaw pi. ³⁴ Tusueke le, zad ka

feziŋa ɓaarī dō dī na, zaɗe na ku ndaw ze law-rī kara te dī nzokɗo.»

Káw ɓáy nzaa ɓal kekeke

³⁵ «Baarī na, ndaɗ ɓay haŋa rī siŋ tul gari peɗ ɓaarī ɓáy sal huɔ, í hā huu ndele ɓaarī hie, rɔɔ í gíyaŋke nam ví Ngerembay na. ³⁶ Í dō munu ɓa leɗ káwri ká i kaw í giyaŋ ɓaa káw ɓari ká se ɓa zaɗ yaŋaŋa kī. Zaɗka'a yīi saa dī a ví a nda bufaa hul na ɓáyīi le, i dō dī ya ɓay mgbúɗa faa hā ni í mɓa ni ɓáy kere. ³⁷ Suoriya a ɓá taa leɗ káwri ká ɓaa káw ɓari ví zīŋ ri ká i kaw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke! Mī ɓaa ha rī ta-taŋ ɓa tusue kī: ɓa ɓaa káw ɓari na kī sùo-ε ze, a ndúo gari peɗ be a siŋ ɓáy sal huɔ, a ha ri kaw nzaa tutakra fe sūm, rɔɔ a ví sùo-ε ɓay léke ri ɓáy nzi-ε nzi-ε ɓáy. ³⁸ Zaɗka ɓaa káw ɓari na ví ɓáy nzaa zaɗ buo, mase ɓáy zaɗ ká dō dīŋ hoy a ví zīŋ ri ká i kaw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke na le, suoriya a ɓá taa ɓari. ³⁹ Í kō ɓáy kere ndaw rɔɔ! Zaɗka nzob puo kō saw síe ká nzob riiba a víke ɓil hul be na le, ka ti pónj faa hā nzob riiba haw faa hul be, a faa fe ɓeri ya. ⁴⁰ Munu zu le, ɓaarī hoy kara, ì káw ɓáy nzaa ɓal-rī kekeke, ɓay jī le, saw síe ká ì ker ya na ndaw rɔɔ, ɓi *Vu Nzob na mī víke ɓáy.»

Leɗ káw ká dō tul peɗ be, ɓáy be ká dō tul peɗ be ya

(Mat 24.45-51)

⁴¹ Piyer vbi Zezu mii: «Mbay, law ɓay ká mù ɓaa key na, mù ɓaa hā ɓuru huɔ ɓuru hoy mase, mù ɓaa hā nzofri riw bele le?»

⁴² Lεε, Ngerembay yjiηra báy bay ha ni mii: «Led káw ha ze do báy nun nzem, a do tul ped be báy zadε le? Be key na, baa káw be a pón ped ká bil hul beri zuo nduo-ε ha ni ko-kóm ba tul-e, a ha led káw hawri fe sum bari báy zadε zadε báy nam nam. ⁴³ Suoriya a bá taa ledke ká baa káw be yi a ví zih ni ká zad d'aa ped ká mini key. ⁴⁴ Mi baa ha ri ta-taη ba tusue ki: be na, baa káw be a pón ped kóro fe beri riw bele zuo nduo-ε. ⁴⁵ Roo ε, zadka led káwke na ker ká bil law-ε mii, baa káw beri na mgba roy ká bay vika na, ka tii saw bód led káw hawri ká i ba máyri báy warari, roo a gibla fe sum, a dekde him kpuru ha ni daa ni se tiika tiika. ⁴⁶ Báyji ε, báy nam ká'a ker ya na, baa káw be na a ví tji tul-e mbuda báy saw sie ká'a ko ya. Lεε, ka'a mgbaka ni a dara ni ko seke fe ηji bamba, a daa ni kaw zad kóko seke fe zih nzoβ hawri ká i do tul ped bari báy zadε ya na. ⁴⁷ I ko, led káw ká ko law hiiya baa káw be ko, roo a leke suo-ε ya, a daa law hiiya be ya ndaw na, i ndáka ni ηji bamba tasiri. ⁴⁸ Roo ε, led káw ká ko law hiiya baa káw be ya, roo a daa fe kaaya ká'a máa bay haηa ri nda ni na, i ndáka ni na ki, roo ε, i ndáka ni ndji munu hoy. Nzoβ ká Ngerewuru ha ni fe ηji bamba na, a vbika ni fale ηji bamba. A nzoβ ká'a poη feri ηji-ηji zuo nduo-ε na, a vbika fe kiri ηji-ηji zuo tul-e taa hawri.»

*Téke bil ki ká bay tul Zezu
(Mat 10.34-36)*

⁴⁹ Zezu baa na rɔɔbay mii: «Mì vi tusiri key bay d́áa huu ɓo d́i. Mĩ kaw b́áy kér bay ɲg̃ji ɓamba kpuru ha m̃ tii saw haɲa huu ɛ. ⁵⁰ Do nun haɲa ri d́áa m̃ nduo bil ḱoko sɛkɛ fe. Law-i kara mbi huu bid' bid' kpuru maa b́áy ped'ke ká'a ɔ́koke b́áy zadɛ. ⁵¹ Waa, ì ker í baa mii, m̃ vi bay haɲa dɛkɛke ka d́o tusiri key lɛ? Munu ya. Mĩ baa ha ri: ɓi na m̃ vi bay haɲa téke bil k̃i ka d́o. ⁵² I ko, tii sawke vuri key na, nzob iniri ká tul-ri ndebe na, i téke bil k̃i. Nzob saykeri, i téke bil k̃i zɪɲ nzob sidikeri; a nzob sidikeri laa lɛ, i téke bil k̃i zɪɲ nzob saykeri. ⁵³ Baa led, a b́ie zɪɲ vi-e ká ɓa led wara nzob; a vi-e na kara, a b́ie zɪɲ bi-ɛ ndaw. Maa led, a b́ie zɪɲ vi-e ká ɓa led máy tikd́i; a vi-e na kara, a b́ie zɪɲ mi-ɛ ndaw. Maa fay, a b́ie zɪɲ máy vi-e; a máy vi-e na kara, a b́ie zɪɲ maa fay ɓe ndaw pi.»

*Ḱoko faa ndáy saw feri ká d́o timbedɛ key
(Mat 16.2-3)*

⁵⁴ Zezu baa rɔɔbay ha ruo nzobri mii: «Zadka ì ko s̃ii mbam uru, a d́o fi zad rin s̃ie lɛ, ká zadɛ ku hoy ì baa mii, mbam na to vuku. Lɛɛ, mbam na ví to munu ká ì baa na. ⁵⁵ A zadka ì ko zuu ká kuu a uru saa fi hodó na ì baa mii, zad a zán. Lɛɛ, zad zaɲ na k̃i. ⁵⁶ Uwaa, baar̃i nzob nzaa rúo bayri! Baar̃i na, ì ko faa ndáy saw fe ká kie fe ká tumbam b́áy tusiri key na tie nun-ri ɓamba. Waa, daa mina rɔɔ, ì maa ndáy saw fe ká kie feri ká d́o timbedɛ key ya lɛ?

*I léke bay ká sakra k̃i
(Mat 5.25-26)*

57 «Waa, bay ji ndaw roo, ì mbi nzaa-rì sùo-rì bay tul fe hayri ká dfo báy zadε bay dfaa na ya le? 58 Zadka nzob dfaa bay zinj mù, roo bo báy kị í se mbijw hoy ba zad fón bay le, mu dfaa hurusuo-o riw bele ka tun kị ha bo báy kị í léke bayke ká sakra kị ká faa ku hoy, bo ha ni ka pón mù. Munu ya le, ka'a dfaa kpuru ha mù se nzaa nzob kún sal bay. A nzob kún sal bay na, a dfaa mù nduo ndúo domay mgbaka nzobri ha ni suru mù yod bo hul sal. 59 Mì baa ha mù ta-tan: mù ti tị ká zadε ku ya kpuru maa báy hanja mù puo mbol bori na ku ngid bele ndaw ro!»

13

I suo kér bay baarì

1 Ká sewke ku na, nzob haneri ví lo soro ferì ká Pilad dfaa zinj nzob haneri ká i uru saa kuđu zad ká Galele ha Zezu laa. Nzobkeri ku na, zadka i dfo púo *fe poy bari ká *hul kanì Ngerewuru na, Pilad ha nzob yum beri i ri, ha simke zukri kị báy fe poy bari na mbijw hoy. 2 Leε, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Kó ya le, ì ker í baa mii, nzobkeri ku na i dfaa feyaa kal tul nzob Galele hawri riw bele, ze i kóke seke fe ngji bamba tasiri munu ku. 3 Uwaa, munu ya! Mì baa ha ri: zadka ì suo kér bay baarì ká tul fe kaaya ya le, baarì hoy kara ì zinj bíε riw bele munu ká bari na ndaw. 4 Mase, ì kér se tul nzobri ká tul-ri duo fale tono sidí ká i kaw saw hul ká gan pperε ká Silowe, roo hulke haw a rēn ri rēnēnē na. Kó ya le, ì ker í baa mii, nzobkeri ku na bay mgba tul-ri kal tul nzob hawri riw bele ká Zuruzalem na ku.

⁵ Úwaa, munu ya. Mí ðaa ha ri: zadka ì suo kér ðay ðaari ká tul fe kaaya ya ɛ, ðaari hoy kara ì zín ðie riw bele munu ká ðari na ndaw.»

⁶ Fale ɛ, Zezu mbi law ðay key ndaw a ðaa ha ri mii: «Nzob mbjw munu maa nzum do waa ðe. Fale ká bole di maa fe ká'a vi ðay hóro lereke báyii ɛ, ka zín mbjw ya. ⁷ Lɛɛ, ka ðaa ha nzob kóro waa na mii: “Mu ko, ða mbiimbam say ro, m̄ vi ðay hóro lere puu na key, ɛ, m̄ zín lereke mbjw ya. Mu kuɲ ni nzed̄ ða fal! Bay ji ndaw roo ka do a ðie zad̄ goɲ hoy ɛ?” ⁸ Roo ɛ, nzob kóro waa na yinra báy ðay ha ni mii: “Mbay, pón̄ ni ha ni do munu ká sew ni ha mi ko, ðo ha mi tie saw-ɛ, a mí ðaa m̄iri feri ka zúo di mí ko ndaw ro! ⁹ Zadka káy roo, ka lie ɛ, nda-ndad̄, mu pón̄ ni. A ðo munu ya ɛ, mu ha ri kuɲ ni mgbum.”»

Zezu vaa máy mbjw ká síe nam mgbaka taram

¹⁰ Nam mbjw munu ká ða *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu fere nzobri fe ká bil *hul mbú k̄i mbjw munu. ¹¹ Lɛɛ, máy mbjw munu do di ku, ká temndaya do tul-e a rāa ni te koɲoɲ ha ni zín faa ká ðay ndad̄a sùo-ɛ kparak ya. Suoseremke ku na ðaa ni ða mbiimbam duo fale tɔno sidi ro. ¹² Zadka Zezu mbi nun-ɛ a ko ni na báyii ɛ, ka di ni ha ni vi luo-ɛ a ðaa ha ni mii: «Tinãa, suoserem ðo na o ká tul-a ro.» ¹³ Fale ku roo a ðaa nduo-ɛ ðo tul-e. Lɛɛ, zad̄e ku hoy, máy na ndad̄a sùo-ɛ kparak a tii saw písi Ngerewuru.

¹⁴ Báyii ɛ, mbay tul hul mbú k̄i na law-ɛ faa ni puu-u, ðay ji ɛ, Zezu vaa nzob ká síe nam mgbaka taram. Ka mbi ðay a ðaa ha ruo nzobri

mii: «Bil namri ká yie na ɓa nam ká nzoɓ a ɗáake ped. Ze bil namkeri na ku ze, ɓa nam ká ì víke ɓáy sem ká ɗo sùo-rì na ha ni vaa ɓo, ɓa nam mgbaka ɗaram roo ì ví ha ni ɗaa ped ká ɗi ya.» ¹⁵ Lεε, Ngerembay yjɪŋra ɓáy bay ha ni mii: «Baari nzoɓ nzaa ruo bayri! Sakra baari key na waa, nzoɓ haa haa hina nday be, mase maasoba be ká diki a kuo ni ha ni vaa nzo mbii ká sie nam mgbaka ɗaram na ya le? ¹⁶ I ko, may key ká ɓa saw kani bulu naari *Abaraham ká *Satan mgbani a siŋ ni mbiimbam duo fale tɔno sidɪ ro timbede key na waa, ndad bay hina salkeri na ká bil nam mgbaka ɗaram na ya le?»

¹⁷ Zadka Zezu ɓaa bayri na mini key bayji le, saho y se nzoɓ tul ngani beri riw bele. Roo le, ruo nzoɓri riw bele ɗaa bawda suoriya bay tul feri ká ndad ɓamba tasiri ká Zezu ɗaa na.

Law bay ká se tul para tuj ká ngɔɓ ya
(Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Zezu ɓaa mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzoɓri ká tusiri key na waa, ri jii le? Waa, fe jii roo mi mgbaka bay lieke le? ¹⁹ Réke mbay Ngerewuru na ɗo munu ɓa para tuj* mbijw ká nzoɓ mii ɗo bil waa be. Lεε parake tii a ngɔɓ a vi ɓa puu ha nduyri ví ɗaa kpan ɓari ɗo nzaa toykeri.»

Law bay ká se tul fe hew fe
(Mat 13.33)

* **13:19** 13.19 ɓáy nzaa gerek le, ɓa para tuj ya, roo le, Zezu ɓaa bay se tul para mutarde ká ngɔɓ maa para tuj.

²⁰ Zezu ɓaa na rɔɓay mii: «Haa ʒi rɔɔ mɔ mgbaka ɓay lieke reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri ka tusiri key na le? ²¹ Reke mbay Ngerewuru na do munu ba fe hew fe ka may nzob wal ndji, a zukri bay sum ba kantoy say, rɔɔ ha ni hew kpuru a mbaa fe fedede.»

*Law bay ka se tul faa hul ka aa ya hiyaw
(Mat 7.13-14,21-23)*

²² Zafka Zezu se nun-ε ba Zuruzalem na bayji le, ka taa ka ngerɛpuori bay vu puori a fere nzobri fe. ²³ Leε, nzob mbijw vbi ni bay mii: «Mbay, nzobri ka i zin pam na waa, i ngji ya hoy le?» Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha nzobri riw bele mii: ²⁴ «I daa hurusuo-ri tun ki bay nduo bay faa hul ka aa ya hiyaw, bay ʒi le, mɔ ɓaa ha ri ta-taɗ: nam hane le, nzobri ngjina bamba, i nzaara faa bay nduo di, le, i ti maa ya. ²⁵ Sieke ku na, zafka ngerenzob puo a uru siya a dar faa hul gbak do di na bayji le, baari ka i doko kele na, i tiika saw ndaka faa hul i baake bay ha ni mii: “Mbay, mgbuda faa ha buru!” Leε, ka’a yinjra bay bay ha ri mii: “Mi ko zaf ka i uru saa di ya.” ²⁶ Zafka i laa bayke na munu bayji le, i tiika baa ha ni mii: “Buru na, buru su fe, a buru nzo fe zin mu. Leε, bo na mu fere buru fe ka faa buori ka bil puo buru.” ²⁷ Bayji le, ngerenzob puo na a baa ha ri ba ki mii: “Mi ko zaf ka i uru saa di ya. I zol ka nzaa-i ba lew, baari nzob fe daa kayari!” ²⁸ Zafka i koko bulu baari *Abaraham bay Izak bay *Zakob rɔɔ bay *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele ka i

káw bil *puoruo Ngerewuru, làa ká Ngerewuru vbuku rì zuo keɛ na, ká zadɛ ku na ì réke rew báy mbii nun-rì mgboɓo mgboɓo, a í su sere-ri ngɛr ngɛr! ²⁹ Nzobri úru saa fi gel báy fi hoɗo, roo fi tji síe báy fi riŋ síe í mgba zad káw ká nzaa fe sum ká puoruo Ngerewuru. ³⁰ I ko, ká sakra nzob haneri ká i laa Bay Ngerewuru ká fal nzob hawri na, sieke ɛ, í ɗoko pola. A nzobri ká í laa bayke pola ha nzob hawri na, sieke ɛ, nzob haneri ká sakra bari ku na i yií í ɗo fal.»

Zezu se nun-ε ba Zuruzalem
(Mat 23.37-39)

³¹ Ká sieke ku na, Farizi haneri soro í vi luo Zezu í baa ha ni mii: «Mu zól ká zad ni key na ba puo kji, bay ji ɛ, Mbay *Eroɗ nzaa faa bay ika mù.» ³² ɛɛ, Zezu yiŋra báy bay ha ri mii: «Ì se í vaa baa ha mbay huo na mii: “Vuri báy ruo na, mǐ nii temndayari ká tul nzobri, mí vaa nzob suosereɗri, a ndeke ɗi nam sayke na, mǐ ɗáa peɗ bi na o báy zadɛ bele.” ³³ Ndad bay haŋa mǐ se nun-i ba pola vuri ndaw, ruo ndaw, ruo haw kara ndaw, bay ji ɛ, ká Zuruzalem hoy ba zad ká nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru, maa huka ká ɗi bo, ká zad kji ya!

³⁴ «Zuruzalem, Zuruzalem! Baari nzobri ká Zuruzalem ká ì i *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru, a í vbuku nzobri ká Ngerewuru pie ri ha rì na báy tisawri í i ri. Waa, faa bal ba mina ze, mǐ hii bay mbú nzob baari na ɗo saw bal-i munu ká máa kay mbúke vi-eri ɗo saw bal-ε a guba tul-ri báy tay bar-ε na ɛ! Roo ɛ, baari na ì hii puu bayke ya. ³⁵ Nda ndad! Ngerewuru

a pón hul kani baarì na ha rì. Mì baa ha rì ta-tañ: ì ti kóko mǐ mbăa kpuru maa báy síeke ká ì báa mii: “Ndadʼ bay haña Ngerewuru ka sám fe zúo tul nzoɔ ká vi báy riŋ Ngerembay†!”»

14

Zezu vaa nzoɔ báy nam mgbaka taram Zibri

¹ Nam mbjw ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu se luo mbay *Fariziri mbjw munu ká'a dǐ ni bay haña ni sụ fe. Lεε, bari ká i kaw zadε na i ngaa Zezu zii bay kóko. ² Báyii ε, nzoɔ mbjw munu ká fe nduo ni na tji a do pol Zezu. ³ Lεε, Zezu mbi bay a vbi *nzoɔ fére nzoɔri bol kusolri báy Fariziri mii: «Báy faa *bol kusol naari na, vaa nzoɔ suosereɔm ká bil nam mgbaka taram na, ndadʼ bay dáa mase ndadʼ bay dáa ya ε?» ⁴ Báyii ε, i do tul kǐ silili. Lεε, Zezu mgba nzoɔ suosereɔm na a vaa ni, rɔɔ a pón faa ha ni zol. ⁵ Fale ku ε, ka baa ha ri mii: «Ká sakra baarì key na waa, nzoɔ ve ze, vi-e mase nday be lie bo luo mbii ká síe nam mgbaka taram ε, ka'a séke ba vaa bay vaa kúo ni tji kele ya ε?» ⁶ Lεε, i ko faa yjira báy bay do tul bay key na ha ni ya.

Law bay ká se tul dǐŋ tul báy siika sùo

⁷ Zezu ko faa ká nzoɔri ká i dǐ ri dǐw fe sụm na, i nzáarake zad káw kereri bay káw dǐ ká pol nzoɔ hawri. Báyii ε, ka mbi law bay key na a baa ha ri mii: ⁸ «Zadka i dǐ mù bay haña mù se mú vaa sụ fe ká zad yaña kǐ na ε, mu mgba zad káw kere ká do pola mú káw dǐ ya rɔbay, bay ji

† 13:35 13.35 Simri 118.26.

ɛ, kɔ ya ɛ, sakra nzobri ká i dī ri bay haɲa ri sɹ fe na, nzob haɲe ká dī ku a kál tul-a dɔ dī. ⁹ Zadka mù mgba zad káw kere mú kaw dī pola, rɔɔ nzob ká dī rī dīw sɹm na ví báa haɲa mù mii: “Mu pón zad káw key na haɲa nzob ni,” ɛ, mù úru báy sahoɲ dɛɲ dɛɲ, mú vǎa kaw óro fal ká mgbaɲa. ¹⁰ Ze, ndad bay dǎa munu ya. Zadka i dī mù bay haɲa mù vǎa sɹ fe, rɔɔ mù se dī ɛ, mu vǎa mgba zad káw ká óroke mgbaɲa ká fal, mú káw dī, bay haɲa bo zadka nzob dīka mù na vi ɛ, ka baa haɲa mù mii: “Mbáa, mu sóro ba pola ba zad káw kere key.” Be munu ndaw rɔɔ, a bá fe riɲ dīka bo ká nun nzobri riw bele ká i kaw nzaa fe sɹm ziɲ mù na báy. ¹¹ Tusueke ɛ, nzob haɲa haɲa ká ura tul-e ba siya na, Ngerewuru a mgbaka dīɲ ba siri. A nzob ká dīɲ tul-e ba siri laa ɛ, ka’a úru dɔ siya.»

¹² Fale ku ɛ, Zezu baa haɲa nzob ká’a dī ni dīw sɹm na a baa mii: «Zadka mù leke fe sɹm, mú dī nzob ba bisie mase tilaw ɛ, mu dī nzob buɔ-ɔri ya ndaw, yu-ɔri ya ndaw, nzob ini bori ya ndaw, mase nzobri ká i ba nzob feziɲa ká tul kpaɲ bo ya ndaw, ká kɔ ya ɛ, i dīka mù dīw suo bole taa bo ká i sɹ na. ¹³ Roo ɛ, zadka mù leke fe sɹm ruo na, ndad bay haɲa mù dī nzob kɹkuri ndaw, nzobri ká sùo-ri hu wǔɔ ndaw, nzob kpɛɛeri ndaw, rɔɔ nzob rawri ndaw pi. ¹⁴ Zadka mù dǎa munu ɛ, mù dɔko báy suoriya. Ze i maa bay púo mù feri na suo bole taa bo na ku ya hoɲ kara, síeke ká nzob fe dǎa báy zadɛri ká nun Ngerewuru i tji saa luɔ hud na, Ngerewuru a púo mù mbolke báy.»

*Law bay ká se tul fe s̄um ruo
(Mat 22.1-10)*

¹⁵ Zadka i kaw nzaa fe s̄um ruo na, nzob mb̄iw munu ká sakra b̄ari ká laa bay ká Zezu b̄aa na báyii ɛ, ka b̄aa ha ni mii: «Suoriya a bá taa nzob ká'a káw nzaa fe s̄um ká bil *puoruo Ngerewuru.» ¹⁶ Ro, Zezu mbi law bay mb̄iw a b̄aa ha ni mii: «Nzob mb̄iw munu di nzobri nḡji bamba tasiri, a leke fe s̄um nḡji-nḡji bay haɲa ri. ¹⁷ Zadka saw síe s̄uɲa fe na maa báyii ɛ, ka pie led káw be ha ni v̄aa b̄aa ha nzobri ká'a di ri na mii, "I vi ro, bay ji ɛ, fe s̄um na i leke o bele ro." ¹⁸ Báyii ɛ, b̄ari riw bele ku na, i b̄aa bay tɔɲ fal k̄i fal k̄i i tii saw b̄aa bay bay náake s̄u-o-ri. Nzob mb̄iwke na b̄aa ha led káw na mii: "Mi hie wáa mb̄iw, ze ndad bay haɲa mi se mí v̄aa ko. Mi kod̄ mù, mu se mú b̄aa ha b̄aa káw bo na, ka ha law-ε ka huo lom ká tul-i." ¹⁹ Nzob k̄i yi a b̄aa ha ni robay mii: "Mi hie ndayri ba duo, ze mi séke bay v̄aa líe ri bay kóko. Mi kod̄ mù, mu se mú b̄aa ha b̄aa káw bo na, ka ha law-ε ka huo lom ká tul-i." ²⁰ Nzob k̄i robay yi a b̄aa ha ni mii: "Mi yaa máy timbede key robay. Sawke ze mi maa bay séke ya." ²¹ Báyii ɛ, led káw na yi a v̄aa b̄aa baykeri ha b̄aa káw be. Lεε, law-ε faa ni puu-u a b̄aa ha led káw be na mii: "Mu se ba vaa ba faa buori ku báy faa hayri ká woro zad ká bil puo na key bo, mú faa nzob kukuri ndaw, nzobri ká s̄u-o-ri hu w̄u ndaw, nzob rawri ndaw, roo nzob kpederi ndaw bo, mú ha ri vi ziɲ mù mb̄iw hoy." ²² Fale ku ndji ɛ, led káw na ví b̄aa bayke ha ni mii: "Mbay, feri ká mù mbi nzaa-a

ká dī hā mī na, mī dāa ro, roo lε, zad tòn kòb ròbay.”²³ Báyii lε, bāa káw be na baa hā ni mii: “Mu tji mú se báy bufaari ká bod bod báy bufaa wáari ku bo, mú haa nzobri riw bele ká mù zinj ri na ha ri vi í nduo bil hule key bo, hā bil hul bi ka mbaa ba nzobri mer mer.”²⁴ Mī baa ha rī ta-tan: nzobri riw bele ká mī dī ri dīw sūm pola na, nzob mbijw mini ká sakra bari na ti mbika sūmke na nda nzi-ε kpáy ya.”

Fe ká dō nun dāa bay báke led nduobal Zezu (Mat 10.37-38)

²⁵ Ruo nzobri ngji bamba tasiri, i se faa zinj Zezu mbijw hoy. Lεε, ka fere kóm ba luo-ri a baa ha ri mii: ²⁶ «Nzob ká vi luo-i rɔɔ, a pɔɔ fal bi-ε ya ndaw, mi-ε ya ndaw, máy be ya ndaw, vi-eri ya ndaw, yu-ε warakeri báy máykeri ya ndaw, rɔɔ sùo-ε be kī sùo-ε kara ya ndaw na lε, ka maa bá led nduobal-i ya. ²⁷ Nzob ká sob puu say huf be a séke fal-i ya lε, ka maa bá led nduobal-i ya.

²⁸ «Wāa, ká sakra baarī key na, zadka nzob hii bay mbúo hul ga-gan lε, ka káw siri pola a kii suy larike riw bele a kɔ ká'a máa báy dāa pedke hā ni ɔ bele rɔɔ, a tii saw dāa pedke na báy ya lε woo! ²⁹ Munu ya rɔɔ, ka tii saw dāa ped hulke na lε, larike a ókɔ ba tigbāa hul na ku hoy riw bele, a hā ni zinj faa dāa sùo hulke na ya. Lεε, nzobri riw bele ká i kókɔ tukiri ped be na, i tiika saw síe ni ³⁰ í baa mii, “Ledban ni key na tii saw úra hul be, lε hurusuo-ε maa dāa pedke na ɔ ya!”

³¹ «Mase, zadka mbay mbijw hii bay séke bay vāa ru-ruy zinj mbay kī lε, ka káw siri a békle

pola a kɔ waa, nzoɔ ɓeri ká isɔɔf duɔ zadɔf duɔ (10.000) ku na, i ruu ziŋ nzoɔ tul ŋɔani ɓeri ká isɔɔf duɔ zadɔf siŋ siɔɔf (20.000) ká i vi vuku ɓay rúu ziŋ ɓeri na kɪ zu lɛ? ³² Zadka'a kɔ roo, ka maa ɓay rúu ziŋ nzoɔ tul ŋɔani ɓeri na ya lɛ, ka pie nzaapedɔ ɓa vaa ha mbay ku-ɛ ká do di di koɔ roɔbay ku na, ɓay vbika ni ɓay feri ká ɓay daa ɓay haŋa dekeke ka doke sakra ɓari na. ³³ Be mini ze, nzoɔ ha ha ká sakra ɓaari key ká poŋ fe ɓeri riw bele ya lɛ, ka maa ba led nduobal-ya.»

Tom ká raake tji
(Mat 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ «Tom na ɓa fe kere, roo lɛ, zadka raake tji na waa, fe ji ndaw roo ɓay daake ha ni yi a raa ɓa kɪ baý lɛ? Fe ká ɓay daake ha ni ndaɔke na tiya. ³⁵ Ka ti daa fe ɓay soke tusiri ya, a ɓa miiri fe ká ndaɔf tusiri ya ndaw. Ba fe ká ɓay kúna zuo bisuy munu hoy. Nzoɔ ká do baý suku ɓay laake lɛ, ka laa!»

15

Law ɓay ká se tul baɗu ká zee
(Mat 18.12-14)

¹ Nzoɔ yaŋa larimbuori baý nzoɔ kɪri ká soro ɓay ɓari mɓa ndaya i soro ɓa lakun Zezu riw bele ɓay láa ɓay ɓe ká'a do baake. ² Lɛɛ, *Fariziri baý *nzoɔ fére nzoɔri bol kusolri, i ŋuri ɓay ká sakra kɪ í ɓaa mii: «Ledban ni key na, ka ya nzoɔri ká soro ɓay ɓari mɓa ndaya, a su fe ziŋ ri!»

³ Báyyi ɛ, Zezu mbi law bay key a baa ha ri mii:
⁴ «Nzob ve ká sakra baarɪ key ká dɔ báy badu ba isɔɔ mbɔw, rɔɔ zee mbɔw ká sakrake ɛ, ka ti pɔɔn hayri ká sɔɔn tɔnɔ mbɔw pɔɔre tɔnɔ mbɔw na dɔ zad dɔl bari ká bisuy, bay vǎa nzáa taa hay ká zee na ku kpuru, a zɔɔn ni ya ɛ woo? ⁵ A zadka'a zɔɔn hay ká mbɔw ká zee na ɛ, ka mbi ni a dǎa ni bo tul kpaa nduo-ɛ báy suoriya a tɔɔke puɔ. ⁶ Zadka'a tɔɔi puɔ na báyyi ɛ, ka dɔi nzob buɔ-eri báy nzob tul kpaɔn bɛri a baa ha ri mii: "I dǎa suoriya ka zɔɔn mɔ, bay ɔi ɛ, badu bi ká zee na mɔ zɔɔn ni ro." ⁷ Do faa mbɔw munu ndaw, mɔ baa ha ri: suoriya ká'a dɔko nulue bay tul nzob feyaa mbɔw ká suo kɛr bay bɛ ká tul feyaa bɛ na, a mbaka tul suoriya bay tul nzobri ká sɔɔn tɔnɔ mbɔw pɔɔre tɔnɔ mbɔw ká i kɔ sɔo-ri ba nzobri ká i dǎa fe báy zadɛ, a i se sɔie sɔo kɛr bay bari ya na.»

Law bay ká se tul máy ká lari bɛ zee

⁸ «Mase, máy ha ze dɔ báy lari ba sak duɔ rɔɔ tɔɔɔ sak mbɔw a zee ɛ, ka ti dǎa huu taa huu ndele, a fáake bil hul bɛ dǎka dǎka a nzáarake kpuru a zɔɔn ya ɛ woo? ⁹ Zadka'a nzaara kpuru a zɔɔn na báyyi ɛ, ka dɔi nzob buɔ-eri báy nzob tul kpaɔn bɛri a baa ha ri mii: "I dǎa suoriya ka zɔɔn mɔ, bay ɔi ɛ, lari bi ká zee na mɔ zɔɔn ni ro." ¹⁰ Munu zu ɛ, mɔ baa ha ri: dɔ faa mbɔw munu ba máy ká zɔɔn lari bɛ ká mbɔw ká'a dǎa suoriya na, led nzaaped Ngerewururi ká nulue na i dǎa suoriya bay tul nzob feyaa mbɔw ká suo kɛr bay bɛ ká tul feyaa bɛ.»

Law bay ká se tul lef ká t̃i

¹¹ Zezu baa na rɔbay mii: «Nzob mbjw munu do báy lef w̃arari ba sidi. ¹² Lεε, nzob vbiele na baa h̃a bi-ε mii: “Bǎa, feziŋa bori ká’a doko bay tul-i na mu wál taa bi h̃a m̃ timbedε key.” Báyji ε, bi-ε na wal feziŋa beri na h̃a ni báy yu-ε sidi bele. ¹³ Falε ku daa nam ndji hoy ε, nzob vbiele na mby fe beri na ngid bele a hie a zol se tusiri k̃i ká d̃i d̃i, a vǎa biε larikeri na vεb vεb riw bele bay tul feri ká law-ε hii. ¹⁴ Falε ká’a biε lari beri na o riw bele báyji ε, kɔn luye lie gbiβ bo tusirike na ku riw bele h̃a fe sum tii saw p̃uo nduo-ε. ¹⁵ Báyji ε, ka se a vǎa z̃iŋ nzob mbjw munu ká tusirike ku a nduo tul-e. Lεε, nzobke na pie ni se wǎa beri h̃a ni vǎa kɔɔ mbel puori ká d̃i. ¹⁶ Ká zadε ku na, p̃ara puuri ká mbelri s̃u na hoy kara, ka rε s̃uo-ε bay s̃uŋa mbaa bil-e, roo ε, nzob mbjw mini kara h̃a ni s̃u ya. ¹⁷ Báyji ε, ka tii saw kér bay ká bil law-ε a baa mii: “Nzob ped bǎari ba mina ze i kaw bil ndadi badak í s̃u fe, rɔɔ m̃ huka hud kɔn ká zad ni key mgbum ε? ¹⁸ Bi na m̃ ỹi bay séke luo bǎa, a mí vǎa baa h̃a ni mii: ‘Bǎa, m̃ daa feỹaa z̃iŋ Ngerewuru ndaw, a mí daa feỹaa z̃iŋ mù ndaw. ¹⁹ M̃i maa bay haña mù d̃i m̃ ba vu-o mbǎa ro. Ze munu hoy kara, mu daa z̃iŋ m̃ munu ká mù dáake z̃iŋ nzob ped bori na.’ ” ²⁰ Ro, a uru siya a se ba luo bi-ε na.

«Zadka’a t̃i lew hoy ká bi-ε mbi nun a kɔ ni na báyji ε, law-ε naa ni p̃ay bay tul vi-e na h̃a ni d̃uu a suɔ nun-ε a vǎa mgb̃a ni girik a aw nzi-ε. ²¹ Lεε, vi-e na baa h̃a ni mii: “Bǎa, m̃ daa feỹaa z̃iŋ Ngerewuru, a mí daa feỹaa z̃iŋ mù ndaw. M̃i

maa bay haŋa mù dī mǐ ba vu-ɔ mbăa ro.” ²² Ro, bi-ε na baa haŋ led káw beri mii: “I se ba vaa bo, í văa mbi maagari kere ká pie yururu í văa nduo ni, í dăa ŋgama ka nduo nduo-ε, a í dăa dikɔn ka zúɔ bal-ε. ²³ I se í văa mgba vu nday ká ŋɔɔb ndaɔ ndaɔ í ví i haŋ ni. A bo, náa súri náa dáakeri suoriya, ²⁴ bay ʒi ɛ, vu-i key ká dɔ ba sondori nzob huɔe na, ka ỵi a ví haŋ mǐ zɪŋ ni báy kumnun rɔbay. Be na, kă ze-zee, rɔɔ a ỵi haŋ mǐ zɪŋ ni ba kɪ rɔbay.” Báyyi ɛ, i tii saŋ záy sùo-ri.

²⁵ «Lεε, ŋgere led na tòn ba wáa kɔb rɔbay. Zadka’a uru saa wáa a tòn dī ya deɔ báy puɔ na báyyi ɛ, ka laa gire fe haŋri ndaw, gire nday ká nzɔbri nda r̄ŋma r̄ŋma ndaw pi. ²⁶ Ro, a dī led káw mbɪw munu ká sakra nzob haŋwri a vbi ni saŋ feke. ²⁷ Lεε, be na ka ỵiŋra báy bay haŋ ni mii: “Yü-ɔ na ze ỵi a ví ze, băa-ka i vu nday ká ŋɔɔb ndaɔ ndaɔ, bay ʒi ɛ, ka zɪŋ vi-e ká zee na báy kere.” ²⁸ Zadka ŋgere be na laa bayke na munu báyyi ɛ, ka dăa here a hii bay ndúo se bil puo bi-ε na ya. Ro ze bi-ε na t̄i a ví kod ni bay haŋa ni ka se puo. ²⁹ Lεε, ka ỵiŋra báy bay haŋ bi-ε na mii: “Mu kɔ, mbiimbam ba mina mǐ kaw zɪŋ mù key mí dăa pedri ŋɔi bamba haŋ mù, a mí mba nzaa-a ba mbɪw ya mgbaŋ. Lεε, bi na mǎa mù haŋ mǐ vu vuy mbɪw mini kara, bay haŋa mǐ i bo búru nzob buɔ-iri, búru dáake suoriya ya. ³⁰ Roo ɛ, vu-ɔ ká dɔ key ká’a faa feziŋa bori a văa biε vεb vεb bay tul máy nun pieri, a ỵi a ví ɛ, be na mǎa mù i vu nday ká ŋɔɔb ndaɔ ndaɔ haŋ ni ɛ!” ³¹ Lεε, bi-ε na ỵiŋra báy bay haŋ ni mii:

“Vu-i, bo na mù kaw zìḡ mǐ ɓaṅguo t̄ji vuri key. Ze feri riw bele ká mǐ d̄ǒke na ɓa fe bo zu. ³² Roo ɛ, d̄o nun haṅa náa d̄áari suoriya, a náa záyri s̄uò naari, bay j̄i ɛ, yu-ɔ ká d̄o ɓa sondori nzob huɗe na, ka ȳji a vi ɓáy kumnun rɔɓay. Be ká’a ze-zee na, ka ȳji ha mǐ zìḡ ni ɓa k̄i rɔɓay.”»

16

Law bay ká se tul nzob kóro fe ká ɓa nzob fe d̄áa law

¹ Zezu ɓaa ha leɗ nduobal-eri mii: «Nzob mb̄jw munu ɓa nzob feziṅa, ɛ, ka d̄o ɓáy nzob kóro fe. Báyyi ɛ, i ví ɓaa ha ni mii, nzob kóro fe ɓe na ɓie feziṅa ɓeri ɓamba. ² Lee, nzob feziṅa na d̄i ni a ɓaa ha ni mii: “Bay j̄i ze, mǐ laa se tul-a yaa yaa mini key ɛ? Mu k̄ji fal fe ɓiri ká mǐ pɔṅ zuo nduo-ɔ na ha mǐ ko, bay j̄i ɛ, ɓo na, mù máa bay kóro fe ɓiri na mb̄aa ro.”

³ «Báyyi ɛ, nzob kóro fe na ȳji a ker bay ká ɓil law-ε a ɓaa mii: “Gaṅ tul-i a náa mǐ ká ɓil peɗ ɓi key na w̄aa, mǐ d̄áa mina ɓáy s̄uò-i ro zey ɛ? Peɗ pay na mǐ ko faake ya, ze gón fe kara a ɓá sahoɓ ɓi ɓamba tasiri ndaw.” ⁴ Ka ker kpuru a d̄aa “O-oo! Mǐ ko fe ká mǐ d̄áa ro! Zadka mǐ ti ɓil peɗ ɓi na mb̄aa ɛ, fe d̄áa kere ɓiri ká mǐ d̄áa zìḡ nzobri na ndaw rɔɔ, i mgbáke mǐ ɓa s̄uò-ri ɓáy.”

⁵ «Báyyi ɛ, ka d̄i nzobri riw bele ká mbɔl gaṅ ɓe d̄o tul-ri na ha ri vi fal k̄i fal k̄i a ɓaa bay zìḡ ri. Ka vbi nzob ká vi titire d̄ekre na mii: “Bo na, mbɔl ká d̄o tul-a bay haṅa mù puo gaṅ ɓi na w̄aa, ɓa mina ɛ?” ⁶ Ka ȳjiṅra ɓáy bay ha ni mii:

“Mì púo ni guma num òa isòd sòd duo zad niṅ (4.000).” Báyyi ɛ, nzob kóro fe na ȳi a òaa ha ni mii: “Mbede mbol bo na ze do key. Káw siri òa vaa mú bumra, a mú ðaa òa isòd sòd duo zad sidi (2.000) ka do di.”

⁷ «Fale ku ɛ, ka vbi nzob ndeke di sidike na mii: “Bo na, mbol bo òa mina ze bay haṅa mù puo ɛ?” ɛɛ, ka òaa ha ni mii: “Mì púo ni bol naṅ isòd sidi báy s̄iṅ ndebe (250).” ɛɛ, nzob kóro fe na òaa ha ni mii: “Mbede mbol bo na ze do key. Mu ðaa òa isòd sidi (200) ka do di.”

⁸ «Nzob kóro fe ká fe ðaa be roḍ roḍ na, zadka gaṅ tul-e ko nzem ká'a nze munu na báyyi ɛ, be k̄i s̄uò-ɛ ka pisi ni. Tusueke ɛ, nzob tusiriri key na i nze ká tul fe òari ká tusiri key na mba led zad taṅari ká i ker bay ká se tul puoruo òari ká nulue.»

⁹ Báyyi ɛ, Zezu òaa ha ri mii: «Bi hoy kara, mì òaa ha r̄i ta-taṅ: feziṅa hayri ká tusiri key ká do báy zadɛ ya na, ì f̄aa í mgbáke buo bay haṅa bo, zadka fekeri ti nduo-r̄i mbáa ɛ, i mgbaka r̄i ha r̄i kaw zad káw kere ká do banḡuo kpaḍara na báy. ¹⁰ Nzob ká ðaa vu mbom bo tul fer̄i ká nd̄ji na, a ðaa vu mbom bo tul bawda fer̄i nd̄aw pi. A nzob ká ðaa vu mbom bo tul fe taa nd̄ji nd̄ji ya na, ka ti ðaa vu mbom bo tul bawda fer̄i ya nd̄aw pi. ¹¹ Ku waa, zadka ì ðaa vu mbom bo tul feziṅa ká tusiri key ká do nduo-r̄i ku ya waa, nzob ve roḍ a haṅa r̄i feziṅa taa tusue na ha r̄i koro ɛ? ¹² A zadka ì ðaa vu mbom bo tul feziṅa nzob k̄i ká do nduo-r̄i ku ya waa, nzob ve k̄i roḍ a haṅa r̄i fe taa hay ká do bay tul-r̄i k̄i s̄uò-r̄i ɛ? ¹³ Led

káw mbijw maa bay d́áa pedf h́a b́aa gan beri sidfi ya, bay j́i lɛ, a j́im nzoɓ mbijwke, a hii nzoɓ sidfike, mase a źúo zinj nzoɓ ni, a tun bay nzoɓ nu. I maa bay séke fal Ngerewuru ndaw, roo fal feziñari ká tusiri key ndaw buruk sidfi bele ya.»

Bayri bod bod ká Zezu baa

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)

¹⁴ *Fariziri ká i do zadɛ ká í laa bayri ká Zezu baa riw bele na, i siɛ ni siɛ hoy, bay j́i lɛ, i ba nzoɓ taka kon lariri. ¹⁵ Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Baarì na, ì hii bay d́áa sùo-rì ba nzoɓ fe d́áa báy zadɛri ká nun nzoɓri, roo lɛ, Ngerewuru na ko fe ká bil law-rì. Feri ká nzoɓri ko ba bawda fe na, Ngerewuru ko ba fe j́im ká nun-ɛ.

¹⁶ «Sew ká nzoɓri h́jɛ *bol kusol ká *Moyze d́aa báy mbederi ká *nzoɓ yaña bayri saa nzaa Ngerewuru d́aa ndaw na, do kpuru mgba sewke taa Zaa Batis. Tii sawke báy sewke taa Zaa Batis na, i ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzoɓri. Nzoɓri riw bele i nzaa faa kpuru í nduo í se d́i. ¹⁷ Bay haña tumbam báy tusiri kal na ngon bamba na ḱj, roo lɛ, bay haña vu fe ká ndji ká i vbie do bil bol kusolke ká kal na ngon kal tul-e robay.

¹⁸ «Wara nzoɓ h́aa h́aa ká nii máy be a yaa máy ḱj na, warake ku na d́aa nun pie. A nzoɓ ká yaa máy ká wara nii ni na, ka d́aa nun pie ndaw.»

Law bay ká se tul nzoɓ feziña báy Lazar

¹⁹ «Nzoɓ mbijw munu ba nzoɓ feziña, a nduo gari lari ká nduy mgbilik mgbilik a ndad bamba do sùo-ɛ, a kaw bil ndadí báy nam nam. ²⁰ Lɛɛ,

nzob mbjw munu ká ba nzob kuku, riη-ε ba Lazar sùo-ε te nuo gbör gbör riw bele na, ka naa faa hul nzob feziηa na. ²¹ Ka re sùo-ε bay dām bum ηgaw ká gay saa tutakra nzob feziηa siya zuo siri na bay réke ha bil-e ka mbaa. A le, vāyri kara i vi sel nuokeri ká do sùo-ε na.

²² «Báyji le, nzob kuku na ví hu. Lεε, led nzaaped Ngerewururi ká nulue i ví sùu para nun sùo-ε na, í vāa ha ni kaw zad káw kere ká lakun *Abaraham ká nulue. Fa le, nzob feziηa na ví hu ndaw, ha nzobri mbi ni í vāa voro ni. ²³ Báyji le, nzob feziηa na kaw zad kóko seke fe ká zad baw a ura nun-ε ba siya a ko-kóm dī dī mak, le, ka ko Abaraham báy Lazar ká i kaw lakun kī. ²⁴ Ro, a re belen a baa mii: “Bāa Abaraham, kófi ηguo hoy, mu ko nun síe bi! Mu pie Lazar ha ni ka daa vu nduo-ε nduo mbii, a tófo bo kusol-i ká huó kurum kurum key ha ni ka huó lom ha mī, bay ji le, mī ko seke fe ηgji bamba tasiri ká bil huu na key.”

²⁵ «Báyji le, Abaraham yjira báy bay ha ni mii: “Vu-i! Mu kér se tul káw bo ká bil ndadi báy káw báy kumnun bo ká tusiri kob robay na mú ko. A Lazar na laa le, kaw bil seke feri ηgji bamba. Timbede key na, law-ε huó ni ká zad ni key, a poη mù bo laa ro ze, mù kaw bil seke fe ku. ²⁶ Robay, mu ko bawda luó ká gbuke tiya do sakra naari. Ze, nzobri ká i hii bay úru saa luó buru key, í se luó-rī lew na, faa tiya. Bari ká i hii bay úru saa luó-rī lew, a í vi luó buru líe key na kara faa tiya ndaw.” ²⁷ Be nu ku ro, nzob feziηa na yjira báy bay ha ni mii: “Bāa Abaraham,

munu zu ɛ, kóƒ ŋguo hoy, mĩ ɗaa síe ká pol-a bay haɲa mù pie Lazar ha ni ka se bil puo baa, ²⁸ bay ji ɛ, yu-iri, tul-ri ndebe i kaw ɗi ku. Ka se bo a vaa baa taɲa saw feri ká tji tul-i key na bay haɲa bari na kara i vi zad kóko seke fe key na ya.”

²⁹ «Lɛɛ, Abaraham yjinra báy bay ha ni mii: “Yu-ori na, mbede ká *Moyze ɗaa báy taa *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru kara do nduori ɗi ku. Ndad bay haɲa ri laa bay bari.”

³⁰ Báyi ɛ, nzob feziɲa na baa mii: “Uwaa, baa Abaraham, i ti yaɲa bayke ya. Roo ɛ, zadka nzob tji saa sakra nzob huferi a se luori ɛ, i súo kɛr bay bari ká tul fe ɗaa bari!” ³¹ Lɛɛ, Abaraham baa ha ni mii: “Zadka i laa bay Moyze báy taa nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru ká i ɗaa do mbede na ku ya ɛ, nzob tji saa sakra nzob huferi hoy a vaa baa ha ri kara, i ti yaɲa bayke ya.”»

17

*Bay ká se tul feyaa báy ndáka buma zinj kɪ
(Mat 18.6-7,21-22; Mrk 9.42)*

¹ Zezu baa ha led nduoɓal-eri mii: «Fe ká'a ɗaa ha nzob ɗaa feyaa na, ti lad ya. A roo ɛ, kóko seke fe a doko tul nzob ká ɗaa ha ku-ɛ ɗaa feyaa na! ² Siɲ bawda tisaw do sol nzobke a vbu ni bo maambii na ndad mba haɲa ni kaw báy kumnun a ula led mbjw ká ndji ká sakra ledri ká do key na ha ni ɗaa feyaa. ³ Munu zu ɛ, ì nze báy sùo-ri!

«Zadka yu-ɔ ɔ́aa feyaa le, mu vaa ɔ́aa bayke zinj ni. Ze ɔ́o, ka suo kɛr bay be ká tul feyaa be na le, mu nda bumake zinj ni. ⁴ Ze, ka ɔ́aa feyaa zinj mù faa ɔ́al ba tɔno say ká ɔ́il nam mbijwke na ku hoy, rɔɔ a suo kɛr bay be, a ví vbi mù law huoke munu ɔ́anguo le, mu nda bumake ka zinj ni.»

⁵ Báyii le, *nzoɔ ndáy nzaapedri ɔ́aa ha Ngerembay mii: «Mu ha mbika law ɔ́uru ka ngji ɔ́a pola pola.» ⁶ Leɛ, ka yjinra báy bay mii: «Zadka mbika law ɔ́aarɛ ngɔɔ ya maa para túj ká ndji hoy le*, ì máa ɔ́aa ha puu ká ɔ́o ku bay haɔa ni ka muu báy saw-ɛ a zo ɔ́o maambii a ɔ́ar saw ká ɔ́i, le, a ɔ́aa vu mbom ɔ́o tul-rɛ.»

Ped ɔ́aa leɔ káw Ngerewuru

⁷ «Munu ká nzoɔ mbijw ká sakra ɔ́aarɛ ɔ́o báy leɔ káw mbijw ka'a pɔɔ ped payri, mase ped kóro ndayri zuo nduo-ɛ, rɔɔ leɔ káw na uru saa waa a vi le, ka'a ɔ́aa ha ni mii: “Vi ɔ́a vaa mú káw nzaa fe sum key” le? ⁸ Uwaa, ka ti ɔ́aa munu ya, roo le, a ɔ́aa ha ni mii: “Suo gari ɔ́ori, mú léke sùo-ɔ́ri dem dem, a mú kára fe sumri na ha mɛ su a mí nzo fe zuo ɔ́i ndaw rɔɔ, mu su taa ɔ́ori a mú nzo zuo ɔ́i báy.” ⁹ Leɔ káw ká ɔ́aa fe báy zadɛ maa báy nzaa ká gan tul-e mbi ha ni na waa, ɔ́a fe ka'a ɔ́aa taambɔl ha ni rɔɔbay le woo? U-uu, munu ya! ¹⁰ Baarɛ hoy kara ɔ́o faa mbijw munu ndaw, zadka ì ɔ́aa feri riw bele ká mɛ mbi nzaa-i ká ɔ́i ha rɛ na, ndaɔ bay haɔa rɛ ɔ́aa mii:

* **17:6** 17.6 Báy nzaa gerek le, ɔ́a para túj ya, roo le, Zezu ɔ́aa bay se tul para *mutarde* ka ngɔɔ maa para túj.

“Buru ɓa leɗ káwri hoy, ze búru ɗaa peɗ ká ɗo nun haɗa buru ɗaa.”»

Zezu vaa nzobri ká kp̄iri zuo sùo-ri

¹¹ Zezu se ɓa Zuruzalem, a kal ɓáy faa ká ɓo sakra kuɗu zaɗ ká Samari ɓáy Galele. ¹² Zaɗka’a t̄ji puo mb̄jw munu ɓáyji le, nzobri duo ká kp̄iri zuo sùo-ri na, i suo nun-ε í t̄a a í ɗo ɗi ngeren, ¹³ í ɗaa bawda kusol-ri ɓo siri mii: «Zezu, Mbay ɓuru, kóɗ nguɔ hoy, mu ko nun síe ɓuru key!» ¹⁴ Leε, zaɗka’a mbi nun-ε, a ko ri na ɓáyji le, ka ɓaa ha ri mii: «Ì se ɓo í v̄a k̄ie sùo-r̄i ha nzob fe poyri ha ri ko.» Zaɗka i zol í se faa na ɓáyji le, kp̄iri ɓari na o ha sùo-ri duo mgberen. ¹⁵ Nzob mb̄jw ká sakra ɓari na, zaɗka’a ko kp̄iri ká o ká sùo-ε na ɓáyji le, ka ȳji ɓáy tul ɓal-ε nzek, a pisi Ngerewuru ɓáy bawda kusol-e ɓelen ɓa siya, ¹⁶ a huku siri gburuk ká saw ɓal Zezu a h̄ake ni taambol. Nzobke ku na, ka ɓa nzob ká Samari ká Zibri ko ri ɓa fe ya. ¹⁷ ɓáyji le, Zezu mbi ɓay a ɓaa mii: «Bari na w̄a, kp̄iri o ká sùo-ri ɓáy zaɗ ɓari duo riw bele ya le? W̄a, nzob t̄no mb̄jwkeri na, i ɗo zaɗ ha le? ¹⁸ Roɔ, í p̄oɗ ɓa nzob tul puo key hoy ȳji a ví ɗaa taambol ha Ngerewuru key le?» ¹⁹ Fa le ku ɓáyji le, Zezu ɓaa ha ni mii: «Úru siya a mú se zaɗ seɗ ɓo. Law-a ká mù ɗaa ɓo tul-i na ya mù ro.»

Sie ha Ngerewuru a ví réke mbay le?

(Mat 24.23-28,37-41)

²⁰ Nam mb̄jw munu, *Fariziri vbi Zezu ɓay mii: «Sie ha ndaw roɔ, Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key le?» Leε, Zezu ȳj̄nra ɓáy ɓay ha ri

mii: «Réke mbay Ngerewuru na a vika báy faa kóko báy nun gbak gbak ya. ²¹ Rɔbay, nzob ti báa mii: “Ka ɔo key!” mase, “Ka ɔo lew!” ya, bay ʒi le, ʒi kɔ, réke mbay Ngerewuru na ɔo sakra baari timbede key ro.»

Sie haa roo, Vu Nzob a vi tusiri key le?

²² Fale ku bayji le, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Bil namri ka'a vika na, ʒi ɔaa kon kóko bi *Vu Nzob nam mbijw munu hoy ka sakra nam beri na ku, roo le, ʒi ti kóko ni báy nun-rɔ ya báy. ²³ Nzobri báa ha rɔ mii: “Vu Nzob na ɔo key,” mase “ka ɔo lew.” Lele, ʒi se ɔi ya, ʒi ɔuu fal-ri ya. ²⁴ I kɔ, munu ka mbam sie yela a taɲ zad gberere saa fi hodo kpuru mgba fi gel na, sieke ka bi Vu Nzob mi vi na, a ɔoko faa mbijw munu ndaw. ²⁵ Roo le, pola roo bay haɲa mi vi na, ɔo nun haɲa bi Vu Nzob mi kɔ seke fe ngji bamba tasiri, a nzobri ka timbede key kara i tuɲ mi ngerenɲ.

²⁶ «Nam ka bi Vu Nzob mi vika na, a ɔoko faa mbijw munu báy feri ka kal báy sewke taa *Noe na. ²⁷ Sewke ku na, nzobri su fe i nzo fe, mayri báy warari i yaa ki kpuru maa báy nam ka Noe nduoke bil hul tumbii na. Fale ku le, mbii vi yaa zad remlen remlen, a bie nzobri mburuk mburuk riw bele. ²⁸ Sie vi bi Vu Nzob na, a ɔoko faa mbijw munu báy fe ka kal báy sewke taa *Lod na. Nzobri su fe i nzo, i hie fe zɲi ki ba lie ba lew, i paa wari a i ɔaa hulri. ²⁹ Roo le, nam ka Lod tɲike saa puo ka Sodom na, Ngerewuru pie báy huu báy tisawri ka mbi huu gay saa nulue zuo siri, a se bilam bilam a bie ri riw bele. ³⁰ Namke

ká bi Vu Nzob mĩ yji mí tji ká nun nzobri na, a doko faa mbjw munu ndaw.

³¹ «Namke ku na, nzob ká mgba taram ká tul hul siya na†, ze fe beri do bil hula kara, ka ti dí a se dí bay vaa fáa ya. A nzob ká do waa kara, ti yji a se puo ya ndaw. ³² I kér se tul máy Lof ká fere kóm wöri, a zinj hud na í ko. ³³ Nzob ká'a nzaa faa koro kumnun be na, a doko bay kumnun taa tusueke ya. Roo le, nzob ká'a pön sùo-ε yod na, a koro kumnun taa tusueke. ³⁴ Mĩ baa ha ri ta-ta: ká bil sunke ká bi Vu Nzob mĩ ví na, nzobri sidí i naan̄a hii zinj kji mbjw. Lεε, i mbika nzob mbini, a í pön nzob mbje mgbami. ³⁵ A máyri sidí ká i doko dúu fe ká nzaa san mbjw na, i mbika nzob mbini, a í pön nzob mbje mgbami. ³⁶ [Wārari sidí ká i doko waa na, i mbika nzob mbini, a í pön nzob mbje mgbami.»] ³⁷ Báyji le, led nduobal-eri vbi ni mii: «Mbay, zad ha roo, fe niri key na a kál ká dí le?» Lεε, ka yjira bay ha ri mii: «Zad ká hud fe bo dí na, zadε na ku ze tamiri mbu kji ká dí.»

18

Law bay ká se tul máy sie bay nzob kún sal bay

¹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri bay kjeke ri daa nzaa bay kere ban̄guo, í ha sùo-ri ta ká dí ya. ² Ka baa ha ri mii: «Puo mbjw munu na, nzob kún sal bay do dí, le, ka hje Ngerewuru ya ndaw, a ko nzob ba fe ya ndaw

† **17:31** 17.31 Zibri na, zadka i daa hul le, i daa tul-e aa rad rad do dí ba zad mgbaka taram bari.

pi. ³ LEE, ká puoke ku na, máy síe mbiw munu do di ku ndaw, a se luo-ε banɔɔ kpadara bay haɔa ni ka daa bay be bay zaɔe ha ni a baa mii: “Mu ndáda faa bay búru nzoɔ tul ngani bi na ha mi.” ⁴ LEE, nzoɔ kún sal bay na hii bay kún sal bay be na ha ni ya munu munu banɔɔ kpadara. Ro, a ker ká bil law-ε mii: “Ba tusue ki, mi hie Ngerewuru ya ndaw, mi ko nzoɔ ba fe ya ndaw, ⁵ roo le, munu ká máy ni key na yoklo mi bamba na, mi ndáda faa bay be na ha ni. Munu ya le, ka’a ví luo-i banɔɔ kpadara ha tul-i wura woɔ woɔ gor hoy.”»

⁶ Fale ku bayji le, Ngerembay baa ha nzoɔri ká zaɔe ku mii: «I laa bay ká nzoɔ kún sal bay ká ndaya baa key na ta-taɔ! ⁷ Waa, Ngerewuru a daa mina a ndada faa bay nzoɔ taa beri ká i re ha ni suɔ bay bisie na ya le woo? Waa, a pón ha fale di le? ⁸ Mi baa ha ri ta-taɔ: ka’a ndáda faa bay bari na ba vaa hoy ha ri. Ku waa, zadka bi *Vu Nzoɔ mi yi mi vi tusiri key na waa, mi zin nzoɔri ká i kaw tul mbika law bari na ki zu le?»

Law bay ká se tul Farizi bay nzoɔ mbú larimbuo

⁹ Robay, Zezu mbi law bay key a baa bay tul nzoɔri ká i ko sùo-ri ba nzoɔ fe daa bay zaɔeri, a i kóke ku-i bari ba fe ya na. ¹⁰ Ka baa mii: «Nzoɔri sidi, i se bil *hul kani Ngerewuru bay daa nzaa bay kere. Nzoɔ mbini ba Farizi, a nzoɔ mbje laa le, ba nzoɔ yaɔa larimbuo. ¹¹ Bayji le, Farizi na naa sùo-ε ngeren a do siya a daa nzaa bay kere ká bil law-ε, a kiike fe daa beri

mii: “Ngerewuru bi, mi ha mu taambol, bay ji le, mi do munu ba bie nzob hawri ku ka i ba nzob riibari ya ndaw, nzob daa ndayari ya ndaw, nzob daa nun pieri ya ndaw, mase mi do munu ba nzob yaaŋa larimbuo ka do key na ya ndaw pi. ¹² Bi na, bil dimasi mbijw mbijw riw bele na, mi san suo-i mi su fe ya faa bal ba sidfi sidfi, a ferri riw bele ka mi zinj na, duo le, mi naa mbijw ha mu.” ¹³ Bayji le, nzob yaaŋa larimbuo na laa ro naa suo-e a do di di huo-e, a hii bay ura nun-e ba siya ba luu Ngerewuru ya, roo le, ka nda law-e zad zad a baake bay ha Ngerewuru mii: “Ngerewuru bi, mu ha law-a ka huo lom ka tul-i, bi ka mi ba nzob feyaa na.”» ¹⁴ Lee, Zezu baa mii: «Mi baa ha ri ta-taŋ: nzob mbu larimbuo key na, Ngerewuru naa bay ka tul-e ha ni yi a se puo bay law huoke. Roo le, nzob taa haw ka ba Farizi na, bay do tul-e bay, bay ji le, nzob haa haa ka ura tul-e ba siya le, Ngerewuru a mgbaka tun siri, a nzob ka din tul-e laa le, ka’a ura do siya.»

Zezu sam fe zuo tul ledri

(Mat 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Lee, nzobri faa led tupenri hoy kara i vieke luu Zezu bay haŋa ni ka daa nduo-e bo tul-ri. Zadka led nduobal-eri ko munu na bayji le, i haa ri. ¹⁶ Roo le, Zezu ha ri soro bay led tupenri na ba lakun-e a baa mii: «I ala ledri ha ri vi luo-i bo, i haa ri ya, bay ji le, Ngerewuru re mbay ka tul bari ka i do munu ka ledri key. ¹⁷ Mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue ki: nzob ka yaa Ngerewuru ba law-e ha ni re mbay ka tul-e munu ka led na

ya ɛ, ka ti ɔko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya wǔm.»

Soro bay ká se tul feziŋa

(Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Báyii ɛ, mbay Ziɓ mbijw munu vbi Zezu mii: «Mbay kere, fe ʒi ze mǐ ɔ́áa ndaw roo bay ʒiŋke kumnun ká ɔo ɓanɗuɔ na ɛ?» ¹⁹ Lɛɛ, Zezu ʒi a ɓaa ha ni mii: «Bay ʒi roo, mù ɔ́i mǐ ɓa nzob kere ɓo, nzob ki mbijw mini ká nde ni nde na, tiya. ²⁰ Mu ko, bol kusolri ká Ngerewuru ha nzobri na ɓaa mii: “Mù ti ɔ́áa nun pie ya, mù ti ika nzob ya, mù ti ri-riiɓa ya, mù ti kúɔf bay zuo nzaa nzob ya, roo mù ɔ́áa vu mbom ɓo tul ɓáa-ka ɓáy máa-ŋa*.”» ²¹ Báyii ɛ, ledɓan na ʒiŋra ɓáy bay ha ni mii: «Bol kusolkeri ku na, ɓáy kuban ɓi ki hoy mǐ ɔo tul-e riw bele ʒi vuri.» ²² Fale ká Zezu laa bay ɓe na munu báyii ɛ, ka ʒiŋra ɓáy bay ha ni mii: «Fe mbijw puo mù roɓay. Fe ɓori riw bele ká mù ɔ́oke na, mu se mú vǎa faa mú hie, a mú pón larike mú léke nzob kúkuri. Munu ndaw roo, mù ɔko ɓáy feziŋa taa tusuɛkeri ká nulue ɓáy. Fale ro ɛ, mu ʒi mú se fal-i ɓáy.» ²³ Zadka ledɓan na laa bayke na munu báyii ɛ, ka siŋ tunun-ɛ mbid mbid, bay ʒi ɛ, ka ɔo ɓáy feziŋari ŋɗi ɓamba tasiri. ²⁴ A zadka Zezu ko ni ká'a siŋ tunun-ɛ mbid mbid na báyii ɛ, ka ɓaa mii: «Do ŋoŋ ɓamba bay haŋa nzob feziŋari ɔ́iŋ tul-ri ha Ngerewuru re mbay ká tul-ri! ²⁵ Bay haŋa zambal ka nduo luɔ zoɔ a ʒi ká nun-ɛ na ɔo ŋoŋ

* **18:20** 18.20 ʒi keɛ 20.12-16; Kiŋa bol kusol ba sidike 5.16-20.

ɓamba tasiri. Roo ɛ, haɲa nzob feziɲa diɲ tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, do ngon ɓamba tasiri kal di roɓay.» ²⁶ Báyii ɛ, bari ká i do zadɛ ká i laa bayke na i baa mii: «A munu ku waa, nzob ve ze a máa bay zín pam na báy ɛ†?» ²⁷ ɛɛ, Zezu yiɲra báy bay mii: «Fe ká nzobri maa d́aa ya na, Ngerewuru maa d́aa.»

²⁸ Báyii ɛ, Piyer baa ha Zezu mii: «Mu ko, buru na buru pon fe bururi riw bele ká buru doke na bay séke fal-a.» ²⁹ ɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-taɲ ba tusue ki: nzob ká pon hul be, mase máy be, mase yu-eri, mase nzob mbón niri, mase vi-eri bay tul réke mbay Ngerewuru na ɛ, ³⁰ Ngerewuru a haɲa ni fe kiri ngji ɓamba ká bil sew ká náa káwri di timbede key, roo ká bil sew ká'a ví vuku na, ka'a haɲa ni kumnun ká do ɓanguo na.»

*Zezu baa bay kóko seke fe ká'a t̃i tul-e
(Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34)*

³¹ Fale ku báyii ɛ, Zezu faa leɗ nduobal-eri ká duo fale sidi na ha ri do fi mbjw bod, a baa bay ha ri mii: «Ì laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro ṽy. Ká zadɛ ku na, bayri riw bele ká *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru d́aa do bil mbede ká se tul-i bi *Vu Nzob na, a doko báy zadɛ. ³² I pon m̃i bo nduo nzobri ká i tuu

† **18:26** 18.26 Fe ká Zezu baa bayke ká zadɛ ni key na, tuku leɗ nduobal-eri, bay yi ɛ, Zibri ker mii, nzob ká do báy feziɲa ngi-ngji na, feziɲa be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, roo puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo ɛ, Zezu kie ri mii, kér bay bari do báy faake ya.

Ŋgerewuru ya. Bari na i síe m̀í í rad m̀í, a í sa-
sami zuo nun-i. ³³ I ndaka m̀í báy ndoy don a í i
m̀í. Ndeke d̀i nam sayke le, m̀í t̀ji saa luo hud.»
³⁴ Roo le, bay ká Zezu baa na, leɗ nduobal-eri laa
taɗ ya mgbaj. Saw bayke ku na muu ri muu ha
ri ko fe ká'a baa bayke na ya.

Zezu mgbuɗa nun raw ha ni ko zad
(Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Zadka Zezu se a do d̀i ya deb báy puo ká
Zeriko na báyii le, raw mbijw munu kaw lafaa a
goɗ fe. ³⁶ Zadka'a laa gire bal nzobri ká mgbaj
riɓ riɓ ká i kal faa na báyii le, ka vbi bay mii:
«Saw seɗ baarɓ key na waa, ba ji k̀i zu maale?»
³⁷ Lee, i baa ha ni mii: «Zezu ká Nazareɗ na ze
kal faa key vay.» ³⁸ Zadka'a laa bayke na munu
báyii le, ka guu fe belaj mii: «Zezu, *vu bulu
David, kóɗ nguɔ hoy mu ko nun síe ɓi!» ³⁹ Lee,
nzobri ká i se pola na, i uru zinj ni bay haɗa ni ka
pón nzi-ε. Roo le, ka guu fe mgbaj mgbaj ba pola
pola robaj mii: «Vu bulu *David, kóɗ nguɔ hoy
mu ko nun síe ɓi!» ⁴⁰ Báyii le, Zezu s̄i bal-ε zik
a do a mbi nzi-ε bay haɗa ri mgbaj ni í vieke ha
ni. Zadka raw na soro a vi lakun Zezu na báyii
le, Zezu vbi ni mii: ⁴¹ «Fe ji ze mù hii bay haɗa
m̀í daa ha mù le?» Lee, raw na yijira báy bay
ha ni mii: «Mbay, mu daa ha m̀í ko-kóm ba k̀i
robaj.» ⁴² Lee, Zezu ỳi a baa ha ni mii: «Mu ko-
kóm ba k̀i. Law-a ká mù daa ɓo tul-i na vaa mù
ro.» ⁴³ Báyii le, ká zadɗe ku hoy ka ko-kóm a se fal
Zezu na a pisi Ŋgerewuru. Ruɔ nzobri riw bele
ká i ko feke na, i pisi Ŋgerewuru ndaw.

19

Zezu báy Zase

¹ Zadka Zezu t̄ji Zeriko na, ka saka báy faa bil puo. ² Lεε, nzoɓ mb̄jw ká ɓa nzoɓ feziɓa ká riɗ-ε ɓa Zase ká ɓa ɗgereε tul *nzoɓ yaaɓa larimbuori na do di. ³ Be na, ka nzaa faa bay kóko, waa Zezu na ɓa nzoɓ ve k̄j gbaɗ le? Roo le, munu ká'a ɓa goy nzoɓ bamba tasiri na, ka ziɗ faa ká bay kóko ni ya bay tul ruo nzoɓri. ⁴ Ro, a duu pola a vaa hil tul puu ká ɓa *sikomɔr* a kaw di bay kóko Zezu ká'a kál báy faa ká ɓo saw puu na ku. ⁵ Zadka Zezu ví t̄ji saw puu na ku báyji le, ka ura nun-ε ɓa siya a ɓaa ha ni mii: «Zase, mu di ɓa vaa, bay ji le, vuri key na, ndaɗ bay haɓa m̄i naa bil puo ɓo.» ⁶ Lεε, Zase na takra a di saa tul puu na, a mɓba ni báy suoriya. ⁷ Báyji le, nzoɓri riw bele ká i do zadε í ko feke na i ɗɗu-ɗɗuri í ɓaa mii: «Daa mina roo, ledɓan key se a vaa naa luo nzoɓ feyaa ká mini key le?» ⁸ Lεε, Zase soro a ví do pol Ngerembay a ɓaa ha ni mii: «Mbay, mu ko, fe biri na, m̄i wál saa sikɗa bay haɓa nzoɓ kukuri. Ze, zadka m̄i yaa fe nzoɓ ɓa bukru laa le, m̄i haɓa ni k̄j niɗ nde tul-e taa mb̄jwke na ku.» ⁹ Báyji le, Zezu ɓaa ha ni mii: «Vuri key na, pam do bil puo key ro, bay ji le, ledɓan ni key na ka ɓa vu bulu *Abaraham ndaw. ¹⁰ Tusueke le, ɓi *Vu Nzoɓ na, m̄i vi bay nzaa nzoɓri ká i ze-zee na bay yaaɓa ri.»

*Law bay ká se tul mbay báy nzoɓ ped beri
(Mat 25.14-30)*

11 Zezu mbi law bay mbjw rɔbay a ɓaa ha nzobri ká i ví laa bay beri na. Munu ká'a tòn ɗi ya deɓ ɓáy Zuruzalem na, nzobri ker mii, réke mbay Ngerewuru na a tji tul-rì kod munu hoy. 12 Lɛɛ, ka ɓaa mii: «Nzob mbjw munu ká saw be ɓa mbay se ɓa varu faa ɗike bay haɗa ri mbi ni ɓa mbay ndaw rɔɔ, a yi a vi saw puo be na ɓáy. 13 Pola rɔɔ bay zól na, ka ɗi nzob ped beri ká duo. Nzob haɗa haɗa ɛ, ka ha ni lari maa ɓáy lari ped few say a ɓaa ha ri mii: “Lari ká mǐ ha rì key na, ì ɗáake fe hieri kpuru maa ɓáy yi ɓi.” 14 Roo ɛ, nzob puo beri na, i tun ni ngeren a í pie nzob nzaa pedri se fal-ɛ bay ɓaa ha ngeredomayri mii: “Ledbanke ku na ɓuru hii bay haɗa ni ka ɓa mbay ɓuru ya.”

15 «Zadka ngeredomayri ɗaa ni kaw ɓa mbay, ká'a yi a vi saw puo be na ɓayji ɛ, ka ha ri ɗi nzob ped beri ká'a ha ri lari pola na bay kóko waa, nzob mbjw ɛ, zin mbiike ɓa mina mina ɛ? 16 ɓayji ɛ, nzob titire ɗekre na vi a ɓaa mii: “Mbay, lari ká mù ha mǐ na, mǐ zin kǐ ɓa duo zuo tul-e rɔbay.” 17 Lɛɛ, mbay na ɓaa ha ni mii: “Ndad ɓamba, led ped kere! Munu ká mù ɗaa vu mbom ɓo tul vu feri ká ndji mini na, mǐ haɗa mù re tul ngerepuori ɓa duo ro.” 18 ɓayji ɛ, nzob ndeke ɗi sidike vi a ɓaa ha ni mii: “Mbay, lari ká mù ha mǐ na, mǐ zin kǐ ɓa ndebe zuo tul-e.” 19 Lɛɛ, mbay na ɓaa ha ni mii: “Bo na kara mǐ haɗa mù re tul ngerepuori ɓa ndebe.” 20 Lɛɛ, nzob ped kǐ yi a vi a ɓaa ha ni mii: “Mbay, mu ko, lari ká mù ha mǐ na ze ɗo key; mǐ kuo ɓáy vay gari luk luk mí ɗaa muu. 21 Mǐ ɗaa hje, bay

ji ɛ, bo na, mù ba nzob ká mù yɛɛ bamba tasiri, a mú ɗaa ped ndaw roo mú zɛɛ fe ya ndaw, mù ru fe ndaw roo mú mɓu zuo tul kɛ ya ndaw pi.”
 22 Báyyi ɛ, mbay na baa ha ni mii: “Bo led káw ká mù ndaya! Báyy bay bo ká mù baa ká nzaa-a ku na, mɓi ɗáake bay bo tul-a. Mù ko mɓi ba nzob ká mɓi ngon bamba tasiri, ká mí ɗaa ped ndaw roo, mí zɛɛ fe ká ɗi ya ndaw, mí ru fe ndaw roo, mí zɛɛ lereke ká ɗi ya ndaw pi. 23 A munu ku waa, ɗaa mina mù ha lari bi na ha nzob kɛ kpaa a ɗáake ped, ze síe yɛɛ bi ɛ, mɓi zɛɛ mbiike zúo tul-e ya ɛ?” 24 Fale ku báyyi ɛ, ka baa ha nzobri ká i ɗo zadɛ ku na mii: “Lari ká ɗo nduo-ɛ na, ì naa í ha nzob taa ha ká ɗóke ba duo na.” 25 [Lɛɛ, i baa ha ni mii: “Mbay, be na ka ɗo báyyi lari ba duo ro!”] 26 Báyyi ɛ, ka baa ha ri mii: “Mɓi baa ha ri: nzob ká ɗo báyyi fe na, Ngerewuru a haɲa ni kɛ nde tul-e. Roo ɛ, nzob ká ɗóke ya na, ha ká ndii ká’a ɗóke na kara, ká’a náa ɗɗɗ a pon ni. 27 A bay ká se tul nzob tul ngani biri ká i hii bay haɲa mɓi re mbay ká tul-ri ya na, ì mgbá ri i vieke ha mɓi, a í vberé ri ká nun-i key ha mi ko.”»

Zezu tji Zuruzalem

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Zqa 12.12-19)

28 Fale ká Zezu baa bay mini báyyi ɛ, ka nda faa pol ha nzobri bay séke Zuruzalem. 29 Zadka’a tòn ɗi ya deb bay tji puo Befaze báyyi Betani ká ɗo ɗi ya báyyi kuo ká riɲ-ɛ ba Oliviye na, ka pie led nduobal-eri sidɛ ha ri se pola a baa ha ri mii: 30 «Ì se puo ká ɗo pol-rɛ ku. Zadka ì tji ɗi na, ì zɛɛ vu maasoba mbjw ká i taa ni ɗo ɗi, ká nzob kaw

tul-e ba mbjw ya rɔɔbay. I hina ni í víke h̄a m̄i.
³¹ A zadka nzob vbi r̄i mii: “Bay j̄i r̄oɔ, ì hina ni
 ɛ,” ɛ, ì baa h̄a ni mii: “N̄gerembay ze se sieke.”»

³² Lɛɛ, b̄ari ká’a pie ri se na, i z̄iŋ feri riw bele
 munu ká’a mbi nzi-ɛ ká d̄i ha ri na. ³³ Zadka i d̄o
 hina vu maasoba na munu báyȳi ɛ, b̄aa gan̄keri
 na vbi ri bay mii: «Bay j̄i nd̄aw r̄oɔ, ì hina vu
 maasoba na key ɛ?» ³⁴ Lɛɛ, i ȳiŋra báyȳ bay mii:
 «Ŋgerembay ze se síeke.» ³⁵ Falɛ ku ɛ, i se báyȳ
 vu maasoba na h̄a Zezu. Ro, í d̄aa maagari b̄ari
 zuɔ tul-e í h̄a Zezu hil a kaw d̄i. ³⁶ Zól̄i b̄ari na
 báyȳi ɛ, nzobri laba maagari b̄ari zuɔ faa ká pol-
 e bay haŋa ni ka se tul-e a kál. ³⁷ Munu ká’a d̄o d̄i
 ya deb̄ báyȳ Zuruzalem báyȳ faa ká uru saa tul kuo
 Oliviye na báyȳi ɛ, ruɔ led̄ nduoɔbal-eri riw bele
 d̄aa bawda suoriya, a í tii saŋw písi N̄gerew̄uru
 báyȳ bawda kusolri bay tul fe san̄ri riw bele ká i
 kɔ báyȳ nun-ri na ³⁸ í baa mii:

«Ndad̄ bay haŋa N̄gerew̄uru ka s̄ám fe zuɔ tul
 mbay

ká vi báyȳ riŋ N̄gerembay!

Law lom báyȳ riŋ d̄ika ba taa N̄gerew̄uru ká kaw
 nulue!»

³⁹ Báyȳi ɛ, Farizi han̄eri ká i d̄o sakra ruɔ
 nzobri na i baa h̄a Zezu mii: «Mbay, mu úru z̄iŋ
 led̄ nduoɔbal-ari na ha ri mgba nzaa-ri.» ⁴⁰ Lɛɛ,
 Zezu ȳiŋra báyȳ bay ha ri mii: «Mì baa ha r̄i ta-
 taŋ, zadka b̄ari key na i mgba nzaa-ri ɛ, tisawri
 ká d̄o key kara, i gúu fe b̄elen̄ b̄elen̄!»

Zezu rɛ rɛw bay tul nzobri ká Zuruzalem

⁴¹ Zadka Zezu tòn̄ d̄i ya deb̄ báyȳ Zuruzalem
 ká’a mbi nun-ɛ a kɔ puoke na báyȳi ɛ, ka rɛ-rɛw

bay tul nzobkeri ⁴² a baa mii: «Áa! Baarì nzobri ká Zuruzalem, mĩ rɛ-rɛw bay tul-rĩ! Ba fe ká ì laa saw bay fe ká'a máa haɲa rĩ káwke dɛkɛkɛ timbɛdɛ key na zu! Roo ɛ, timbɛdɛ key na fekeri ku na fumra nun-ri gbibli. ⁴³ Tusueke ɛ, namri ká'a ví vuku na, nzob tul nɲani baarĩ t̃i tul-rĩ bay kiri puo baarĩ gbuk do sikda, a í nduo zad̃ yaa yaa ⁴⁴ í biɛ puo baarĩ na kpukdu kpukdu, hulri ndaw, baarĩ nzob puori ndaw pi. I ti póñ tisaw hulri mbjw kara kay tul k̃i ha rĩ ya, bay ji ɛ, sew ká Ngerewuru vi bay yaɲa rĩ na, vuo law-ri ya.»

Zezu kaw hul kani Ngerewuru

(Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; Zaa 2.13-22)

⁴⁵ Báyi ɛ, Zezu se bil mgbaj ká *hul kani Ngerewuru do d̃i a tii saw ñi nzob dáb fe híeri ká d̃i ⁴⁶ a baa ha ri mii: «Ngerewuru baa ká bil mbede be mii: “Hul bi na a bá hul d̃aa nzaa bay kere*!” Roo ɛ, baarĩ na ì fere ni ba puy nzob riibari.»

⁴⁷ Zezu fere fe báyi namri riw bele ká bil hul kani Ngerewuru. Ngerenzob fe poyri báyi *nzob fere nzobri bol kusolri, roo báyi ngerɛ Zibri ndaw na, i nzaa faa bay ika ni. ⁴⁸ Roo ɛ, i ko faa ká bay zinjke ni ya, bay ji ɛ, ruo nzobri riw bele te suku-ri kie bay láake bay be.

20

Ngerɛ tul Zibri vbi bay kóko saw hurusuo Zezu
(Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33)

* **19:46** 19.46 Ezay 56.7.

¹ Nam mbjw munu ká Zezu dfo fére nzobri fe a ka-káa Bay Kere ká bil mgbanj ká *hul kani Ngerewuru dfo dī na, *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, rɔɔ báy ngerɛ Zibri ndaw na, i ví ² vbi ni bay mii: «Mu baa ha buru laa, waa, a ve ze mbi nzaa ha mù ndaw rɔɔ mù dáake fe niri key le? Mase, nzob ve ze ha mù faa dáake le?» ³ Lɛɛ, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Bi kara, mǐ vbika rǐ bay mbjw bay kókó. I baa ha mǐ laa: ⁴ dáa tul nzobri nduo mbii ká Zaa daa na waa, uru saa luo Ngerewuru mase, uru saa luo nzobri hoy le?» ⁵ Ro, í tii saw máy bay ká sakra kǐ mii: «Náa báari mina ro le? Zadka náa yjirari báy bay ha ni mii, “uru saa luo Ngerewuru” le, a yǐi a vbi naari mii, bay jǐ ndaw rɔɔ náa dáari law naari bo tul bay ká Zaa baa na ya le? ⁶ A zadka náa baari mii, “uru saa luo nzobri” le, ruo nzobri riw bele na, i vbuku naari báy tisaw bay ika naari, bay jǐ le, bari na, i kɔ Zaa ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru.» ⁷ Báyjǐ le, i yjira báy bay ha Zezu mii: «Dáa tul nduo mbii taa Zaa na, buru kɔ zad ká uru saa dī ya.» ⁸ Lɛɛ, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Bi hoy kara mǐ ti kǐe rǐ nzob ká mbi nzaa ha mǐ dáake fe niri key na ya ndaw.»

*Law bay ká se tul nzob pefri ká law-ri ndaya
(Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12)*

⁹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a tii saw báake bay ha nzobri mii: «Nzob mbjw munu

mgba wáa a maa para puuri do di*. Fale le, ka pon pedke zuo nduo nzoḅ pedkeri ká'a faa ri na, bay haṅa bo few hóro lere puu na vi le, i wál taa beri, a í pón taa bari. Fale ku roo, a zol a se varu bay dáa nam ṅgi-ṅgi. ¹⁰ Zadka few hóro lereke na vi báyii le, nzoḅ wáa na pie lef káw be mbiw se luo nzoḅ pedkeri na bay haṅa ni ka vaa yaa lereke haneri ká do bay tul beri na a vike ha beri. Roo le, nzoḅ pedkeri na i ndaka lef káw be na wob wob, a í nii ni zol nduo-ε hoy soli tan haṅa ni fe. ¹¹ Leε, nzoḅ wáa na pie lef káw be ki na robay. Leε, be na kara, i mgba ni i ndaka ni wob wob ndaw, í rad ni a í nii ni zol nduo-ε hoy soli. ¹² Báyii le, nzoḅ wáa na yii a pie lef káw be ki ndeke di sayke. Leε, be na, i ha ni nuo mgbarmi mgbarmi, a í nii ni tji kele. ¹³ Báyii le, nzoḅ wáa na ker ká bil law-ε a baa mii: "Key waa, mi dáa mina ro zey le? Vu-i ká mi ko ni ba nzoḅ nun-i na, mi pie ni se luo-ri. Ko ya le, i hie ni." ¹⁴ Roo le, zadka nzoḅ pedkeri na i mbi nun-ri í ko vu nzoḅ wáa na báyii le, i baa bay ká sakra ki mii: "I ko, nzoḅ ká'a mgbaka fe pile na zu! Náa iri ni, a bo náa ponri fe pile na ba taa naari." ¹⁵ Ro í vaa mbi ni í vbu ni mgbirin bo fal wáa na a í i ni.

«A munu ku waa, fe ji ze nzoḅ wáa na a dáa

* **20:9** 20.9 Ká zad ni key na, fe ká nzoḅ wáa maa na, Kuori ko feke ya. Lef Izarayelri ze di ba viye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ba rezin. Ba fe pay bari ká i su lereke, a í dáake him ndaw. Ká bil *Mbede Ngerewuru* na, zadka i baa bay se tul viye le, hane ba fe ká i maa do bil wáa, a hane laa le, ba lef Izarayelri ki suo-ri ká Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri a hii bay haṅa lere bari do di.

ziŋ ri le? ¹⁶ Ka 'a vǎa ika nzoɓ pedri na, a ha wǎa na ha nzoɓ kiri.»

Zadka nzoɓri laa baykeri na munu báyii le, i baa mii: «Feke ti doko munu ya mgbaj!» ¹⁷ Roo le, Zezu ko ri zii a baa ha ri mii: «A munu ku wǎa, bay ni ká do bil mbede Ngerewuru na, márake baa mina le?

“Tisaw ká nzoɓ mbúo hulri vbu bo bisuy na,
 yi a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri
 pavbaɗ,
 a ba tisaw tigbaa hul taa tusueke†.”

¹⁸ Nzoɓ haa haa ká lie bo tul tisaw key na le, a gur sùo-ε ruk ruk. A zadka tisaw na ze tɔɔ bo tul nzoɓ laa le, a rɛŋ ni rɛnenε.»

*Ngereri ngakla Zezu bay tul púo larimbuo
 (Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17)*

¹⁹ Ká saw sieke ku hoy *ngerenzob fe poyri bay nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol Zifri na, i nzaa faa bay mgbaka Zezu, bay yi le, i ko ndaw, law bay ká'a baa na ka túŋke ri tuŋ. Roo le, i hie ruo nzoɓri. ²⁰ Ro ze, í tii saw ngaŋa Zezu a í pie nzoɓri ká i daa sùo-ri ba nzoɓ kereri ha ri se luo-ε bay vbika ni bay, bo zadka i ziŋ bay hane boɗ ká nzi-ε le, i pón ni bo nduo nzoɓ réke tul puo bari ká do báy hurusuo bay dáake bay bo tul-e. ²¹ Ro, í vbi ni bay mii: «Mbay, buru ko ndaw, bay bori ká mù baa, báy fe fére bori ká mù fere nzoɓri na do báy zadε. Mù naa nun nzoɓ mbjw ya, roo le, mù fere nzoɓri tusue bay ká se tul fe dáa ká rii law Ngerewuru. ²² Mu baa ha buru

† 20:17 20.17 Simri 118.22.

laa. Waa, bol kusol naari ha faa bay haɲa nzoɓ puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya le?»

²³ Lεε, Zezu ko kεr bay bari ka i hii nzaake nzi-ε na a baa ha ri mii: ²⁴ «I mbi lari na mbjw i kie mɪ ha mɪ ko.» Báyji le, ka baa mii: «Tul nzoɓ, báy riɲ nzoɓ ka i vbie do lari key na waa, ba nzoɓ ve zu le?» Lεε, i yjira báy bay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar!» ²⁵ Báyji le, ka baa ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Feri ka do bay tul Mbay Sezar le, i ha Sezar, a feri ka do bay tul Ngerewuru laa le, i ha Ngerewuru!» ²⁶ Bay ka'a baa ka nun ruo nzoɓri na, i zɪɲ kaaya mbjw ka di ka bay mgbake nzi-ε ya. Roo le, bay ka'a yjira na tuku ri riw bele ha ri kaw silili.

Sadusiri nzaa nzaa Zezu bay tul tji nzoɓri saa luɔ hud

(Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27)

²⁷ Sadusi haneri soro i vi luɔ Zezu. Ba bari *Sadusiri na ze i baa mii, nzoɓ hu le, ti tji saa luɔ hud ya. Ro, i vbi Zezu bay ²⁸ mii: «Mbay, *Moyze daa *bol kusol do bil mbede ha naari mii, nzoɓ ka yaa may ka'a do báy yu-ε, roo a hu taɲ mboɲke nzoɓ le, ndad bay haɲa yu-ε na ka yaa may pile na a mboɲke nzoɓ, a koro ke mjiiri yu-ε ka hu na. ²⁹ Be ze, nzoɓ báy yu-eri tul-ri tonɔ say, le, ngerε led na yaa may a hu taɲ mboɲke nzoɓ. ³⁰ Lεε, tonɔ fal-ε nzoɓ ndeke di sidike yaa may pile na a hu taɲ mboɲke nzoɓ. ³¹ A nzoɓ ndeke di sayke na kara, yaa may na ndaw a hu taɲ mboɲke nzoɓ. Bari ka tul-ri tonɔ say na, i yaa mayke na báy zad bari riw bele, i hu taɲ mboɲke nzoɓ. ³² A fale ku le, may na kara

ví hu ndaw. ³³ A munu ku waa, sieke ká nzobri tji saa luɔ hud na, nzob ve ká sakra bari ká tul-ri tɔnɔ say ku na, máy key na a bá taa be le, bay ji le, bari ká tul-ri tɔnɔ say na, i yaa ni yaa báy zad bari riw bele.»

³⁴ Báyji le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Nzobri ká timbede key na, máyri báy warari i yaa ki. ³⁵ Roo le, sew ká'a ví vuku na, nzobri ká Ngerewuru ko ri maa bay hana ri tji saa luɔ hud í kaw báy kumnun na, yaaɲa ki ti tiika mbáa. ³⁶ Bari na, i ti huka mbáa; i máa ki gbáy báy led nzaaped Ngerewururi ká nulue. I ba vu Ngerewururi, bay ji le, ka tina ri saa bil hud ha ri kaw báy kumnun. ³⁷ A bay ká se tul tji saa luɔ hud na, Moyze kji fal bayke ká bil mbede be ta-taɲ báy dol ká'a do pol puu ká gbúda ká huu se di ká bil law kor na, a di Ngerembay mii, "Mi ba Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak, a mí ba Ngerewuru *Zakob ndaw." ³⁸ Munu zu le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzob káw báy kumnunri bo, ka ba Ngerewuru nzob huderi ya, bay ji le, nzob taa beri riw bele ká i hu na, ka ko ri ba nzobri ká i kaw báy kumnun bay tul-e.»

³⁹ Fale ku báyji le, nzob fére nzobri bol kusol haneri mbi bay í baa ha ni mii: «Mbay, mu baa bay ndad bamba.» ⁴⁰ I baa munu, bay ji le, i zin faa ká bay vbika ni bay kiri mbáa.

Krisi báy David

(Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Leɛ, Zezu vbi ri a baa mii: «Daa mina roɔ i baa mii, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na, ka ba vu bulu Mbay *David

le woo? ⁴² Mbay Davidf kɪ sùò-ε ɓaa ta-taŋ ká bil Mbede Simri mii:

“Ngerewuru Ngerembay ɓaa ha Ngerembay bi mii:

‘Mu ví káw tunduo hoɗo bi ⁴³ kpuru maa ɓáy haŋa mĩ haw yum

ká tul nzoɓ tul ngani ɓori ha ri ɗo ɓa fe ɗáa ɓal-a zuo ɗi.’ ”

⁴⁴ A zadka Mbay Davidf ɗi Krisike na ɓa Ngerembay na waa, ɗaa mina Krisi na a yi a ɓa vu bulu Mbay Davidf ndaw le woo?»

Fe ɗáa ngereri ká ɗo ɓáy zadε ya

(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

⁴⁵ Zadka ruo nzobri riw bele i ɗo í laa ɓay ká Zezu fere ri na ɓáyji le, Zezu ɓaa ha leɗ nduobal-eri mii: ⁴⁶ «Ì nze ɓáy sùò-rì ɓay tul *nzob fére nzobri bol kusolri ká i hii ɓay ndúo maagari ká pĩ-pie yul ɓay háarike ha nzobri hii soko korma korma ha ri ká zad ruo ká nun nzobri, í nzaa zad káw riŋ ɗika ká ɗo pola ká bil hul mbú kɪri ɓáy zad kaw ngereri ká nam fe sum suoriya ɓay kaw ɗi. ⁴⁷ Bari na, i ko nun síe máy síeri ya, a í su fe ɓari ká i ɗóke na veɓ veɓ bele, roo í yi í ɗaa nzaa ɓay kere pĩ-pie, í ɗǎbke sùò-ri ká nun ruo nzobri. Bari na, seke fe ká ɗo ɓay tul-ri na, a ngón ɓamba tasiri kal tul nzob hawri.»

21

Máy síe ká mbi fe ha Ngerewuru

(Mrk 12.41-44)

¹ Zezu kaw bil *hul kaŋi Ngerewuru, a ko-kóm rie fal-ε gbuk, le, ka ko nzob feziŋari ká i ví ɗaa

fe haŋa hoy ɓari zuo bil huɔ fe. ² Báyyi ɛ, ka ko máy síe mbiw munu ndaw ká kuku ɓamba ví ɗaa soli sidi hoy zuo bil huɔ fe na. ³ Lɛɛ, ka ɓaa mii: «Mì ɓaa ha ri ta-taŋ ɓa tusue kị: máy síe key ká kuku ɓamba na, ka ha lari kal nzob haŋwri riw bele, ⁴ ɓay yi ɛ, ɓari ku riw bele na, i wal feziŋa ɓari ká maa ri mgbak mgbak na í ha. Roo ɛ, máy key ká feri riw bele puo ni na, ka ha fe ká'a se síeke ɓay hólke sùo-ɛ na loɗ bele ha Ngerewuru.»

*Bíe ká'a ɓóko tul hul kaŋi Ngerewuru
(Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2)*

⁵ Nzob haŋeri do ɓaa ɓay se tul *hul kaŋi Ngerewuru ká tisawkeri ndaɗ ɓamba tasiri, ɓay feri ká ndaɗ ɓamba ká i faa í ha Ngerewuru ɓay lékeke hul kaŋike na. Roo ɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: ⁶ «Feri ká ì ko key na, bil namri ká'a ví vuku na, tisaw mbiw mini kara ti tón kay tul kị ya. Nzobri gáy ri riw bele zuo siri.»

*Kóko seke fe ɓáy bíe ká'a tii tul nzobri
(Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13)*

⁷ Báyyi ɛ, i vbi ni ɓay mii: «Mbay, fe niri key na waa, síe ha ndaw roo a tii ɛ? Mase, fe yi ndaw roo a kál a kie ɓuru nam ká fe niri key na a tii ɛ?»

⁸ Lɛɛ, Zezu yiŋra ɓáy ɓay a ɓaa mii: «Ì nze ɓáy sùo-ri ha nzob ka úla ri ya, ɓay yi ɛ, nzobri ví ngi ɓamba ɓay riŋ-i í ɓaa mii: “Ba bi ze, m̀ ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pie ni ví yaa nzobri na.” Mase, ì ɓaa mii: “Ba sewke na ro zey.” Roo ɛ, ì se fal-ri ya. ⁹ Zadka ì laa soro

ruyri ká nzobri ruu kị, bá y úru ká nzobri uru zinj kị na ɛ, ị ha sùo-rì ka to ya, bay ịi ɛ, ndaɔ bay haɲa fe niri key na ka tịi ndaw ro. Roo ɛ, ba sie ɔro bie nam ká bá y váake ká tusiri key ya ro bay.»

¹⁰ Fale ku ɛ, ka yịi a baa ha ri mii: «Nzobri ká saw puo bari mbijw, i úru bay rúu zinj nzobri ká saw puo kịri bod. Nzobri ká bil puoruo mbijw, ị úru bay rúu zinj nzob puoruo kịri. ¹¹ Tusiri a lán sùo-ε bamba tasiri yik yik ndaw, kon luye a lie bo puori bod bod ndaw, hud duku mburuk kara a ika nzobri bá y zaɔ zaɔ ndaw. Feri ká ba fe hje ngji bamba tasiri bá y fe sanri kara i tịi ká tumbam ndaw pi.

¹² «Roo ɛ, pola roo bay haɲa fe niri key na ka tịi ɛ, nzobri i mgbaka rì, a í daa nun-rì tuo sie. I fàa rì bay vaa kun bay bo tul-rì ká bil *hul mbú kị Zibri bay vaa d'aa rì zuo hul sal, i fàa rì bay d'aa rì kaw pol nzob réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i. ¹³ Be ze ba faa ká bay haɲa rì b'ake nasi bay bi na ha ri. ¹⁴ Roo ɛ, bay ká ị b'aa bay yaanake sùo-rì na, ị k'ér bayke ká bil law-rì pola a í ha law-rì ka nzaa rì ká d'í ya, ¹⁵ bay ịi ɛ, bi kị ze m' haɲa rì bayri ká'a tịi saa nzáa-rì, bá y kịri nun nzem bay haɲa nzob tul ngani baarì mbijw mini kara ti zinj faa ká bay yinjra bá y bay ha rì ya ndaw, i ti zinj faa ká bay tuj baykeri ngeren ya ndaw pi. ¹⁶ Baa baarì bá y máa baarì ndaw, yu baarì bá y nzob ini baarì hawri ndaw, roo nzob buo baarì ndaw na, i mgbaka rì í pón rì zuo nduo nzob tul ngani baarì ha ri i ruo nzobri ká sakra baarì ku. ¹⁷ Nzobri riw bele na, i fúy rì

bay tul-i. ¹⁸ Roo ɛ, suy tul-rĩ mbiw mini kara ti mụu a zee ya. ¹⁹ I mgba ɲɔ-ɲɔɲ, be ndaw ɔɔ Ɗgerewuru a yaɲake ri báy.»

*Bíe ká'a bóko tul ɲerepuo ká Zuruzalem
(Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19)*

²⁰ «Zadka ĩ ko nzob yumri kiri Zuruzalem gbuk ɛ, be ndaw ɔɔ, ĩ kóko mii, bíe Zuruzalem na tɔɲ ndji hoy ro. ²¹ A ɛ, bari ká i káw kuɖu zad ká Zude na, ndad bay haɲa ri dúu ba tul kuori, a bari ká i káw bil puo ká Zuruzalem na, ndad bay haɲa ri naa sùo-ri ɲgeren dī dī, a bari ká i kaw vu puori hoy kara, ndad bay haɲa ri yji í se Zuruzalem na ya, ²² bay ji ɛ, ba namri ká Ɗgerewuru a haɲa nzobri ko seke fe a dǎlake sùo-ɛ, bay haɲa bayri riw bele ká i daa do bil mbede Ɗgerewuru na ka do munu báy zadɛ. ²³ Namkeri ku na, máyri ká i doko bil, báy máyri ká ledri áw wɔn bari na, i kóko seke fe ɲgji bamba, bay ji ɛ, bawda kóko seke fe a tji tul nzobri ká kuɖu zad key ha here Ɗgerewuru do tul nzobkeri ku. ²⁴ I ika nzobri ɲgji bamba báy maamii ndaw, i mgbaka ri mgbam bay dǎa ri zuo tul puori bod bod riw bele, ɔɔ nzobri ká i tuu Ɗgerewuru ya na, i tɔɖ bil puo ká Zuruzalem na duɲa duɲa kpuru maa báy nam ká Ɗgerewuru tuu na ka maa.»

*Sie yji Vu Nzob
(Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27)*

²⁵ «Feri ká'a kie ri ha ri kóke na ze do key: Sie a fére do bod ndaw, few báy mbaymawri kara i fére í do bod ndaw. Saw puo nzobri bod bod

ká tusiri key na, i réke sùo-ri hùri hùri, a í nguri sùo-ri bay tul maambiiri ká gire mgba gbúksu gbuksu. ²⁶ Nzobri lie zuo siri rad báy h̄e bay tul feri ká'a t̄ji ká tusiri key, bay ji ɛ, h̄urusuori ká tumbam na, i lán yik yik. ²⁷ Fal fekeri ku báyyi ɛ, i kókó m̄i ði *Vu Nzob ká m̄i ví ká ðil síi mbam báy bawda h̄urusuo báy riŋ ðika. ²⁸ Zadka fekeri na tii saw t̄ji na báyyi ɛ, ì siŋ law-r̄i, í úra tul-r̄i ðad ða siya, bay ji ɛ, nam ká Ngerewuru a náake sal koy feyaa saa sol-r̄i na, t̄oŋ ði mbãa ro.»

*Fe fere ká se tul puu nzum
(Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31)*

²⁹ Fale ku ɛ, Zezu mbi law bay key a ðaa ha ri mii: «Ì kó-kóm í kó puu nzum báy puu h̄awri riw bele ká ðo ku. ³⁰ Zadka ì kó nzaa t̄ykeri tii saw luo vay ɛ, ì kó mii, nzaa bura mbam ðo ði ya ro zu. ³¹ Do faa mb̄iw munu nd̄aw, zadka ì kó fe niri key na t̄ji ɛ, ì kó nd̄aw mii, síeke ká Ngerewuru a réke mbay ká tusiri key na ðo ði ya ðeð bay ví ro zu. ³² M̄i ðaa ha r̄i ta-taŋ ða tusue k̄j: nzobri ká timbeðe key na, i ti huka riw bele ya h̄oy ze fe niri riw bele key na a t̄ji. ³³ Tumbam báy tusiri na a kál h̄on bele. A roo ɛ, bay ðiri na ti kál ya mgb̄aŋ.»

I káw báy nzaa bal-r̄i kekeke

³⁴ «Ì nze báy sùo-r̄i nd̄aw r̄o! Munu ya ɛ, kér bay ðaar̄i a híi dik dik bay tul fe s̄um luye, mase bay tul fe nzoko luye, mase bay tul kér bay feri ká tusiri key. Munu ɛ, nam kún sal bay na, a t̄ji tul-r̄i mb̄oŋ ða vaa munu h̄oy. ³⁵ Tusueke ɛ, munu ká gbana mgba fe na, namke ku na a

mgbaka nzobri ká tusiri key riw bele rǝm faa mbjw munu ndaw. ³⁶ I káw báy nzaa bal-ri kekeke, a í dfaa nzaa bay kere banɔɔ bay haɔa bo, zadka namke vi ɛ, ì zín hɔrusuo bay kálke tul fe sekeri riw bele ká'a tji, bay doko zékre ká pol bi *Vu Nzob na.»

³⁷ Bisie ɛ, Zezu fere nzobri fe ká bil *hul kani Ngerewuru banɔɔ kpadara. A tilaw laa ɛ, ka se a vaa naa tul kuo ká riɔ-ɛ ba Oliviye.

³⁸ Ruo nzobri riw bele vi luo-ɛ ká bil hul kani Ngerewuru ba tibie pied bay láa bay be.

22

Zibri leke bay ká sakra kɔ bay mgbaka Zezu (Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Zaa 11.43-53)

¹ Nam suoriya maapa ká i dfaa taɔ fe hew fe ká i di ba *nam suoriya tji saa bil koy na, tɔɔ di mbaa ro. ² Ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri i nzaa faa bay ika Zezu, roo ɛ, i dfaa hje nzobri ká i úru zɔɔ ri.

Zudas hii bay mbika tul Zezu (Mat 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³ Báyi ɛ, *Satan nduo bil law Zudas ká i di ni ba Iskariyod ká ba nzob mbjw ká sakra led nduobal-eri ká duo fale sidi na. ⁴ Ro, a se a vaa leke bay zɔɔ *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ tul nzobri ká i kɔɔ *hul kani Ngerewuru na, bay zɔɔ faa bay pɔɔ Zezu bo nduo-ri. ⁵ Báyi ɛ, i dfaa suoriya a í waa zɔɔ ni bay haɔa ni lari. ⁶ Lɛɛ, ka hii bayke zɔɔ ri; ro a tii saw nzaa faa bay kóko

saw síe ká'a máa bay pónj Zezu bo nduo-ri tan haña ruo nzobri ko bayke.

Zezu ha lef nduobal-eri leke fe sum suoriya t̃i saa bil koy

(Mat 26.17-25; Mrk 14.12-21; Zaa 13.21-30)

⁷ Nam mb̃iw ká sakra namri ká i dáake fe sum suoriya maapa ká tan fe hew fe ká i ike bad̃uri bay dáake fe sum suoriya t̃i saa bil koy na vi báỹji le, ⁸ Zezu pie Piyer báy Zaa a baa ha ri mii: «Ì se í ṽaa léke fe sum suoriya t̃i saa bil koy na, bo náa súri.» ⁹ Báỹji le, i ỹi í vbi ni bay mii: «Zad̃ ha ze mù hii bay haña buru se búru ṽaa léke fe sumri na ká d̃i h̃a mù le?» ¹⁰ Lεε, ka baa ha ri mii: «Ì ko, zad̃ka ì nduo ηgerepuo na le, zad̃ε ku h̃oy ì z̃in w̃ara nzob mb̃iw ká sob tinay mbii, le, ì se fal-ε í nduo bil puo ká'a se ba bad̃i na, ¹¹ a í baa h̃a nzob hulke na mii: “Mbay hii kók̃o, w̃aa, bil hul ká beri káw d̃i báy lef nduobal beriri bay s̃uɲa fe sum suoriya t̃i saa bil koy na d̃o h̃a le?” ¹² Lεε, ka'a kíε r̃i hul k̃áy tul k̃j mb̃iw ká bil-e aa rad̃ rad̃ ká i leke feri riw bele zeb zeb zuo d̃i. Zad̃ε ku na ze, ì léke fe sumri na ká d̃i.» ¹³ Báỹji le, i se í ṽaa z̃in feri riw bele báy zad̃ε munu ká Zezu baa ha ri na, ro í leke fe sum suoriyake na ká d̃i.

Zezu báy lef nduobal-eri kaw nzaa fe sum law mb̃iw

(Mat 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1K̃o 11.23-25)

¹⁴ Zad̃ka saw síeke na vi báỹji le, Zezu báy *nzob ndáy nzaaped̃ri i vi a í kaw nzaa fe sum z̃in k̃j mb̃iw h̃oy. ¹⁵ Lεε, ka baa ha ri mii: «Bi na,

mĩ rε sùo-i ngĩ-ngĩ bay suna fe sum suoriya tii saa bil koy na key zinj rĩ pola ndaw roo, bay kóko seke fe báy. ¹⁶ Mĩ baa ha rĩ ta-tañ: mĩ ti suna fe sum key na zinj rĩ mbăa kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzobri ha ri ko saw fe ká'a dfaa na *tañ kad kad ndaw ro.»

¹⁷ Fale ku le, ka mbi kobo mbijw munu, a dfaa taambol ha Ngerewuru bayke, roo a baa ha ri mii: «I yaa kobo na key í dfaa tud nzaa ki. ¹⁸ Mĩ baa ha rĩ ta-tañ: tii sawke saa vuri key na, mĩ ti nzoko mbii lere puu na mbăa, kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzobri na vi ndaw ro.» ¹⁹ Fale ku le, ka yji a mbi maapa, a dfaa taambol ha Ngerewuru ndaw roo, a haw a ha ri a baa mii: «Be ni key na ba naysuo-i [ká mĩ pɔŋ bay tul-rĩ. I dfaa mini key banɔɔ bo, í kérke bay se tul-i.» ²⁰ Fale ká i su maapa riw bele na báyji le, ka mbi kobo a dfaa faa mbijw munu ndaw, a baa mii: «Kobo key na ba *sáka kuni fie ká Ngerewuru sin zinj rĩ báy faa sim bi ká'a úo zuo siri bay tul-rĩ.] ²¹ I ko, nzob ká'a mbika tul-i na kaw nzaa fe sum key zinj mĩ. ²² Ba tusue, bi *Vu Nzob na mĩ huka munu ká Ngerewuru leke faake pola. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a doko bay tul nzob ká mbi tul-e le!»

²³ Báyji le, led nduobal-eri tii saw vbika bay ká sakra ki ba lie ba lew mii: «A ve ndaw roo, a bá nzob dfaa fe mini key ká sakra naari key le?»

Ped dfaa ngerenzob

²⁴ Led nduobal-eri tii saw may bay ngo-ngon bay kóko waa, nzob ve ze ká sakra bari roo, i

kóko ni ba ngerenzob le? ²⁵ Lee, Zezu baa ha ri mii: «Mbayri ká saw nzobri ká tusiri key na, i re tul nzobri ngo-ngon. A nzob réke tul puori na, i daa ha nzobri di ri ba nzob daa kere zin nzobri. ²⁶ Roo le, kiri fe daa bari ká mini key na ti doko sakra baari ya. Nzob ká'a bá ngerenzob ká sakra baari na, ka daa sùo-ε ba led ká ndji. A nzob ká'a réke tul-ri na, do nun haɲa ni ka daa sùo-ε ba nzob daa ped ha ri. ²⁷ Ku waa, a ve ze ba ngerenzob le? Nzob ká kaw nzaa fe sum, mase nzob ká daa ped ha ku-eri le? Waa, ba nzob ká kaw nzaa fe sum ya le? Roo le, bi na, mi do sakra baari key ba nzob daa ped ha ri. ²⁸ Baari na, i ba nzobri ká i mgba law-ri ngo-ngon zin mi bay tul feri bod bod ká tji tul-i a líe mi. ²⁹ Sawke mini ze, mi ha hurusuo réke mbay ha ri faa mbijw munu ká Baa ha mi, ³⁰ bay haɲa bo, i káw nzaa tutakra fe sum bi ká bil puoruo bi í su a í nzo. Robay, i káw tul karingaw mbayri bay réke tul saw kani led Izarayelri ká duo fale sidi na.»

*Zezu baa bay zin Piyer ká'a máy bay ká tul-e
(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Zqa 13.36-38)*

³¹ Báyii le, Zezu baa mii: «Simon, Simon, mu laa key! *Satan vbi bay baari bay mbaka ri munu ká i mbakake para fe pay bay faa mbuyke zuo bisuy. ³² Roo le, bi na, mi daa nzaa bay kere bay tul-a, bay haɲa fal mbika law bo na ka huoya. Ze bo zadka mù yi mú ví leke faa bo le, mù haɲa hurusuo ha yu-ori.» ³³ Lee, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, mi do di ya bay séke hul sal zin mù ndaw, bay huka zin mù ndaw pi.» ³⁴ Báyii le,

Zezu yīnra báy bay ha ni mii: «Piyer, mǐ baa ha mù ta-taŋ, vuri key na, tuo ti ka-káa ya kɔb hɔy ɛ, ɓo na mù máy bay ká tul-i faa ɓal ba say mii, mù kɔ mǐ ya.»

Zezu baa bay ha leɗ nduoɓal-eri bay tul fe sɛkɛ

³⁵ Fale ku ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Zadka mǐ píe rǐ taŋ ɓol lari ká nduo-rǐ ndaw, ɓol varu ndaw, roo taŋ dikɔn ndaw na waa, fe ji ze puo nduo-rǐ ɛ?» Lɛɛ, i yīnra báy bay ha ni mii: «Fe puo ɓuru mbjw ya.» ³⁶ Báyyi ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Timbeɗɛ key na, fe ká bay haŋa rǐ ɗaa na ze ɗo key: nzob ká ɗo báy ɓol lari ɛ, ndaɗ bay haŋa ni ka mbi ɗo nduo-ɛ. Do faa mbjw munu ndaw, nzob ká ɗo báy ɓol varu na, ka mbi ɗo nduo-ɛ. A nzob ká ti báy maamii ya laa ɛ, ndaɗ bay haŋa ni ka mbi maagari ɓe, a hie ɓo a pónj larike a vaa híeke. ³⁷ Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ: bay ni ká ɗo ɓil mbeɗe Ngerewuru na, ɗo nun haŋa mǐ ɗaa ha ni ɔ báy zaɗɛ ŋgid bele. Bayke baa mii: “Be na, i ɗaa ni ɓokɔ zinj ɗombirimri mbjw hɔy*.” Tusueke ɛ, bayri ká i ɗaa ɗo ɓil mbeɗe Ngerewuru se tul-i na, a ɔko báy zaɗɛ riw bele.» ³⁸ Báyyi ɛ, leɗ nduoɓal-eri baa ha ni mii: «Mbay, mu kɔ, maamiiri sidi ɗo key!» Lɛɛ, ka yīnra báy bay mii: «Be nu ku na, maa ro.»

Zezu kof Ngerewuru ká tul kuo Oliviye

(Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42)

³⁹ Zezu tji saa hula a se ɓa tul kuo ká riŋ-ɛ ɓa Oliviye, munu ká'a se ɓanɗuɔ kpaɗara. Lɛɛ, leɗ nduoɓal-eri se fal-ɛ. ⁴⁰ Zadka'a tji zaɗɛ ku báyyi

* 22:37 22.37 Ezay 53.12.

ε, ka baa ha ri mii: «Ì daa nzaa bay kere, be ropie ì líe bo bil nzaa úla ya báy.» ⁴¹ Fale ku ε, ka soro ká lakun ri ndji, dī munu ká tisaw ká nzob mbi a vbu mari bo zad kj, rɔɔ a huku siri a tii saw kóɔf Ngerewuru ⁴² a baa mii: «Băa, zadka law-a hii ε, mu naa fe seke ká'a dāa mī key. Roo ε, mu dāa fe ká law-a ze hii bo, law-i hoy ze hii ya.»

⁴³ [Báyji ε, leɔf nzaaped Ngerewuru mbjw uru saa nulue a vi ha ni hurusuo. ⁴⁴ Munu ká'a ko sùo-ε maa hud na báyji ε, ka naa saw bal Bi-ε mgbáa a kod ni, ha tɔɔm ká tji saa sùo-ε zuo siri na, do munu ba gɔɔ sim.]

⁴⁵ Fale ká'a kod Ngerewuru ku na, ka uru siya a se luo leɔf nduobal-eri na robay. Lεε, ka zɪŋ ri ká tul nam, bay ji ε, kér bay i ri ba hud. ⁴⁶ Báyji ε, ka ví tuma ri a baa ha ri mii: «Kúy! Nam ji ze munu le? Úru siya a í daa nzaa bay kere, be ropie ì líe bo bil nzaa úla ya báy.»

Ngere Zibri mgbá Zezu

(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Zaa 18.3-11)

⁴⁷ Zadka Zezu do báa bay kob hoy na báyji ε, ruo nzobri tji terere. Zudas ká ba nzob mbjw ká sakra leɔf nduobal-eri ká duo fal-ε sidí na nda faa pol-ri. Ka soro ba lakun Zezu bay mgbaka ni girik. ⁴⁸ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Zudas, báy faa mgbaka mī girik munu ze mù hii mbíke tul-i, bi ká mī ba *Vu Nzob na bay pónj mī bo nduo nzobri na key le?»

⁴⁹ Zadka leɔf nduobal-eri ko fe ká ví zɪŋ Zezu na munu báyji ε, i vbi ni bay mii: «Mbay, furu nda ri báy maamii furu key le?» ⁵⁰ Lεε, nzob mbjw

ká sakra ɓari ku na mbi maamii, a téke suku leɗ káw *ngereenzob fe poy luye na fi hodɔ mbeked bo bisuy. ⁵¹ Báyyi ɛ, Zezu mbi bay a ɓaa ha ri mii: «Ála! Maa ro!» Fale ku ɛ, ka zaa suku leɗ káwke na munu ɛ, rji ɗo zadɛ.

⁵² Ro, a mbi bay a ɓaa ha ngereenzob fe poyri ɓáy mbay nzoɓ kóro *hul kaɓi Ngerewuru, ɓáy ngere Zibri ká i vi bay mgbaka ni na, a ɓaa ha ri mii: «Ì tji ɓáy maamiiri, ɓáy puuri gbiri gbiri bay mgbaka m̄, r̄ii fe ká m̄ ɓa ɗombirim nzoɓ ɛ woo! ⁵³ Namri riw bele ká m̄ ɗo ziŋ r̄i ká bil hul kaɓi Ngerewuru na, ì nzaa faa mgbaka m̄ ya, roo ɛ, nam ká vuri na ɓa nam ká ì ziŋ h̄urusoo taa suŋ ro bay mgbaka m̄ key.»

Máy bay Piyer ká tul Zezu

(Mat 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Zaa 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Zadka i mgba Zezu na, í sùu ni í séke ni luo *ngereenzob fe poy luye. Lɛɛ, Piyer na dii fal-ɛ ɓáy salke ɗaka ɗaka ɗi ɗi. ⁵⁵ Báyyi ɛ, nzoɓri mberɛ huu ɗo mgbaj í kaw ɗi. Lɛɛ, Piyer kaw sakra ɓari ndaw. ⁵⁶ Zadka Piyer kaw fi huu na báyyi ɛ, leɗ máy mb̄iw munu ká ɓa leɗ káw ko ni, a ngaa ni zií a ɓaa mii: «Ledban key na haari ziŋ Zezu ndaw.» ⁵⁷ Lɛɛ, Piyer máy a ɓaa ha leɗ máy na mii: «M̄i ko ni ya.»

⁵⁸ Fale ku ndji hoy ɛ, nzoɓ k̄i ko ni a ɓaa mii: «Bo na, mù ɓa nzoɓ mb̄iw ká sakra ɓari ku.» Lɛɛ, Piyer ȳiŋra ɓáy bay ha ni mii: «Hay! Ba bi ya!» ⁵⁹ S̄aw síe kal maa mb̄iw munu ɛ, nzoɓ k̄i gedɛ bayke a ɓaa mii: «Ba tusue! Ledban key

na haari zii Zezu, bay ii le, ka ba nzof ka kudu zad ka Galele.» ⁶⁰ Lee, Piyer yii a baa mii: «Bay bo ka mu baa key na, mi ta lala kpuy!» A le, ka zadε ku hoy ka Piyer do baa bay kob hoy le, tuo ka-kaa koron. ⁶¹ Bayii le, Ngerembay Zezu fere nun-ε a ko ni mbii. Zadka nun Piyer bay Zezu zuo ki munu bayii le, ka ker se tul bay ka Zezu baa ha ni pola mii: «Vuri key na, mu may bay ka tul-i faa bal ba say, roo tuo a ka-kaa bay na.» ⁶² Zadε ku hoy le, Piyer tii bay mbii miiiri mgbobo mgbobo.

I rad Zezu

(Mat 26.67-68; Mrk 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Bayii le, nzofri ka i mgba Zezu ka i koron ni na, i sie ni i sii nun-ε bay vay gari i nda ni, roo i vbi ni bay mii: «Nzof ve ze nda mu key le? Baa ha buru laa!» ⁶⁵ Ro, i rad ni sim nzaari ngii bamba bod bod robay.

Zezu kaw zad foh bay Zibri

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Zaa 18.19-24)

⁶⁶ Nzaaru sil bayii le, ngerε Zibri bay *ngerenzof fe poyri, bay *nzof fere nzofri bol kusolri, i mbu ki i ha Zezu se zii ri pol kudu nzof kun sal bay luye bari Zibri. ⁶⁷ Lee, i vbi Zezu bay mii: «Mu ba *Krisi, nzof ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzofri na le? Mu baa ha buru laa.» Lee, ka yinra bay bay ha ri mii: «Zadka mi baa ha ri kara, i ti yana bayke ya. ⁶⁸ Ze, mi vbi ri bay hoy kara, i ti yinra ha mi ya ndaw. ⁶⁹ Roo le, uru saa vuri key na, bi *Vu Nzof na mi kaw tundo hodo Ngerewuru Nzof Hurusuo.»

⁷⁰ Báyyi ɛ, ɓari riw bele ká i ɗo zadɛ ku na, i ɓaa mii: «Munu ɛ, ɓo na, mù ɓa Vu Ngerɛwuru kɪ waa?» Lɛɛ, Zezu yɲɲra ɓáy ɓay ha ri mii: «Be kɪ ze ì ɓaa ku. Mĩ ɓa ɓe na kɪ.» ⁷¹ Báyyi ɛ, i ɓaa mii: «Káy! Náa vbikari nzof nasi ɓay kɪri ɓay ɗáake mina ɓáy ɛ, ɓay ɲi ɛ, naari sùo naari kɪ náa láari ɓay ɓeri na ká nzi-ɛ!»

23

Zezu kaw pol Mbay Pilad

(*Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Zaa 18.28-38*)

¹ Báyyi ɛ, ɓari kuɗu *nzof kún sal ɓay luyeri riw bele ká i mby tul kɪ na, i uru í sùu Zezu í séke ni pol Pilad ká ɓa nzof réke tul puo. ² Ká zadɛ ku na i tii saw gúo ni í ɓaa mii: «Ledban key na, ɓuru zɲ ni ká zad úla nzof ɓururi, a ɗaa ha tul nzofri ngɔɲ a haa ri ɓay haɲa ri puo larimbuo ha Mbay Sezar ya. Ka ɓaa mii, ɓeri kɪ ze ɓeri ɓa *Krisi, nzof ká Ngerɛwuru waa ɓay píe ɓeri ví yaa nzofri na, ɓa mbay ɓuru Zibri.»

³ Báyyi ɛ, Pilad vbi Zezu mii: «Bo kɪ ze, mù ɓa mbay Zibri kéɛ?» Lɛɛ, Zezu yɲɲra ɓáy ɓay ha ni mii: «Be kɪ ze mù ɓaa ku.» ⁴ Báyyi ɛ, Pilad ɓaa ha *ngerenzof fe poyri, ɓáy ruo nzofri mii: «Mì kɔ ɓay mbɲw ká ɓay ɗáa ɓo tul ledban key na ya.» ⁵ Be nu ku báyyi ɛ, nzofri gedɛ ɓayke ngɔ-ngɔɲ kpuru kpuru í ɓaa mii: «Fe fére ɓe na ɗaa ha nzofri ɲi ɓay bíɛ tusiri ɓuru riw bele, tii sawke saa kuɗu zad ká Galele, a ɲiike kuɗu zad ká Zude riw bele, kpuru mini key rɔɔ a víke zad ni key.» ⁶ Báyyi ɛ, ka vbi ri ɓay mii: «Ledban key na, ka ɓa nzof ká Galele kɪ kéɛ?»

Zezu kaw pol Erođ

⁷ Zadka Pilad laa mii, Zezu vi saa kuđu zadka Galele, ba tusiri ká *Erođ re mbay ká dī na báyii ɛ, ka pie ni se luo-ε, bay ʝi ɛ, sieke ku na, Erođ do Zuruzalem. ⁸ Zadka Erođ ko Zezu ku na báyii ɛ, sùo-ε rii ni ng̃ii bamba, bay ʝi ɛ, ba piɛd ká lew hoy ka laa soro bay be, a hii bay kóko ni, a daa law-ε te tul haɲa ni ka daa fe saɲ mbɔw munu haɲ ni ko. ⁹ Báyii ɛ, Erođ na vbi ni bayri ng̃ii bamba. ɛε, Zezu fere nzi-ε mgbud ya. ¹⁰ Ng̃erenzob fe poyri báy *nzob fere nzobri bol kusolri ká i do zadε na, i daa bayri ká ndaya ndaya zuo tul-e. ¹¹ Fale ɛ, Erođ báy nzob yum beri na, i sie ni í luo mbúo ká tul-e, í nduo ni maagari mbay ká nduy mgbilik mgbilik, roo í pieke ni ha Pilad ba k̃i robay. ¹² Ká bil namke ku hoy, Pilad báy Erođ i pɔɲ tul ng̃ani bari ká pola na, a í vi ba nzob buo k̃i.

I kuɲ bay hud bo tul Zezu

(Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; Zaa 18.39-19.16)

¹³ Pilad mbu *ng̃erenzob fe poyri, báy ng̃ere Zibri báy ruo nzobri ¹⁴ a baa ha ri mii: «Í víke báy ledban key na ha m̃i í baa mii, ka ula nzobri a daa ha tul-ri ng̃ɔɲ. Nda ndad! Roo ɛ, zadka m̃i vbi ni baykeri ká pol-r̃i ɛ, m̃i zin kaaya mbɔw ká ì daake bay bo tul-e na ya. ¹⁵ *Erođ kara zin kaaya be ya ndaw. Sawke mini ze, ka pieke ni ha m̃i robay. Ledban key na, ka daa kaaya mbɔw ká maa bay haɲa ni zinke hud ya! ¹⁶ Munu kara, m̃i haɲa ri zɔd ni báy ndoy dɔɲ. Fale ɛ, m̃i pɔɲ ni.» ¹⁷ [Banɔuo, ká bil nam fe sum *nam suoriya t̃i saa bil koy na, Pilad tina nzob mbɔw saa hul

sal ha ruo Zibri, bay ji le, ba fe saw puo bari.]
 18 Bayji le, ruo nzobri daa fe bay nzaa-ri gom
 riw bele mii: «I ledban na key, a i tina Barabas
 ha buru!» 19 Be Barabas na, ka ba nzoɔ ka i mgb
 ni bo hul sal, bay ji le, ka suru tigbaa nzobri ha ri
 tji ka bil ngerepuo ka Zuruzalem, a i nzoɔ mbjw
 ka di.

20 Munu ka Pilad hii bay pon Zezu na, ka baa
 bay ba kji robay ha ruo nzobri. 21 Roo le, i daa
 fe bay nzaa-ri gurum kpuru mii: «Ber ni! Ber ni
 ber maa! Ber ni do tul puu say hudf!»

22 Lee, Pilad mbi bay faa bal ba sayke a baa
 mii: «A ku wa, kaaya ji roo ka daa le? Mi zinj fe
 mbjw ka bay haɲa ni zinke hudf ya. Munu kara,
 mi haɲa ri nda ni bay ndoy don. Falɛ le, mi pon
 ni.» 23 Be nu ku bayji le, i gedɛ bayke i guuke fe
 ba pola pola bay haɲa ni ber Zezu do tul puu say
 hudf. Lee, fe guu bari na kal tul Pilad, 24 ro ha ni
 mbi nzi-ɛ ka di, a pon faa ha ri bay haɲa ri daa
 fe ka law-ri hii. 25 Be ze, nzoɔ ka ti-tji a i nzoɔ
 ka i mgb ni bo hul sal na, Pilad tina ni munu ka
 law-ri hii, a pon Zezu na ma nduo nduo nzoɔ
 yumri, bay haɲa ri daa fe zinj ni munu ka law
 ruo nzoɔkeri hii.

I ber Zezu do tul puu say hudf

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Zaa 19.17-27)

26 Zadfka i seke Zezu ba zadf ika ni na, i dar
 nzoɔ mbjw ka Sirɛn ka uru saa puo bisuy, rin-ɛ
 ba Simon. Lee, nzoɔ yumri mgb ni i haa ni ya
 puu say hudf Zezu a soɔ a seke fal-ɛ.

27 Bayji le, ruo nzobri se fal-ɛ ngji bamba.
 Mayri kara se fal-ɛ i re-rew bay mbii nun-ri

mgbofo mgbofo, a í nda law-ri zad zad bay tul-e.
²⁸ LEE, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a baa ha ri mii:
 «Máý Zuruzalemri! I re-rew bay tul-i ya! Roo le,
 ì re bay tul-rĩ báý tul vu baarì maa, ²⁹ bay ìi le,
 namri ká'a ví vuku na, nzobri báa mii, suoriya
 ba taa máa suori ká i mboŋ nzob ba mbjw ya,
 ká led aw wān bari ya. ³⁰ Namke ku na, nzobri
 tiika saw réke sùo-ri bay haŋa kuo ka tódɔ a rēŋ
 ri, mase mborɔ ka guba tul-ri gbukru a púd ri.
³¹ I kɔ, zadka i daa fe mini key zinj pam puu na
 waa, fe ìiri ze i daa zinj puu huoke na ro le?»

³² Ro, í vi báý dombirimri sidí zinj Zezu bay
 ika ri zinj ni. ³³ Zadka i t̄ike ri zad ká riŋ-ε ba
 Tunquo Tul na báýi le, nzob yumri ber Zezu do
 tul puu say hud ká d̄i. Dombirimri na, i ber ri
 sidí bele ndaw. Nzob mbini do tul puu say hud
 k̄i ká tunduo hodo be, a nzob mbje laa le, do tul
 puu say hud k̄i ká tunduo gel be. ³⁴ LEE, Zezu
 baa mii: «Baa! Mu nda buma zinj ri, bay ìi le, fe
 ká i daa ku na, i kɔ ya.» Ro, nzob yumri faa gari
 beri í daa d̄i d̄i rɔɔ í leke k̄i. ³⁵ Nzobri do zadε
 na ku, a í kɔ feri ká kal na. A bari ŋgere Zibri laa
 le, i sie Zezu í baa mii: «Zadka'a ba *Krisi, nzob
 ká Ŋgerewuru naa ni bay píe ni ví yaa nzobri
 na le, ka yaa sùo-ε be k̄i sùo-ε munu ká'a yaa
 nzob hawri na ha buru kɔ!» ³⁶ Nzob yumri kara
 i sie ni ndaw, í soro ba lakun-ε, a í ha ni mbii fe
 súuke ³⁷ í baa mii: «Zadka mù ba mbay Zibri le,
 mu yaa sùo-ɔ sùo-ɔ ha buru kɔ!» ³⁸ Mbede hud
 ká Pilad ha ri ber do tul-e na baa mii: «Be key
 na, ka ba mbay Zibri.» ³⁹ LEE, sakra dombirimri
 ká sidí ká i ber ri do tul puu say hud na, nzob

mbini loɔ Zezu a ɓaa mii: «Mù ɓa Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na ya le woo! Mu yaa sùo-o sùo-o kɪ, a mú yaa ɓuru ndaw!» ⁴⁰ Báyyi le, nzoɓ taa haw uru zinj kɔ-ε na a ɓaa ha ni mii: «Mù hje Ngerewuru ya le woo! Bay ká i kuɗ ɓo tul-a na do munu ká taa be ndaw. ⁴¹ Taa náa le, do ɓáy zadε, ɓay ji le, náa zinj fe kaaya náa ká maa ɓáy ped ɗáa náa. Roo le, be na, ka ɗaa fe kaaya mbjw ya.» ⁴² Ro, a fere nun-ε ɓa luo Zezu a ɓaa ha ni mii: «Zezu, zadka mù ví réke mbay na le, mu kér se tul-i.» ⁴³ Leε, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-taɗ ɓa tusuε kɪ: vuri key na, mù káw zinj mǐ ká zad káw ndadi ká luo Ngerewuru.»

Huɗ Zezu

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Zaa 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Maa ɓáy síe ká do law tul na báyyi le, fe guɓa nun síe ha zadri riw bele do gbukru kpuru maa ɓáy síe ká fere sùo-ε. Leε, gari kún bil *hul kaɗi Ngerewuru na saka saa sikɗa táɗ. ⁴⁶ Báyyi le, Zezu ɗaa fe ɓelen a ɓaa mii: «Báa! Mǐ pɔɗ ɔmi bi ɓo bil nduo-o!» Fal ɓay na ku báyyi le, law-ε ví tuo. ⁴⁷ Zadka ngerenzob yum ko feri ká kal na munu báyyi le, ka pisi Ngerewuru a ɓaa mii: «Ba tusuε, ledban key na, ka ɓa nzoɓ ká ɓay ti tul-e ya.»

⁴⁸ Ruɔ nzoɓri ká i ví do zadε ɓay kóko feri ku na, zadka i ko feri ká kal na munu báyyi le, i ɗaa síe í nda law-ri zad zad, a í yjike faa puo. ⁴⁹ Nzoɓri riw bele ká i ɓa nzoɓ buɔ Zezu, ɓáy máyri ká i su Zezu saa kuɗu zad ká Galele na, i do di di í ko feri ká kal na deke.

I d̄aa Zezu bo luɔ huɔf
(*Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Z̄aa 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Nzob mb̄iw munu riŋ-ε ba Zezeb ká puo be do Arimate ká ba puo Zibri. Ka ba nzob ká law-ε ndaɔf bamba, a ba nzob fe d̄aa báy zaɔɛ a giyaŋ nam ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokdo. Be na, ka ba nzob mb̄iw ká sakra kuɔu nzob kúnj sal bay luye ká luo Zibri, roo ɛ, bay ká i kuŋ bo tul Zezu, báy fe ká i d̄aa ziŋ ni na, ka hii ziŋ ri ya. ⁵² Báyi ɛ, ka uru a se luo Pilad a vbi ni huɔf Zezu na bay voro. ⁵³ Zafka Pilad hii ziŋ ni na báyi ɛ, ka se a v̄aa mbi huɔf Zezu na a kaari báy gari pie ká ndaɔf bamba, a d̄aa bo huɔ tisaw ká i kperε ba luɔ huɔf ba t̄aw ká i d̄aa huɔf bo d̄i ba mb̄iw ya báy. ⁵⁴ Ba nam ped ndebe ká saw síe t̄on nd̄i hoy bay haŋa *nam mgbaka t̄aram Zibri ka t̄i na. ⁵⁵ Máyri ká i su Zezu saa kuɔu zad ká Galele na, i se fal Zezeb ba zad luɔ huɔf bay kóko tupal nd̄aw, bay kóko fe ká i d̄aa báy huɔf Zezu nd̄aw pi. ⁵⁶ Zafka i ko zaɔɛ na báyi ɛ, i yi í se puo, í leke numri báy vay feri ká b̄are fu b̄y b̄y bay d̄aa zuo tul huɔf Zezu na. Falε ku ɛ, i mgb̄a t̄aram s̄o-ri ká nam mgbaka t̄aram na, munu ká *bol kusol b̄ari Zibri baa na.

24

Zezu t̄i saa luɔ huɔf
(*Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; Z̄aa 20.1-10*)

¹ Tibie pied ká nzaaruɔ síe dimasi do d̄i ya bay sil na, máyri na t̄i í se ba tupal báy numri ká i zuu ká b̄are fu b̄y b̄y na. ² Zafka i t̄i tupal

na báyyi ɛ, i kɔ maa tisaw ká i mbliike nzaa luɔ huf na giri bo fi mbjw. ³ Lɛɛ, i rii í se di, ɛ, i kɔ huf Ngerembay Zezu na ya. ⁴ Zadka i kɔ bay báa mbáa na, nzobri sidí, gari bari nduy zíriri zíriri tji ri, ⁵ ha hje daa ri ngji bamba ha ri diŋ tul-ri ba siri. Báyyi ɛ, nzobkeri baa ha ri mii: «Bay ji rɔɔ ì nzaa nzob ká kaw báy kumnun ká sakra nzob hufɛri ɛ? ⁶ Zezu ti zad ni ya; ka tji saa luɔ huf a kaw báy kumnun. I kɛr se tul bay ká'a baa ha ri báy dɔl be ká'a dɔke kudu zad ká Galele na. ⁷ Ka baa mii: beri *Vu Nzob na, dɔ nun haŋa ri pɔŋ beri ha nzob feyaari mɛba beri, í ber beri dɔ tul puu say huf. Ndeke di nam sayke ɛ, beri tji saa luɔ huf.»

⁸ Báyyi ɛ, máyri na i ker se tul bay ká Zezu baa ha ri pola na. ⁹ Zadka i yji saa tupal na ku báyyi ɛ, i baa bayke ha lef nduobal-eri ká duɔ fale mbjw báy nzob hawri ká i dɔ zinj ri na riw bele. ¹⁰ Máyri ká i baa bayke ha *nzob ndáy nzaapedri na, ba Mari ká puo be dɔ Madala, Zaní ndaw, Mari máa Zak ndaw, rɔɔ báy máy hawri ká i dɔ zadɛ zinj ri ku ndaw pi. ¹¹ Roo ɛ, bari nzob ndáy nzaapedri na, i laa bay báa máyri na ba lom hoy, ze í daa law-ri bo tul bay bari na ya. ¹² Báyyi ɛ, Piyer uru siya a duu a se tupal na, a duu kóm ba bil luɔ huf na, ɛ, ka kɔ gari ká i káarike Zezu hoy zuɔ di. Fale ku ɛ, ka yji a se puɔ, ɛ, law-ɛ nzaa ni bay tul fe ká kal na.

*Zezu kɛ sùo-ɛ ha lef nduobal-eri ká faa Emayus
(Mrk 16.12-13)*

13 Namke ku hoy, led nduobal-eri sidí se ba puo ká riŋ-ε ba Emayus. Puoke ku na dī báy Zuruzalem maa sal faa duo fale sidí. 14 I do loko soro feri riw bele ká kal na. 15 Zadka i do baa bayri na ku, í máyke kị báyyi le, Zezu kị sùo-ε soro ba lakun ri a se ziŋ ri. 16 I ko ni kị, roo le, fe guba nun-ri gbiḅli ha ri ko ni ba Zezu ya. 17 Báyyi le, Zezu vbi ri bay a baa mii: «Soro jì ropie tɔɔ law-ri rɔɔ, i lo í séke faa mini key le?» Zadka i laa vbiw be na báyyi le, i sii bal-ri zik í taa, í do báy kér bay. 18 Lεε, nzob mbjw ká sakra bari ká riŋ-ε ba Kiliopas baa ha ni mii: «Nzobri riw bele ká ngerεpuo ká Zuruzalem key laa bay key, waa bo mù do ha rɔɔ, mú laa bay feri ká kal ká ḅil namri ká síe ni key ya le?» 19 Lεε, Zezu vbi ri mii: «Bay jiri le?» Lεε, i baa ha ni mii: «Bay feri ká kal ká tul Zezu ká Nazareḁ ká'a ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru, ká do báy hurusuo dáa fe ndaw, baa bay ká nun Ngerewuru báy nun nzobri riw bele ndaw na. 20 Ngerenzob fe poyri báy ngerε naari Zibri pon ni ha ri daa bay hud bo tul-e í ber ni do tul puu say hud. 21 Be ze buru daa law buru te dī nzokdo mii, ka'a tina led Izarayelri saa nduo nzob tul ngani bururi. Fekeri kal ba nam say ro vuri. 22-23 Máyyri ká sakra buru led nduobal-eri key i tji pied í se tupal, le, i ziŋ hud Zezu ya. Ze í yji í ví baa mii, led nzaapedri ká nulue ví tji tul-ri í baa ha bari mii, Zezu kaw báy kumnun. Bayke ku na ha buru kaw yer. 24 Nzob haneri ká sakra buru key na i se tupal na, le, i ziŋ feri riw bele munu ká máyyri baa na, roo le, be Zezu na i ko ni

báy nun-ri ya.»

²⁵ Báyji ɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Nzoɓ law tiyari! Daa mina ì ɗaa law-ri ɓo tul bayri riw bele ká *nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa na vaa ya ɛ woo! ²⁶ Do nun haŋa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na, ka kɔ seke fe mini key ndaw roo, a zinj rin ɗika ká luo Ngerewuru na. Waa, ì kɔ ya ɛ woo!»

²⁷ Fale ku ɛ, Zezu mbi bay a ɓaa ha ri laa bay feri riw bele ká ɗo bil mbede Ngerewuru ká se tul-e na, tii sawke saa bil mbede *Moyze a séke kpuru tji bil mbede nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele.

²⁸ Zadka i se ɗi ya báy puo ká i se ɓa ɓaɗi na báyji ɛ, Zezu mbi nun-ɛ tim rii nzob ká'a séke ɓa zad ki. ²⁹ Lɛɛ, i kuŋ ni bay haŋa ni kaw zinj ri, bay ji ɛ, ɓa tilaw ká síe ti mbáa. Zadka'a rii a kaw zinj ri ká hula, ³⁰ a kaw nzaa fe sum zinj ri na báyji ɛ, ka mbi maapa a ɗaa taambol ha Ngerewuru, roo a haw ha ri. ³¹ Be nu ku roo, nun-ri ví taŋ ha ri kɔ ni ɓa Zezu na ki, roo ɛ, ka zee ká sakra ɓari ku rik.

³² Báyji ɛ, i ɓaa bay ká sakra ki mii: «Zadka'a ví ɓaa bay ha ɓuru laa, a tina bay feri ká ɗo bil mbede Ngerewuru ká law ɓuru mbi ɓa huu ká ɗi ha ɓuru ká faa na, law ɓuru vi huo mgbalak ká ɗi. Waa ɗo munu ya ɛ woo?» ³³ I uru kod hoy í yji í se Zuruzalem í vaa zinj leɗ nduobal-eri ká duo fale mbijw báy ɓari hawri ká i mbu ki na. ³⁴ Lɛɛ, ɓari ká i mbu ki na i ɓaa ha ri mii: «Ngerembay tji saa luo huɗ ki ɓa tusue! Simon kɔ ni báy nun-ɛ!» ³⁵ Báyji ɛ, ɓari ká tul-ri sidɗi

na kara, i kji fal feru ká Zezu dfaa zinj ri ká faa, báy faa ká'a háwke maapa na, be rɔɔ í kóke ni ba Zezu báy.

Zezu tji sakra led nduobal-eri

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Zaa 20.19-23; Ped 1.6-8)

³⁶ Zadka i dfo baa bay kɔb báy na báyji le, Zezu kji sùo-ε tji sakra bari mbudfa a baa ha ri mii: «Dεkeke ka sáf zinj rǐ.» ³⁷ Báyji le, hje dfaa ri ha ri tɔ dεk dεk í ker í baa mii, kɔ ya le bari kɔ wuru. ³⁸ Lεε, Zezu vbi ri a baa mii: «Mina rɔɔ law-ri nzaa ri munu le? Mina rɔɔ ì may bay ká bil law-rǐ munu le? ³⁹ I kɔ nduo-iri báy bal-iri key í kɔ, ba bi kji ze mǐ kaw key! Zaa sùo-i í kɔ. Wuru ti báy naysuo báy huru munu ká ì kɔ mǐ key ya.» ⁴⁰ Zadka'a baa bay na munu ha ri báyji le, ka kie ri bol kol nuɔ ká dfo nduo-eri báy bal-eri na ha ri kɔ. ⁴¹ Lεε, suoriya mbaa bil law-ri a dfaa ha ri yǎake bay be na ya a í kaw yer. Lεε, Zezu vbi ri bay mii: «Ì dfo báy fe sùm le?» ⁴² Lεε, i víke báy sji túoke mbjw ha ni. ⁴³ Ze, ka yaa a sù ká nun-rí ku.

⁴⁴ Fale ku le, ka baa ha ri mii: «Bay feru ká mǐ baa ha rǐ báy dol bi ká mǐ dfo zinj ri kɔb rɔbay na ze dfo key: Do nun haɲa bayri riw bele ká i baa se tul-i ká dfo bil mbede Ngerewuru ká *Moyze dfaa, báy taa nzob yaaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ndaw, rɔɔ báy Mbede Simri ndaw na, ɔ báy zadε.» ⁴⁵ Ze a haɲa nun-rí ví taɲ bay haɲa ri láake bay ká dfo bil mbede Ngerewuru, ⁴⁶ a baa ha ri mii: «Bay ká mbede Ngerewuru baa na ze

do key: *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na, do nun haɗa ni ka kɔ seke fe a hu, a ndeke dī nam sayke ɛ, a tji saa luɔ hudɔ a kaw báy kumnun. ⁴⁷ Ndadɔ bay haɗa ri ka-káa Bay Kereke báy zadri riw bele báy riɗ-ɛ: tii sawke saa ngerɛpuo Zuruzalem key, a se báy saw puo nzoɓri bodɔ bodɔ riw bele, bay haɗa ri suo kɛr bay bari ká tul feyaa bari ɓo, ha Ngerewuru ka nda buma ka ziɗ ri. ⁴⁸ Baari na, i ba nzoɓ bay nasi bay fe niri na key. ⁴⁹ A ɛ, fe ini ká Baa waa ziɗ ri pola na, bi ki sùo-i mì píeke ha ri báy*. Ze i káw ngerɛpuo na key kpuru ɓo, i zín hurusuo ká'a úru saa nulue na ndaw ro.»

Zezu se ba nulue

(Mrk 16.19-20; Ped 1.9-11)

⁵⁰ Falɛ ku ɛ, Zezu tji saa Zuruzalem a se ziɗ ri dī ya báy Betani. Ká zadɛ ku na, ka ura nduo-ɛ a sam fe zuɔ tul-ri. ⁵¹ Zadka'a do sám fe ha ri munu na, Ngerewuru naa ni ká sakra bari a ha ni se luɔ-ɛ ká nulue. ⁵² A bari laa ɛ, i ruo ni. Falɛ ɛ, i yi i se Zuruzalem báy bawda suoriya. ⁵³ Nam báy nam na i kaw bil *hul kani Ngerewuru a i pisi ni.

* **24:49** 24.49 Fe ini ká Zezu a píeke na, ba Tem Law Pie.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4